

Regionernas tillstånd 2004

En rapport om tillväxtens
förutsättningar i svenska regioner

Regionernas tillstånd 2004

En rapport om tillväxtens förutsättningar i svenska regioner

A2004:012
Regionernas tillstånd 2004
En rapport om tillväxtens förutsättningar i svenska regioner

ITPS

Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 063-16 66 00
Telefax: 063-16 66 01
E-post: info@itps.se
www.itps.se

För ytterligare information kontakta:
Aurora Pelli (aurora.pelli@itps.se)
Frågor gällande statistiken kontakta:
Therése Ericsson (therese.ericsson@itps.se)

ISBN 91-974582-6-0

Produktion: Eriksson med flera. Foto: Stefan Ek.
April 2004.

Förord

ITPS har sammanställt en andra översikt av den regionala utvecklingen i Sverige. Den förra översikten publicerades i februari 2003.

Storstadsregionerna fortsätter att vara centra för tillväxt och utveckling. De stora kontrasterna finns mellan dessa och landets småregioner. Samtidigt uppvisar framför allt utvecklingen i Stockholm tecken på avmattning. Detta gäller för näringslivets dynamik, sysselsättning och befolkningsutveckling. De två andra storstadsregionerna, Göteborg och Malmö, uppvisar däremot en något gynnsammare utveckling de senaste åren.

Rapporten är framför allt en statistisk redovisning av utvecklingen i Sveriges regioner. I vissa delar görs också prognoser för den framtida utvecklingen.

Arbetet har utförts av Sara Berntsson, Kent Eliasson, Thérèse Ericsson, Magnus Johansson, Markus Lindvert, Maria Melkersson och Hans Westlund. Projektledare har varit Aurora Pelli. Ett särskilt tack riktas till Kjell Bodvik och Sverker Lindblad vid NUTEK.

Östersund i april 2004

Sture Öberg
Generaldirektör

Innehållsförteckning

INLEDNING	2
Rapportens disposition	3
VAD VET VI OM DEN REGIONALA TILLVÄXTEN I SVERIGE?	5
Tillväxt i teorin	5
Resultat från empiriska studier	7
Sammanfattning och avslutande kommentarer	10
EKONOMISK TILLVÄXT	13
Bruttoregionprodukt	13
Lönesumma	15
Medelinkomst	16
Omsättning	17
Rangordning av svenska NUTS 2-regioner	19
DYNAMIKEN I REGIONERNAS NÄRINGS LIV	23
Nyföretagande	23
Arbetsställe- och sysselsättningsdynamik	25
Företagskonkurser	29
Utlandsägda företag i Sverige	31
ARBETSMARKNAD	35
Sysselsättningsutveckling	35
Branschvis sysselsättningsutveckling	37
<i>Tillverkningsindustri</i>	38
<i>Byggverksamhet</i>	39
<i>Handel och kommunikation</i>	39
<i>Personliga och kulturella tjänster</i>	40
<i>Finansiell verksamhet och företagstjänster</i>	41
<i>Offentlig verksamhet</i>	41
<i>Utbildning och forskning</i>	42
<i>Vård och omsorg</i>	43
<i>Jord- och skogsbruk</i>	44
<i>Energisektorn</i>	44
Förvärvsintensitet	45
Nyanmälda lediga platser	47
Arbetslöshet	48
Pendlingsmönstret i regionerna	49

BEFOLKNING	53
Aktuella tendenser	53
Befolkningsutveckling de senaste åren	54
Flyttningar och födelseöverskott	57
De internationella flyttningarnas betydelse för befolkningsutvecklingen	59
<i>Immigranter till regionerna</i>	60
<i>Emigranter från regionerna</i>	61
Prognoser om den framtida regionala befolkningsstrukturen	62
HUMANKAPITALET I REGIONERNA	65
Utbildningsnivå	65
Förändring i utbildningsnivå	66
Högre studier	68
BESKRIVNING AV STATISTIKEN	71
Begrepp och definitioner	75
Bilaga 1. Kommuner ingående i NUTEK:s 81 lokala arbetsmarknadsregioner	78
Bilaga 2. Karta över Sveriges LA-regioner	83
Bilaga 3. Karta över NUTS-indelningen i Sverige	84

Inledning

Storstadsregionerna fortsätter att vara centra för tillväxt och utveckling. De stora kontrasterna finns mellan dessa och landets småregioner. Samtidigt uppvisar framför allt utvecklingen i Stockholm tecken på avmattning. Detta gäller för näringslivets dynamik, sysselsättning och befolkningsutveckling. De två andra storstadsregionerna, Göteborg och Malmö, uppvisar däremot en något gynnsammare utveckling de senaste åren.

Regionernas tillstånd syftar till att öka kunskapen om tillväxten och de svenska regionernas förutsättningar för tillväxt. Hur ser utvecklingen ut för ett urval viktiga indikatorer? Hur har förutsättningarna för tillväxt utvecklats? Hävdar sig svenska regioner i en europeisk konkurrens? Detta är exempel på frågor vi försöker besvara i *Regionernas tillstånd*.

En utgångspunkt är att tillväxt och välbefinnande hänger ihop. Vi har dock inte fördjupat oss i alternativa mått på välbefinnande, t.ex. mått som tar hänsyn till olika miljömässiga förhållanden i regionerna eller till mer sociala aspekter av välbefinnande. *Regionernas tillstånd* försöker i år ge kunskap om vad som skapar tillväxt. Rapporten kombinerar statistiska uppgifter med analys i syfte att fungera som ett användbart verktyg för dem som på olika sätt har nytta av och intresse för kunskap om regional tillväxt och utveckling.

I rapporten används flera olika regionala indelningar. Vanligen använder vi oss av så kallade lokala arbetsmarknadsregioner (LA-regioner) för att belysa utvecklingen. Sverige är indelat i 81 LA-regioner som varierar i storlek beroende på hur omfattande pendlingen över kommungränserna är. I storstadsregionerna, med omfattande mellankommunal pendling, är det vanligt att en LA-region innehåller många kommuner. I de mer glesbefolkade delarna med ytstora kommuner är pendlingen över kommungränser däremot mer begränsad. LA-regionerna i dessa områden innehåller därför kanske bara en eller ett par kommuner.

För vissa europeiska jämförelser använder vi oss av det så kallade NUTS-systemets indelning i stora regioner (NUTS 2). Länen är också en av de regionala enheterna i rapporten. Vi använder även så kallade regionfamiljer för att jämföra utvecklingen mellan olika typer av regioner (t.ex. storstadsregioner, regionala centra osv). I avsnittet Begrepp och definitioner kan du läsa mera om de indelningar vi arbetar med och vad dessa grundar sig på.

Till rapporten hör en tabellbilaga som innehåller den fullständiga statistiken (bilagan finns för kostnadsfri nedladdning på ITPS hemsida www.itps.se).

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en diskussion om tillväxtens komplexitet. Kapitlet redovisar det rådande kunskapsläget när det gäller den regionala tillväxtens utveckling och drivkrafter i Sverige.

Den statistiska redogörelsen inleds i det följande kapitlet med en beskrivning av den ekonomiska utvecklingen i regionfamiljerna. För denna redovisas fyra variabler; bruttoregionprodukt (BRP), lönesumma, medelinkomst och omsättning. Det mesta tyder på att storstäderna fortfarande har en betydande roll som motorer i svensk ekonomi, samtidigt som många små lokala arbetsmarknadsregioner har svag ekonomisk tillväxt. För att sätta de svenska regionerna i ett omvärldsperspektiv innehåller kapitlet även en ranking av BRP/capita för EU:s 211 NUTS 2-regioner.

I tredje kapitlet beskrivs dynamiken i regionernas näringsliv. Vi redogör för nyföretagande, arbetsställe- och sysselsättningsdynamik samt företagskonkurser. Bilden av företagandet kompletteras med en redogörelse för utlandsägda företag i Sverige. Företagsstatistiken, nyföretagandet och företagskonkurserna tyder på att de stora förändringarna under 2002 främst inträffade i storstadsregionerna. Dessa hade högst etableringsfrekvens och relativt sett flest konkurser.

Fjärde kapitlet syftar till att beskriva utvecklingen av arbetsmarknaden i regionerna. För att ge en bild av utvecklingen inom området redovisas först sysselsättningsutvecklingen i regionerna. Därefter presenteras den branschvisa sysselsättningsutvecklingen fördelad på tio branscher. Kapitlet avslutas med en sammanställning över regionernas förvärvsintensitet, antalet nyanmällda lediga platser och pendlingsmönster. Statistiken visar på såväl regionala skillnader som könsskillnader vad gäller arbetsmarknaden.

Befolkningskoncentrationen till storstäderna fortsätter även om en viss avmattning kan skönjas för år 2002 och 2003. Universitets- och högskoleregionerna har de senaste åren uppvisat samma procentuella befolkningsökning som Stockholm. I femte kapitlet redogörs utförligt för befolkningsutvecklingen och hur bland annat födelsetal och flyttningar inverkat på denna. Prognoserna för framtiden tyder på att försörjningsbördan i landets regioner kommer att öka. Framför allt efter 2020. En stor del av detta kan förklaras av att fyrtiotalisterna når pensionsålder. Förändringarna i befolkningsstrukturen kommer även att inverka på arbetskraftsutbudet. I kapitlet beskrivs detta närmare genom prognoser för befolknings- och sysselsättningsutvecklingen åren 2003–2020.

I sjätte kapitlet beskrivs på olika sätt regionernas humankapital och utbildningsstruktur. Utbildningsnivån har ökat generellt i landet under de senaste åren men är fortfarande högst i regioner med universitet eller högskolor. Rekryteringstätheten till högre studier är något lägre i storstadsregionerna än i andra delar av landet och det kvinnliga deltagandet i högre studier är högre än det manliga.

Vad vet vi om den regionala tillväxten i Sverige?

Ekonomisk tillväxt är ett viktigt mål för nästan alla politiska partier och intressegrupper i Sverige. Under senare år har tillväxtfrågorna kommit allt mer i fokus. Det ökade intresset för tillväxt förklaras bland annat av det faktum att tillväxten i Sverige under de senaste tre decennierna har varit lägre än i de flesta andra OECD-länder. Detta är en utveckling som står i skarp kontrast till situationen under hundraårsperioden 1870–1970, då den ekonomiska tillväxten i Sverige var snabbare än i nästan alla andra länder. Den svaga tillväxten under de senaste trettio åren har ökat medvetenheten om att även små skillnader i årlig tillväxttakt över långa perioder, blir när de summeras ihop till stora skillnader i inkomstnivåer och levnadsstandard. Under perioden 1970–1998 uppgick den årliga reala tillväxttakten i BNP per capita i Sverige till 1,3 procent. Motsvarande siffra för OECD-länderna var 1,8 procent. Denna tillväxt gav en ackumulerad ökning av real BNP per capita med 67 procent i OECD-området medan ökningen i Sverige stannade på 44 procent (Lindbeck, 1999).

På senare år har ekonomisk tillväxt också blivit ett tydligt mål i svensk regionalpolitik. I den senaste regionalpolitiska propositionen (prop. 2001/02:4) lanseras begreppet regional utvecklingspolitik, en sammanslagning av de tidigare politikområdena regionalpolitik och regional näringspolitik. Utgångspunkten är politikens tillväxtbefrämjande roll och uppfattningen att nationell tillväxt och välfärd beror av tillväxten i landets samtliga regioner. Politiken måste således inriktas på att skapa bästa möjliga betingelser för tillväxt i alla regioner. Detta är en kursändring jämfört med 1970- och 1980-talets regionalpolitik, då regional balans i välfärden stod i fokus och politiken snarare var inriktad på fördelning än på tillväxt.

Trots att regional tillväxt kommit att bli ett honnörssord på samtliga nivåer i det politiska systemet – regionalt, nationellt och på europeisk nivå – är kunskapen om vad som skapar tillväxt förhållandevis liten. Den begränsade kunskapen förklaras till stor del av att ekonomisk tillväxt är en mycket komplicerad och mångfacetterad process. Men den har också sin orsak i att det ännu gjorts förhållandevis få analyser av regional tillväxt. Det gäller inte minst empiriska studier av regional tillväxt i Sverige. Syftet med detta kapitel är att presentera en bild av det rådande kunskapsläget när det gäller den regionala tillväxtens utveckling och drivkrafter i Sverige.

Tillväxt i teorin

Enligt så kallad neoklassisk tillväxtteori bestäms den långsiktiga tillväxttakten av den teknologiska utvecklingen, dvs. av förändringstakten i den effektivitet med vilken tillgängliga produktionsfaktorer används.¹ Ökade investeringar kan visserligen höja tillväxttakten under en anpassningsperiod, men inte permanent. Större investeringar leder till att kapitalstocken börjar växa

¹ Solow, R. M. (1956) "A Contribution to the Theory of Economic Growth", *Quarterly Journal of Economics*, 70:1, 65-94; Swan, T.W. (1956) "Economic Growth and Capital Accumulation", *Economic Record*, 32, 334-361.

snabbare. Detta medför, i sin tur, att produktionen ökar snabbare, dvs. ekonomin uppvisar tillväxt. Men kapital, liksom andra produktionsfaktorer, antas kännetecknas av avtagande marginalavkastning: givet insatsen av övriga produktionsfaktorer ger varje ytterligare ökning av kapitalstocken ett allt mindre produktionstillskott. Efter en investeringsuppgång kommer därför kapitalstockens tillväxt gradvis att avta och ökningstakten för produktionen faller därmed successivt tillbaka till ökningstakten för arbetskraftens produktivitet. På lång sikt förblir alltså tillväxttakten i ekonomin oförändrad.

Avtagande marginalavkastning av kapital har en viktig konsekvens: tillväxten per capita kommer att vara högre i regioner eller länder som är relativt sett fattiga i utgångsläget. Förklaringen är att de fattiga ekonomierna har mindre kapital per arbetare, vilket gör att investeringar i nytt kapital ger högre marginell avkastning än i ekonomier med större kapitalstock. I och med att de fattiga ekonomierna blir mindre fattiga när kapitalstocken växer faller också tillväxttakten. Till slut blir tillväxttakten enligt denna modell densamma i alla regioner eller länder. Men även om tillväxttakten på lång sikt utjämnas, är slutsatsen inte att inkomstnivån automatiskt blir lika. Ekonomierna tenderar att konvergera mot antingen en gemensam långsiktig inkomstnivå per capita (absolut konvergens) eller mot olika långsiktiga nivåer beroende på specifika förhållanden i de olika ekonomierna (betingad konvergens). Skillnader i t.ex. teknologisk nivå, sparkvot och befolkningstillväxt är exempel på sådana förhållanden. Exempelvis kommer ekonomier som sparar och investerar en större andel av de samlade inkomsterna att uppnå en högre långsiktig inkomstnivå per capita än de som sparar och investerar mindre.

Det stora problemet med den neoklassiska tillväxtmodellen är att den grundläggande drivkraften för tillväxt, den teknologiska utvecklingen, inte förklaras. Genom att överge vissa grundläggande antaganden, som avtagande marginalavkastning och fullständig konkurrens, utvecklades modeller som förenklat kan inordnas under det man brukar kalla "ny tillväxtteori". Till skillnad från i den neoklassiska tillväxtmodellen bestäms här den långsiktiga tillväxttakten inom ramen för modellen.

Ett centralt antagande i ny tillväxtteori är att investeringar i vissa typer av kapital inte behöver kännetecknas av avtagande marginalavkastning. Ett vanligt exempel är investeringar i humankapital. De tidigare modellerna byggde bland annat på att investeringar i kunskap ger upphov till externa effekter.² Detta innebär att investeringar i en individs eller i ett företags kunskapsnivå på olika sätt kan höja produktiviteten hos andra individer eller i andra företag. Dessa tidigare modeller förklarade snarare tillämpningen och spridningen av existerande teknik och inte utvecklingen av ny sådan.

Senare bidrag inom den nya tillväxtteorin innehåller även teorier som försöker förklara teknisk utveckling och teknikspridning inom modellen.³ Detta sker genom investeringar i FoU som kan höja produktiviteten genom nya produktionsprocesser eller nya produkter. Företagen antas ha incitament att investera i FoU för att vinna "temporära monopol" i form av en unik produkt eller en unik produktionsprocess. Det ger företagen möjlighet att sätta högre priser och öka vinsterna till dess att konkurrenterna hinner i kapp genom imitation eller egna FoU-insatser.

² Lucas, R. E. (1988) "On the Mechanics of Economic Development", *Journal of Monetary Economics*, 22, 3-42; Romer, P. (1986) "Increasing returns and Long-Run Growth", *Journal of Political Economy*, 94:5, 1002-1037.

³ Se t.ex. Romer, P. (1990) "Endogenous Technological Change", *Journal of Political Economy*, 98:5 part II, 71-102.

En viktig slutsats av den nya tillväxtteorin är att ekonomisk politik spelar en stor roll också för den långsiktiga tillväxttakten i ekonomin. Det handlar bland annat om politik som på olika sätt påverkar företagets investeringar i fysiskt kapital och i FoU liksom hushållens investeringar i utbildning. Politiken har således stor potential att påverka den långsiktiga tillväxttakten i ekonomin – både i positiv och i negativ riktning.

Den nya tillväxtteorin leder i allmänhet inte till lika optimistiska slutsatser när det gäller inkomstutjämnning, som den neoklassiska tillväxtmodellen. Även om resultaten skiljer sig något åt mellan de olika modellerna tenderar slutsatsen att bli att såväl inkomstnivåer som tillväxttakter kommer att divergera – klyftan mellan rika och fattiga länder eller regioner kommer att öka över tiden.⁴

Resultat från empiriska studier

De olika modellerna har olika syn på vad som förklarar tillväxt vilket leder till skilda slutsatser beträffande frågan om konvergens. Kunskap om tillväxtens utveckling och drivkrafter måste därför också sökas i empiriska studier. I detta avsnitt ges en sammanfattning av studier som använder data för svenska regioner.⁵

Ett genomgående resultat är att regioner med lägre per capita-inkomster⁶ i utgångsläget växer snabbare än regioner med högre initiala per capita-inkomster. Utvecklingen pekar alltså på minskade regionala skillnader i per capita-inkomster över tiden – dvs. absolut konvergens för att knyta an till den teoretiska diskussionen. Dessa studier baseras på data för län, kommuner eller så kallade lokala arbetsmarknader, och omfattar sammantaget perioden 1911–2000. Som indikator på regional produktion och tillväxt används i huvudsak olika mått på inkomster av arbete. Resultaten i dessa studier visar inte bara på konvergens i per capita-inkomster för hela perioden, utan även för i stort sett samtliga delperioder om cirka 5–10 år. Undantagen är utvecklingen under 1920- och 1990-talen.

Det långsiktiga mönstret att fattiga regioner generellt sett haft högre tillväxt än rika regioner framgår också tydligt av Figur 1. Figuren visar korrelationen mellan den genomsnittliga årliga tillväxten i sammanräknad förvärvsinkomst per capita under perioden 1975–2000 och den initiala nivån på sammanräknad förvärvsinkomst per capita 1975.

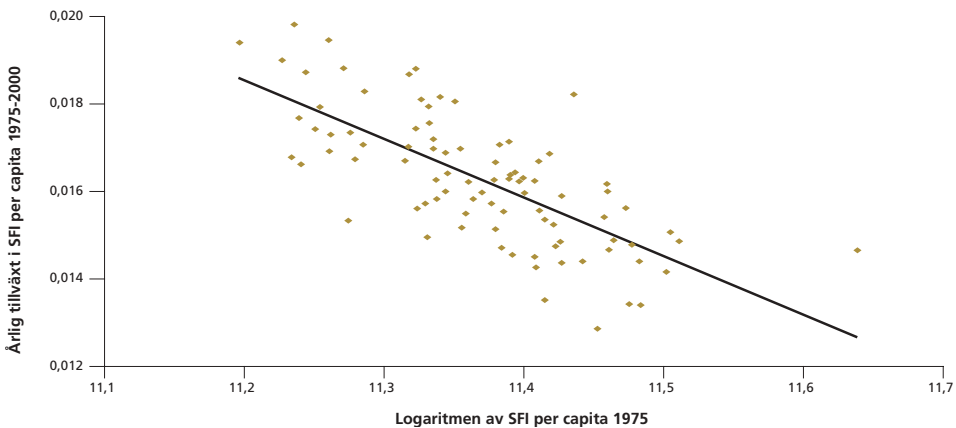
⁴ Svedberg, P. (1999) "Vad bestämmer skillnader i tillväxt mellan länder?", i L. Calmfors & M. Persson (red.), *Tillväxt och ekonomisk politik*, Studentlitteratur, 1999.

⁵ Teoriutvecklingen på tillväxtområdet har gett upphov till ett stort antal empiriska studier som analyserar tillväxt för nationer. Ett mindre antal studier avser regioner inom enskilda länder. Se vidare i Barro, R. & Sala-i-Martin, X. (1999) *Economic Growth*, MIT Press, London; Eliasson, K. & Westerlund, O. (2003) *Regionala tillväxtindikatorer – teoretiska aspekter, begrepp och empiriska illustrationer*, ITPS, Rapport A2003:004, Stockholm; Eliasson, K. & Westerlund, O. (2004) *Vad förklarar skillnader i tillväxt mellan svenska regioner?*, ITPS, Arbetsrapport (kommande), Stockholm; Svedberg, P. (1999) "Vad bestämmer skillnader i tillväxt mellan länder?", i L. Calmfors & M. Persson (red.), *Tillväxt och ekonomisk politik*, Studentlitteratur, 1999.

⁶ Aronsson, T., Lundberg, J. & Wikström, M. (2001) "Regional Income Growth and Net Migration in Sweden 1970–1995", *Regional Studies*, 35, 823–830; Eliasson, K. & Westerlund, O. (2004) *Vad förklarar skillnader i tillväxt mellan svenska regioner?*, ITPS, Arbetsrapport (kommande), Stockholm; Gustavsson, P. & Persson, J. (2001) "Convergence, Prices and Geography: An Empirical Study of the Swedish Counties 1911–1993", i Gustavsson, P., *Essays on Trade, Growth and Applied Econometrics*, Doktorsavhandling, Stockholm School of Economics, The Economic Research Institute, Stockholm 2001; Lundberg, J. (2001) "Local Government Expenditures and Regional Growth in Sweden", *Umeå Economic Studies No. 554*, Institutionen för nationalekonomi, Umeå universitet; Malmberg, B. (2003) "Befolkningsutveckling och regional tillväxt", Arbetsrapport (kommande), Institutet för framtidsstudier, Stockholm; Persson, J. (1997) "Convergence across the Swedish counties, 1911–1993", *European Economic Review*, 41, 1835–52.

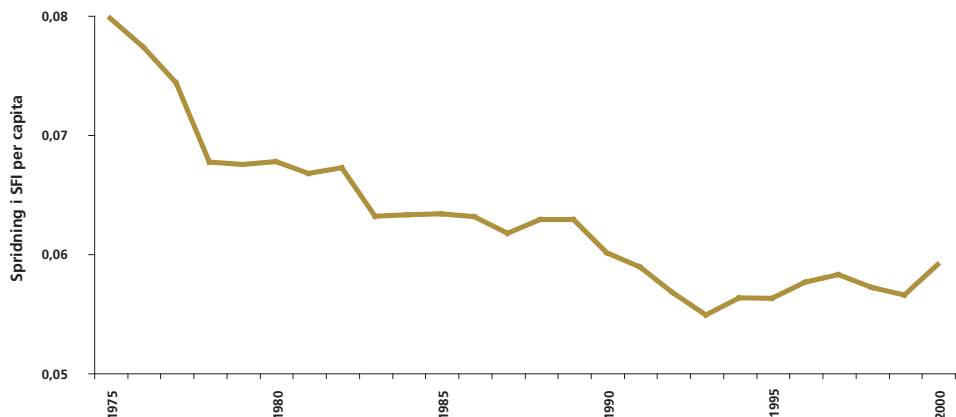
Att den snabbare tillväxten i fattiga regioner också lett till minskad regional spridning i per capita-inkomster visas i Figur 2. Trenden är som framgår tydligt fallande. Av figuren kan man avläsa att takten i utjämningen under perioden 1975–1980 var betydligt högre jämfört med senare år. En av flera möjliga förklaringar är att detta har att göra med utbyggnaden av välfärdsstaten i form av en kraftig expansion av den kommunala sektorn och ökade transfereringar under denna period. Sysselsättning och inkomster inom den kommunala sektorn har en jämförelsevis jämn regional fördelning varför en expansion av denna sektor kan påverka de regionala per capita-inkomsterna i konvergerande riktning. Att bilden är mindre entydig på 1990-talet framgår också tydligt av figuren. De inledande krisåren på nittio-talet innebar förhållandevis snabbt minskade regionala skillnader. Under den efterföljande återhämtningsfasen har den regionala spridningen i per capita-inkomster ökat.

Figur 1. Regional konvergens i sammanräknad förvärvsinkomst (SFI) per capita 1975–2000. Lokala arbetsmarknader enligt 2000 års pendlingsstatistik

Källa: Eliasson & Westerlund (2004).

Figur 2. Regional spridning i sammanräknad förvärvsinkomst (SFI) per capita 1975–2000. Lokala arbetsmarknader enligt 2000 års pendlingsstatistik

Källa: Eliasson & Westerlund (2004).

Anm. Spridning definierad som standardavvikelsen av logaritmen av SFI per capita.

Vilka de faktorer är, utöver initial inkomstnivå, som påverkar den regionala tillväxten i Sverige har analyserats i betydligt mindre utsträckning och det finns få entydiga resultat.

En av få faktorer som verkar hänga nära samman med regional tillväxt är befolkningens åldersstruktur. Eliasson & Westerlund (2004) analyserar effekter av sju olika åldersgrupper och finner att en hög andel av befolkningen i åldrarna 50–64 år verkar vara förknippad med högre tillväxt.⁷ Resultaten i Gustafsson & Persson (2001) tyder på att tillväxten påverkas negativt av andel av befolkningen som är yngre än 15 år och andel äldre än 65 år.⁸ Malmberg (2003) finner negativa effekter på tillväxten av befolkningsandelar i åldrarna 20–29, 30–49, och 65 år eller äldre, medan andelen 50–64 åringar inverkar positivt på tillväxten.⁹

Ålderssammansättningens betydelse för regional tillväxt i per capita-inkomster följer inte direkt från de tillväxtmodeller som presenterats tidigare. En förklaring till de i övre medelålderns positiva inverkan på tillväxten är att det tar tid att hitta fram till rätt plats på arbetsmarknaden. En annan förklaring är att de i övre medelåldern hunnit förvärva många både formella och informella kunskaper över livscykeln. Sannolikt ligger båda dessa processer bakom ålderssammansättningens betydelse för den regionala tillväxten.

När det gäller variabler som mer direkt mäter regionernas humankapitaltillgångar och FoU-kapacitet är resultaten mindre entydiga. Andersson m.fl. (2002) studerar effekter av antal forskare och studenter vid högskolor/universitet och resultaten tyder på att antalet forskare och studenter påverkar tillväxten i per capita-inkomster i positiv riktning.¹⁰ Dessa effekter är enligt författarna generellt sett starkt lokalt begränsade och särskilt stora vid de nya högskole- och universitets-orterna. Aronsson m.fl. (2001) och Lundberg (2001) finner inga effekter av universitet/högskolor på tillväxt.^{11,12} Resultaten i dessa båda studier tyder inte heller på positiva tillväxteffekter av andelen högutbildade i regionen. Eliasson & Westerlund (2004) analyserar effekter av tre olika variabler på regionernas humankapitaltillgångar och FoU-potential.¹³ Resultaten visar att andelen högutbildade och antalet utbildningsplatser i forskarutbildning överlag har en positiv effekt på tillväxten i per capita-inkomster. Däremot påverkar antalet utbildningsplatser i grundutbildning tillväxten negativt.

⁷ Eliasson, K. & Westerlund, O. (2004) Vad förklarar skillnader i tillväxt mellan svenska regioner?, ITPS, Arbetsrapport (kommande), Stockholm.

⁸ Gustafsson, P. & Persson, J. (2001) "Convergence, Prices and Geography: An Empirical Study of the Swedish Counties 1911-1993", i Gustafsson, P., Essays on Trade, Growth and Applied Econometrics, Doktorsavhandling, Stockholm School of Economics, The Economic Research Institute, Stockholm 2001.

⁹ Malmberg, B. (2003) "Befolkningsutveckling och regional tillväxt", Arbetsrapport (kommande), Institutet för framtidsstudier, Stockholm.

¹⁰ Andersson, R., Quigley, J. M. & Wilhelmsson, M. (2002) "University decentralization as regional policy: the Swedish experiment", Program on housing and urban policy working paper series, no. W01-003, University of California, Berkeley.

¹¹ Aronsson, T., Lundberg, J. & Wikström, M. (2001) "Regional Income Growth and Net Migration in Sweden 1970-1995", Regional Studies, 35, 823-830.

¹² Lundberg, J. (2001) "Local Government Expenditures and Regional Growth in Sweden", Umeå Economic Studies No. 554, Institutionen för nationalekonomi, Umeå universitet.

¹³ Eliasson, K. & Westerlund, O. (2004) Vad förklarar skillnader i tillväxt mellan svenska regioner?, ITPS, Arbetsrapport (kommande), Stockholm.

En annan faktor med blandat stöd i tidigare empiriska studier är den befolkningsgeografiska strukturen. Resultaten i Aronsson m.fl. (2001) och Gustafsson & Persson (2001) indikerar att befolkningstäthet påverkar tillväxten i per capita-inkomster positivt.^{14,15} Eliasson & Westerlund (2004) hittar inga systematiska samband mellan tillväxt och regionernas befolkningsstorlek respektive deras närhet till omkringliggande regioner.¹⁶ Malmberg (2003) finner positiva effekter på tillväxten i per capita-inkomster av storleken på regionernas största ort.¹⁷

Preliminärt kan resultaten från tidigare empiriska studier av regional tillväxt i Sverige sammanfattas enligt följande:

- Det finns entydiga indikationer på konvergens över längre tidsperioder. Regioner med lägre per capita-inkomster i utgångsläget växer snabbare än regioner med högre initiala per capita-inkomster. Trenden att fattiga regioner tenderar att hinna i fatt rika regioner tycks dock ha brutits under 1990-talet.
- Befolkningens åldersstruktur verkar vara korrelerad med tillväxten. En stor andel av befolkningen i medelåldern hänger systematiskt samman med högre tillväxt.
- Det finns vissa indikationer på att variabler som mäter regionernas humankapitaltillgångar och FoU-potential påverkar tillväxten positivt. Samtidigt finns det också resultat som motsäger detta.
- Ett visst belägg finns för att den befolkningsgeografiska strukturen inverkar på tillväxten. Högt befolkningstäthet tycks påverka tillväxten positivt.

Sammanfattning och avslutande kommentarer

Syftet med detta kapitel har varit att förmedla en bild av kunskapsläget när det gäller den regionala tillväxten och vad som påverkar den. Det enda riktigt otvetydiga resultat som framträder ur de empiriska studier som genomförts är att det föreligger konvergens i ekonomisk tillväxt över längre tidsperioder. Regioner med lägre per capita-inkomster i utgångsläget växer snabbare än regioner med högre initiala per capita-inkomster. Mönstret att fattiga regioner tenderar att hinna i fatt rika regioner tycks dock ha brutits under 1990-talet.

Utöver detta finns tecken på att variabler som direkt eller indirekt mäter regionernas humankapitaltillgångar och FoU-potential påverkar tillväxten i positiv riktning. Möjligen inverkar också den befolkningsgeografiska strukturen på tillväxten.

Att det ännu inte gått att empiriskt belägga många av de faktorer som vi på teoretiska grunder tror är väsentliga för tillväxten betyder självfallet inte att dessa för den skull saknar betydelse. Sannolikt avspeglar detta i stället tillväxtens inneboende komplexitet och de mät- och metodproblem som är förknippade med att försöka klarlägga vad som skapar tillväxt.

¹⁴ Aronsson, T., Lundberg, J. & Wikström, M. (2001) "Regional Income Growth and Net Migration in Sweden 1970-1995", *Regional Studies*, 35, 823-830.

¹⁵ Gustavsson, P. & Persson, J. (2001) "Convergence, Prices and Geography: An Empirical Study of the Swedish Counties 1911-1993", i Gustavsson, P., *Essays on Trade, Growth and Applied Econometrics*, Doktorsavhandling, Stockholm School of Economics, The Economic Research Institute, Stockholm 2001.

¹⁶ Eliasson, K. & Westerlund, O. (2004) *Vad förklarar skillnader i tillväxt mellan svenska regioner?*, ITPS, Arbetsrapport (kommande), Stockholm.

¹⁷ Malmberg, B. (2003) "Befolkningsutveckling och regional tillväxt", Arbetsrapport (kommande), Institutet för framtidsstudier, Stockholm.

Ett exempel på mätproblem är att vi nästan helt saknar data om regionala investeringar och kapitalstockar. Trots en i internationell jämförelse mycket väl utbyggd utbildningsstatistik fattas också tillförlitliga mått på regioners totala stock av humankapital. När det gäller den rika flora av faktorer som rymms inom begreppet institutionella förhållanden är situationen naturligtvis ännu svårare. Ett grundläggande metodproblem i empiriska tillväxtanalyser är att de förklarande variablerna inte bara påverkar tillväxten utan att orsakssambanden verkar i båda riktningarna. Ett annat metodproblem är att de förklarande variablerna ofta samvarierar inbördes, vilket gör det svårt att särskilja effekter på tillväxten av varje enskild variabel.

Den kanske viktigaste lärdomen från de senaste två decenniernas teoretiska och empiriska forskning är att tillväxt är en komplicerad och mångfacetterad process. För att uppnå en hög tillväxt räcker det inte att göra bra ifrån sig på ett eller ett fåtal områden. Det krävs betydande investeringar i fysiskt kapital och i humankapital, en vettig skattepolitik och ekonomisk politik i övrigt, väl fungerande institutioner, etc. Den fortsatta framställningen i denna rapport beskriver och analyserar tillväxtens förutsättningar i svenska regioner inom ett flertal centrala områden:

- regionernas ekonomiska tillväxt
- näringslivets struktur och dynamik
- arbetsmarknaden
- befolkningsstruktur och förändringar
- utbudet av humankapital

Ekonomisk tillväxt

Regionernas ekonomiska utveckling redovisas i följande kapitel med avseende på bruttoregionprodukt (BRP), lönesumma, medelinkomst (sammanräknad förvärvsinkomst) och omsättning. Lönesumman och BRP relateras till sysselsatt dagbefolkning för senast tillgängliga statistikår, medan inkomsten relateras till den i regionen bosatta befolkningen 16 år och äldre. I övrigt redovisas den procentuella utvecklingen mellan tillgängliga statistikår under 1990-talet. Sist i avsnittet ställs de svenska regionernas utveckling i förhållande till EU:s 211 NUTS 2-regioner.

De fyra variabler som valts ut för att indikera regionernas ekonomiska tillväxt hänger nära samman med varandra. Därför är det högst naturligt att det är ungefär samma regiontyper som uppvisar den starkaste ekonomiska utvecklingen, oavsett mått. Den statistik som presenteras anger regionernas ekonomiska läge för år 2000 och 2001. Där så har varit möjligt presenteras utvecklingen för år 2002 och 2003. Den ekonomiska utvecklingen är en snabb process, vilket innebär att trendbrott kan ha inträffat som inte fångas upp av statistiken för åren. Exempelvis pekar aktuella indikatorer på att storstadsregionernas, framför allt Stockholms, ekonomiska utveckling nu har mattats av. Det mönstret framträder inte tydligt i denna rapport då statistiken inte fullt ut förmår fånga de mest aktuella förloppen.

Bruttoregionprodukt

Bruttoregionprodukten (BRP) är den regionala motsvarigheten till bruttonationalprodukten (BNP). BRP utgörs något förenklat av det summerade förädlingsvärdet, alltså summan av löner och vinster, vid regionens arbetsställen.¹⁸

I *Regionernas tillstånd 2002* hade storstadsregionerna högst BRP per sysselsatt år 1999. I årets rapport redovisas BRP per sysselsatt för år 2001 och genomsnittlig procentuell utveckling för perioden 1993–2001. Resultaten i denna rapport är i stort sett desamma som i förra årets rapport. År 2001 uppvisade storstadsregionerna högst BRP per sysselsatt. Särskilt framträdande var Stockholm, vars BRP överskred genomsnittet för riket med 18 procent. Övriga regionfamiljer kännetecknades av en BRP per sysselsatt under rikets genomsnitt, med kategorin småregioner dominerade av offentlig sysselsättning i botten på listan.

Ett litet annorlunda mönster framträder då man ser till tillväxten i BRP per sysselsatt under perioden 1993–2001. Stockholm hade en ökning i BRP som låg under rikets genomsnittliga, medan ökningen i Malmö och Göteborg låg betydligt över densamma. Övriga regionfamiljer, framför allt sekundära centra, hade en ökning som låg under rikets genomsnittliga.

¹⁸ Se vidare i avsnittet Beskrivning av statistiken för en mer detaljerad definition av BRP.

Tabell 1. BRP per sysselsatt 2001 samt utveckling 1993–2001 (löpande priser)

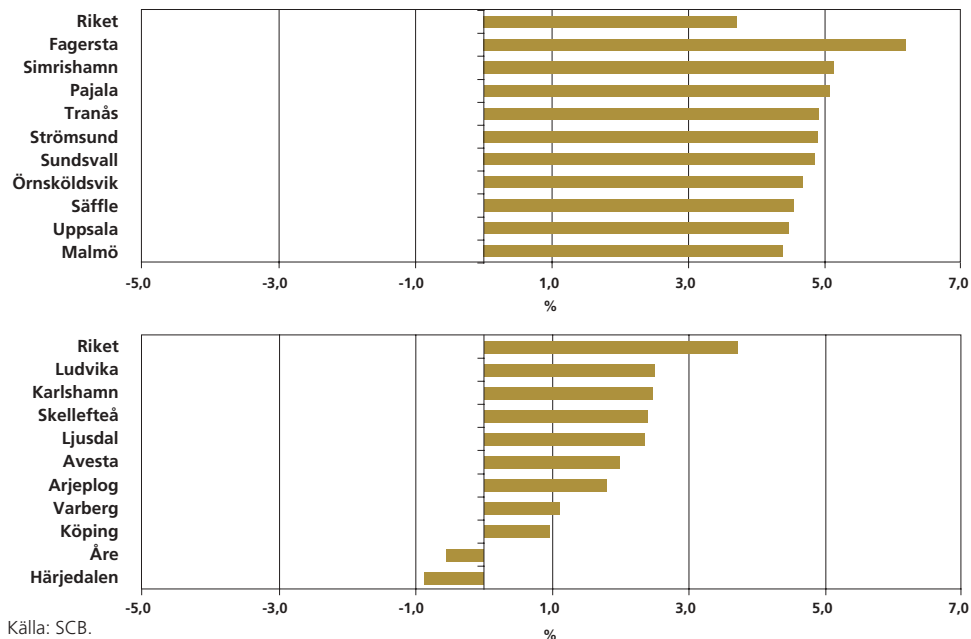
Område	BRPs andel av riket 2001 (%)	BRP per sysselsatt 2001 (kr)	Skillnad mot riket 2001 (%)	BRP-utveckling 1993-2001 (%/år)
Riket	100,0	553 883		3,7
Storstadsregioner	46,8	622 826	12,4	3,8
därav Stockholm	28,7	654 578	18,2	3,4
därav Göteborg	11,0	581 334	5,0	4,3
därav Malmö	7,1	573 521	3,5	4,4
Universitets- och högskoleregioner	15,0	514 310	-7,1	3,7
Regionala centra	22,5	506 238	-8,6	3,6
Sekundära centra	8,6	490 086	-11,5	3,1
Småregioner – privat sysselsättning	3,3	519 295	-6,2	3,3
Småregioner – offentlig sysselsättning	3,7	480 321	-13,3	3,4

Källa: SCB.

Fagersta var den LA-region som uppvisade den snabbaste tillväxten i BRP per sysselsatt under perioden 1993–2001, med en årlig ökning på över 6 procent. Därefter följde Simrishamn och Pajala med ökningarna på över 5 procent. Härjedalen och Åre utmärkte sig som de enda två LA-regioner som uppvisade en minskning i BRP per sysselsatt under perioden.

Precis som tidigare år noteras också år 2001 stora skillnader bland LA-regionerna i BRP per sysselsatt. Högst BRP per sysselsatt hade Jokkmokk, Storuman, Stockholm och Oskarshamn. I fallen Jokkmokk, Storuman och Oskarshamn förklaras de höga nivåerna med kapitalintensiv produktion av elenergi som ger stora inkomster.

Figur 3. De tio LA-regioner med högst respektive lägst genomsnittlig tillväxt i BRP per sysselsatt 1993–2001 (procent per år)

Källa: SCB.

Stockholms län utmärkte sig år 2001 genom att vara det enda län vars BRP per sysselsatt var högre än rikets genomsnittliga nivå. De lägsta nivåerna hade Gotlands, Västerbottens och Jämtlands län, ett par procentenheter under riksgenomsnittet. Under perioden 1993–2001 hade Hallands och Jämtlands län lägst genomsnittlig årlig BRP-ökning, medan Västernorrlands och Skåne län uppvisade högst genomsnittlig utveckling av BRP per sysselsatt.

Lönesumma

Lönesumman utgörs av summan av den kontanta bruttolön som betalas ut från regionens arbetsställen.¹⁹ Lönesumma redovisas för år 2001 och genomsnittlig procentuell utveckling för åren 1996–2001. Under 2001 hade storstadsregionerna de högsta lönesummorna per sysselsatt. Särskilt utmärkande var Stockholmsregionen, där lönesumman per sysselsatt överskred rikets genomsnitt med 18 procent. Göteborgs- och framför allt Malmöregionen var båda i närheten av rikets lönesumma. Den största skillnaden i lönesumma återfanns mellan storstadsregionerna och småregioner dominerade av offentlig sysselsättning. De senare hade den lägsta lönesumman per sysselsatt (15 procent under riksgenomsnittet). Skillnaderna mellan regionfamiljerna förstärktes mellan åren 1996 och 2001. Ju högre lönesumma per sysselsatt 1996, desto större procentuell ökning. Medan storstadsregionernas lönesumma i genomsnitt ökade med 7 procent per år mellan 1996 och 2001, stannade ökningen i småregioner dominerade av offentlig sysselsättning på i genomsnitt 3 procent per år.

Tabell 2. Lönesumma per sysselsatt 2001 samt utveckling 1996–2001 (löpande priser)

Område	Lönesummans andel av riket år 2001 (%)	Lönesumma per sysselsatt år 2001 (kr)	Skillnad mot riket 2001 (%)	Genomsnittlig utveckling 1996-2001 (%/ år)
Riket	100,0	222 871		5,5
Storstadsregioner	46,2	247 338	11,0	7,1
därav Stockholm	28,7	263 033	18,0	7,7
därav Göteborg	10,7	228 100	2,3	6,4
därav Malmö	6,8	221 017	-0,8	5,9
Universitets- och högskoleregioner	15,4	212 778	-4,5	5,1
Regionala centra	22,8	206 613	-7,3	4,2
Sekundära centra	8,7	198 858	-10,8	4,2
Småregioner - privat sysselsättning	3,2	199 935	-10,3	2,8
Småregioner - offentlig sysselsättning	3,6	190 120	-14,7	2,7

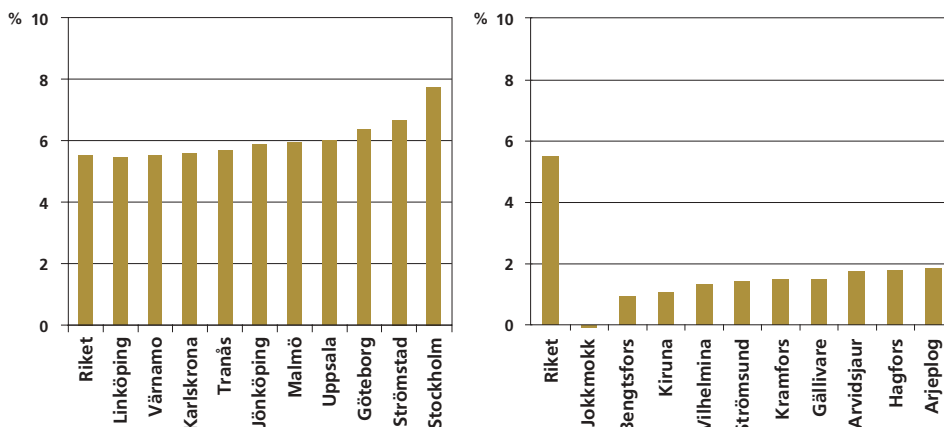
Källa: SCB.

Bland LA-regionerna uppvisade Stockholm den snabbaste tillväxten i lönesumma per sysselsatt under perioden 1996–2001, med en årlig ökning på knappt åtta procent. Därefter följde Strömstad och Göteborg med ökningsgrad på över 6 procent. Majoriteten av LA-regionerna med sämst lönesummeutveckling fanns i de norra delarna av Sverige.

År 2001 var Stockholm den LA-region som hade högst lönesumma per sysselsatt. Övriga LA-regioner med en lönesumma över genomsnittet för riket var Göteborg, Kiruna och Västerås.

¹⁹ En mer detaljerad definition av lönesumma ges i avsnittet Beskrivning av statistiken.

Figur 4. De tio LA-regioner med högst respektive lägst genomsnittlig tillväxt i lönesumma per sysselsatt, 1996–2001 (procent per år)

Källa: SCB.

På länsnivå hade endast Stockholms län en högre lönesumma per sysselsatt än genomsnittet för riket, vilket ytterligare understryker Stockholmsområdets dominans vad gäller inkomstnivåer. Andra län med hög lönesumma var Västra Götalands och Västmanlands län.

Medelinkomst

Medelinkomsten definieras som den sammanräknade förvärvsinkomsten för den i regionen bosatta befolkningen 16 år och äldre.²⁰ Medelinkomst redovisas för år 2000 och genomsnittlig procentuell utveckling för perioden 1990–2000. Mellan 1990 och 2000 ökade medelinkomsten i riket med nästan 4,3 procent per år. De enda regioner som år 2000 placerade sig över riksgenomsnittet, som uppgick till 176 092 kr, var Stockholms- och Göteborgsregionen. Malmöregionen hade, liksom för år 1999, en avsevärt lägre medelinkomst än genomsnittet för riket. I övriga regionfamiljer var medelinkomsten också betydligt lägre än rikets genomsnittliga. Återigen var det gruppen småregioner dominerade av offentlig sysselsättning som utmärkte sig med den lägsta medelinkomsten.

De regionala skillnaderna i medelinkomstens utveckling var betydligt mindre än skillnaderna i lönesumme- och BRP-utveckling.

Tabell 3. Medelinkomst per befolkning 16 år och äldre 2000 samt utveckling 1990–2000 (löpande priser)

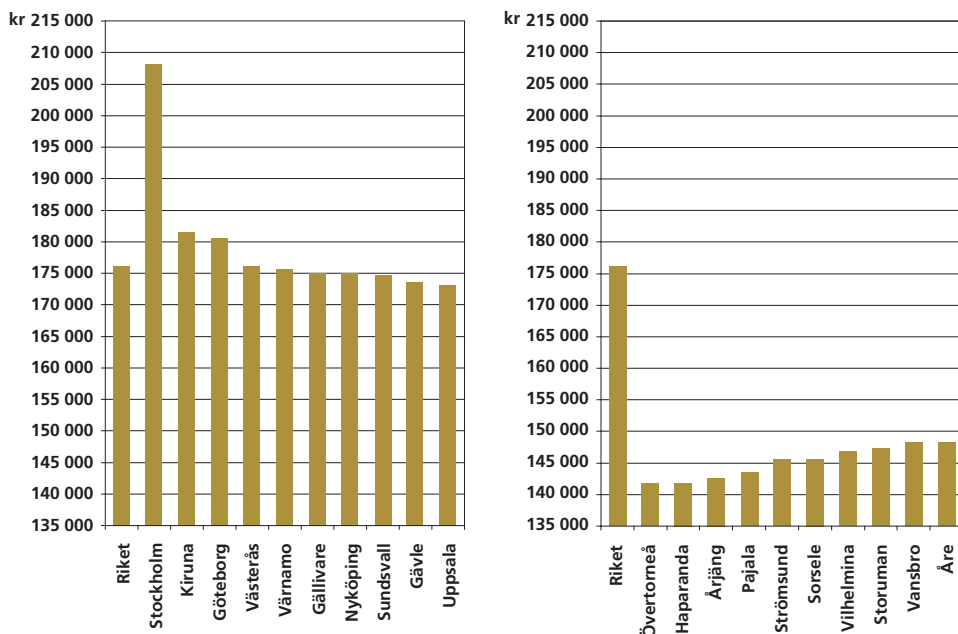
Område	Totala inkomstens andel av riket 2000 (%)	Medelinkomst år 2000 (kr)	Skillnad mot riket 2000 (%)	Utveckling 1990-2000 (%/år)
Riket	100,0	176 092	0,0	4,3
Storstadsregioner	42,3	193 257	9,7	4,4
därav Stockholm	25,1	208 212	18,2	4,5
därav Göteborg	10,4	180 574	2,5	4,2
därav Malmö	6,8	166 906	-5,2	3,9
Universitets- och högskoleregioner	16,2	169 710	-3,6	4,1
Regionala centra	24,0	165 808	-5,8	4,1
Sekundära centra	9,4	163 224	-7,3	4,3
Småregioner – privat sysselsättning	3,6	161 609	-8,2	4,2
Småregioner – offentlig sysselsättning	4,4	155 460	-11,7	4,1

Källa: SCB.

²⁰ För en mer detaljerad definition av medelinkomst, se avsnittet Beskrivning av statistiken.

Ser vi till LA-regionerna finner vi att Stockholm hade den överlägset högsta medelinkomsten år 2000. Övriga LA-regioner med en medelinkomst över genomsnittet för riket var Kiruna, Göteborg och Västerås. De lägsta medelinkomsterna återfanns i Övertorneå, Haparanda, Årjäng och Pajala som alla låg nästan 20 procent under riksgenomsnittet. Majoriteten av LA-regionerna med de lägsta inkomstnivåerna fanns alltså i de norra delarna av landet.

Figur 5. De tio LA-regioner med högst och lägst medelinkomst per person 16 år och äldre, år 2000 (kr)

Källa: SCB.

Vid en länsvis jämförelse var det bara Stockholms och Uppsala län som hade en medelinkomst över riksgenomsnittet.

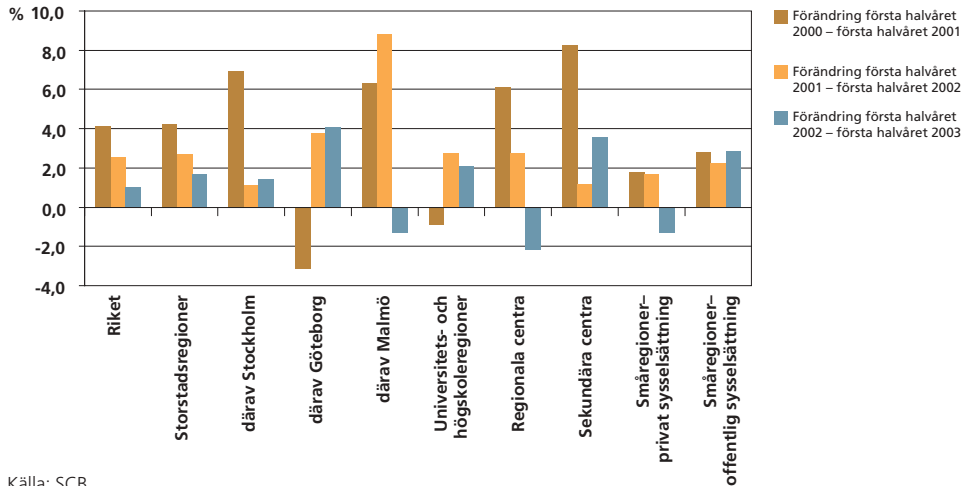
Omsättning

Ytterligare ett sätt att mäta det relativa välståndet i regionerna är att använda den summerade omsättningen från regionens arbetsställen.²¹ I rapporten används omsättningen som ett komplement till övriga mått för att beskriva regionernas ekonomiska utveckling under de senaste tre åren. Statistiken baseras på momsdeklarationer och redovisas relativt omgående efter mättilfället. Förändringar av omsättningen visas här till och med år 2003.

²¹ En mer detaljerad definition av omsättning ges i avsnittet Beskrivning av statistiken.

I *Regionernas tillstånd 2002* framgår att den totala omsättningen ökade med nästan elva procent mellan 1999 och 2000. Företagen i Stockholmsregionen, sekundära centra och småregioner med privat sysselsättning hade en ökning över rikets nivå. Svagast utveckling under denna period hade företagen i Malmöregionen och i regionala centra.

Figur 6. Årlig förändring av omsättning mellan första halvåret åren 2000–2003 (procent)

Källa: SCB.

Mellan första halvåret 2000 och 2001 avmattades de svenska företagens ekonomiska aktivitet. Under första halvåret 2001 och 2002 förändrades omsättningen i riket. Fortfarande ökade omsättningen (+2,6 procent), men mindre än perioden innan. Stockholmsregionens ekonomiska omsättning avtog däremot drastiskt, och regionen hade den svagaste ökningen av regionfamiljerna. Företagen i Göteborg, i sekundära centra men framför allt i Malmöregionen uppvisade en markant omsättningsökning. Malmöns utveckling under denna period var därmed den rakt motsatta till den som riket visade upp.

Avmattningen av företagens ekonomiska aktivitet fortsatte första halvåret 2002 och 2003 i riket. Däremot skedde vissa förändringar jämfört med perioden innan. I framför allt Göteborgsregionen men även i Stockholm ökade företagens aktivitet medan den mattades av och övergick till att vara negativ i Malmö. I sekundära centra och småregioner med stor andel inom offentlig sysselsättning var det en positiv omsättningsförändring. Negativ omsättningsförändring återfanns i regionala centra.

Omsättningsstatistiken indikerade en viss tillväxt i några av de perifera områdena och en viss avmattning i ekonomisk aktivitet i storstadsregionerna, vilket avviker från den bild som de tre tidigare indikatorerna visade. Något mönster vad gäller länens och LA-regionernas ”placering” går i övrigt inte att utläsa, eftersom den inbördes ordningen förändras under hela perioden. Under perioden 2000–2001 ökade den ekonomiska aktiviteten mest i Blekinge, Västerbottens och Norrbottens län. Under nästa period, 2001–2002, fanns Örebro, Kronobergs och Västernorrlands län i toppen för att återigen förändras till Kalmar, Västerbottens och Örebro län den sist mätta perioden, dvs. 2002–2003. Motsvarande förändring återfanns hos LA-regionerna.

Rangordning av svenska NUTS 2-regioner

Utvecklingen och tillväxten i Sveriges regioner bör även sättas i relation till omvärlden. Med hjälp av en europeisk jämförelse kan de svenska regionernas tillstånd ytterligare värderas. För den europeiska jämförelsen används en annan typ av regioner, s.k. NUTS-områden. NUTS är EU:s hierarkiska regionindelning som syftar till att skapa jämförbara områden vad gäller t.ex. yta och befolkningsstorlek i EU:s medlemsländer. I följande avsnitt används NUTS 2-regioner och EU består av 214 sådana regioner (se bilaga 2 för Sveriges åtta NUTS 2-regioner). Konsultföretaget Global Insights/Experian Business Strategies har sammanställt rankinglistor för nivå och utveckling avseende bruttoregionprodukt (BRP) och sysselsättning för de 214 regionerna. Dessa indikatorer är baserade på statistik från bl.a. Eurostat.

Tabell 4. Svenska regioners ranking bland EU:s 211 NUTS 2-regioner för åren 2001 och 2002

Område	BRP/capita		BRP/sysselsatt		Andel förvärsarbetande		BRP/capita -tillväxt 1997-2002
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	
Stockholm	9	9	25	21	8	7	4
Östra Mellansverige	123	126	125	134	117	117	111
Småland med öarna	93	83	140	127	71	70	54
Sydsverige	79	78	113	100	88	86	73
Västsverige	71	68	96	96	78	79	23
Norra Mellansverige	128	128	127	121	126	125	145
Mellersta Norrland	101	104	111	113	106	107	165
Övre Norrland	125	122	123	122	119	123	197

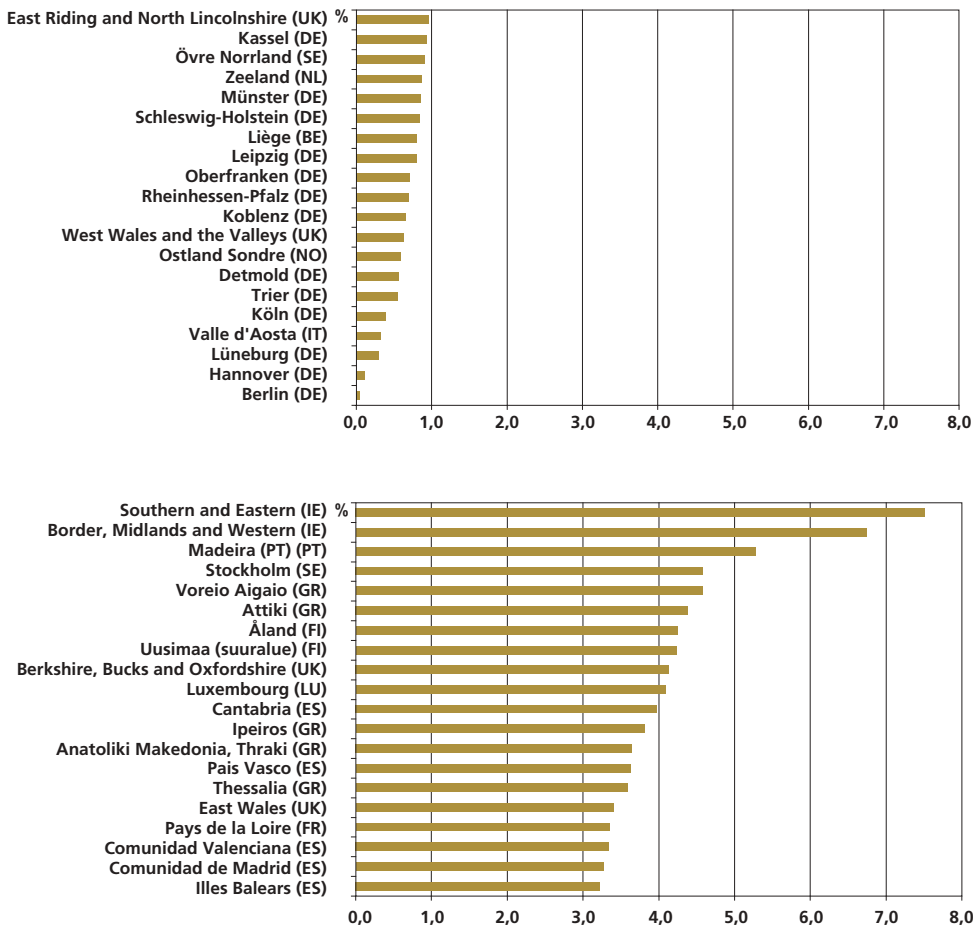
Källa: Experian Business Strategies Limited.

Anm. Beräkningarna baseras på köpkraftskorrigerade uppgifter i fasta priser.

Rankingen i Tabell 4 visar att Stockholm år 2002 stod kvar på en 9:e plats vad gäller BRP/capita. Vad gäller produktionsmättet BRP/sysselsatt dagbefolkning förbättrades Stockholms placering något från en 25:e till en 21:a plats. Mellansverige tappade något, från 123:e till 126:e plats och från 125:e till 134:e vad gäller BRP/capita respektive BRP/sysselsatt. Sydsverige förbättrade sin position avseende BRP/sysselsatt. För år 2002 återfanns de flesta svenska regioner någonstans i mitten av rankinglistan. Östra Mellansverige intog sämst placering för BRP/sysselsatt dagbefolkning, plats 134. Rankingen av andel förvärsarbetande var i stort sett oförändrad mellan 2001 och 2002.

Den genomsnittliga BRP-utvecklingen 1997-2002 visar att de regionala skillnaderna i Sverige är stora. Stockholm placerade sig högt bland de 214 regionerna, på 4:e plats, medan Övre Norrland återfanns i bottenkittet på 197:e plats. Sydsverige och Småland med öarna placerade sig på 73:e respektive 54:e plats medan Östra Mellansverige och Norra Mellansverige återfanns på 111:e respektive 145:e plats.

Figur 7. Ranking av de 20 NUTS 2-regioner med lägsta och högsta utveckling av BRP per capita. Årlig genomsnittlig utveckling 1997-2002 (procent)

Källa: Experian Business Strategies Limited

Anm. Beräkningarna baseras på köpkraftskorrigerade uppgifter i fasta priser.

I Figur 7 har de 20 NUTS 2-regioner med bäst respektive sämst genomsnittlig utveckling av BRP per capita rangordnats. Den nedersta delen i figuren visar att Irland hade bäst genomsnittlig utveckling. Mellan övriga regioner var skillnaden i genomsnittlig utveckling av BRP per capita relativt liten. Stockholm placerade sig på 4:e plats och var den enda svenska region som återfanns på "top 20-listan". Västsverige återfanns på 23:e plats. Av de nordiska länderna var det förutom Sverige bara Finland som hade två regioner med bland de 20 främsta.

Bland de regioner med sämst genomsnittlig utveckling av BRP per capita 1997-2002 återfanns ett mindre antal länder. Tyskland var det land som hade flest NUTS 2-regioner bland de med en dålig utveckling av BRP per capita. Berlin var den region som placerade sig längst ner på 214:e plats med en utveckling av BRP per capita som låg nära noll. Övre Norrland och Mellersta Norrland var de svenska regioner som placerade sig långt ner på listan, på 197:e respektive 165:e plats.

Stockholm placerade sig, som tidigare nämnts, på 4:e plats avseende utvecklingen av BRP per capita. Övriga huvudstadsregioner återfanns utspridda från att ligga bland de främsta till att finnas bland de med sämst utveckling. Alla franska regioner utom en återfanns på den övre halvan av rankinglistan för de 214 regionerna och detsamma gäller för Spanien.

Dynamiken i regionernas näringsliv

I den allmänna debatten är intresset stort för näringslivets dynamik. Nya företag grundas och andra lägger ned sin verksamhet. Företag som finns på marknaden ökar eller minskar sin sysselsättning. Svenska företag flyttar verksamhet utomlands och utländska företag etablerar sig i Sverige. I detta kapitel tar vi upp några aspekter av näringslivets dynamik:

- Nyföretagande
- Arbetsställedynamik och sysselsättningsdynamik
- Konkurer
- Utländska företag i Sverige

Nyföretagande

Den officiella statistiken över nyföretagande som presenteras här avser företag där verksamheten är helt nystartad eller har återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år.²²

Antalet nystartade företag per år har nästan fördubblats sedan början av 1990-talet, och det är framför allt inom tjänstesektorn som nya företag startas. Under år 2001 startades nästan 36 000 nya företag i Sverige. Det var en minskning jämfört med år 2000 då knappt 39 000 företag startade. År 2002 var antalet återigen uppe på en högre nivå, drygt 37 000, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med året innan.²³

År 2002 ökade nyföretagandet mest i Gotlands län (+16 procent) och Örebro län (+14 procent). Bara ett enda län minskade sitt nyföretagande 2001–2002 och det var Uppsala län (-6 procent).

Ett sätt att uttrycka nyföretagandet är via förnyelsetalet dvs. antal nya företag i förhållande till det befintliga företagsbeståndet. Förnyelsetalet år 2002 var för riket 7,3 vilket var i princip detsamma som år 2001. Förnyelsetalet var högst i Stockholms län (8,8) följt av Uppsala län (8,6) och Skåne län (8,0). Lägst var förnyelsetalet i Jönköpings län (5,1) och Kronobergs län (5,5).

Ett annat sätt att uttrycka nyföretagandet är etableringsfrekvensen mätt som antalet nya företag per 1 000 invånare i ålder 16–64 år. År 2002 uppgick etableringsfrekvensen i Sverige till 6,6 företag, att jämföra med 6,3 år 2001. I förhållande till 1 000 personer 16–64 år startades i särklass flest företag i Stockholms län (10,5 företag) följt av Skåne län (7,1 företag) och Jämtlands län (6,7 företag). Allra minst antal nya företag i förhållande till befolkningen hade år 2002 Jönköpings län (4,1 företag) och Östergötlands län (4,3).

²² För en mer detaljerad definition av nyföretagande, se vidare i avsnittet Beskrivning av statistiken samt i "Nyföretagandet i Sverige 2001 och 2002", ITPS Rapport S2003:010.

²³ Samtliga uppgifter för år 2002 är preliminära.

Tabell 5. Nyföretagandet år 2002

Område	Antal nystartade företag 2002	Förändring från 2001 (%)	Förändring från 1998 (%)	Antal nystartade företag 2002 per 1000 invånare	Antal nystartade företag 2002 i procent av företagsbeståndet	Antal sysselsatta i nystartade företag 2002
Riket	37 429	5	10	6,6	7,3	63 052
Stockholms län	12 904	8	20	10,5	8,8	21 379
Uppsala län	1 258	-6	7	6,4	8,6	1 995
Södermanlands län	859	5	11	5,3	7,0	1 308
Östergötlands län	1 124	0	-10	4,3	6,2	2 236
Jönköpings län	808	0	-11	4,0	5,1	1 490
Kronobergs län	522	7	2	4,7	5,5	772
Kalmar län	630	3	9	4,4	6,1	935
Gotlands län	210	16	23	5,9	6,4	356
Blekinge län	416	4	2	4,5	6,8	794
Skåne län	5 154	2	8	7,1	8,0	9 022
Hallands län	1 017	5	9	5,9	6,8	1 624
Västra Götalands län	5 626	2	1	5,9	6,8	9 424
Värmlands län	792	13	12	4,7	5,8	1 224
Örebro län	860	14	10	5,0	6,2	1 337
Västmanlands län	820	12	9	5,1	6,7	1 384
Dalarnas län	864	2	2	5,1	6,1	1 548
Gävleborgs län	836	7	20	4,9	6,2	1 472
Västernorrlands län	696	13	4	4,6	5,6	1 185
Jämtlands län	531	8	20	6,7	6,8	819
Västerbottens län	717	13	10	4,7	5,7	1 293
Norrbottens län	785	4	9	4,9	7,2	1 453

Källa: ITPS.

Det typiska nystartade företaget år 2002 är en enskild näringsidkare med verksamhet inom finansiell verksamhet och andra företagstjänster. Omsättningen uppgår till mellan 100 000 kr och 299 000 kr.²⁴

Statistiken pekar på att kvinnliga nyföretagare är underrepresenterade även under år 2002. Av dem som startade nya företag var 31 procent kvinnor. Kvinnorna i Jämtlands och Dalarnas län hade högst andel nystartade företag, ca 34 procent av de nya företagen. Lägst andel kvinnor bland nyföretagare år 2002 hade Västerbottens och Östergötlands län, där kvinnorna var ungefär 26 procent.

Varje nystartat företag sysselsätter i genomsnitt cirka 1,8 personer. Vilket gör att de nystartade företagen totalt under år 2002 sysselsatte 63 000 personer. De nystartade företagens bidrag till sysselsättningen är således måttlig. Sedan 1993 har antalet sysselsatta i nystartade företag ökat med ungefär 44 procent och det är framför allt inom tjänstesektorn antalet sysselsatta har ökat.

Av de 63 000 personer som fanns sysselsatta i nystartade företag år 2002 arbetade ungefär hälften under andra anställningsformer än heltidsarbete. Detta tyder på att många företag startas som en bisyssla vid sidan av annan sysselsättning.

²⁴ "Nyföretagandet i Sverige 2001 och 2002", ITPS rapport S2003:10.

Tabell 6. Antal sysselsatta i nystartade företag 2000, 2001 och 2002

Område	Antal sysselsatta i nystartade företag 2000	Antal sysselsatta i nystartade företag 2001	Antal sysselsatta i nystartade företag 2002	Utveckling 2000-2001, %	Utveckling 2001-2002, %
Riket	78 725	61 003	63 052	-22,5	3,4
Stockholm	31 119	21 651	21 379	-30,4	-1,3
Uppsala	2 371	2 259	1 995	-4,7	-11,7
Södermanland	1 716	1 394	1 308	-18,8	-6,2
Östergötland	2 402	1 734	2 236	-27,8	29,0
Jönköping	1 831	1 279	1 490	-30,1	16,5
Kronoberg	1 256	870	772	-30,7	-11,3
Kalmar	1 077	981	935	-8,9	-4,7
Gotland	291	270	356	-7,2	31,9
Blekinge	984	759	794	-22,9	4,6
Skåne	9 169	8 012	9 022	-12,6	12,6
Halland	1 731	1 725	1 624	-0,3	-5,9
Västra Götaland	12 221	8 986	9 424	-26,5	4,9
Värmland	1 383	1 369	1 224	-1,0	-10,6
Örebro	1 604	1 256	1 337	-21,7	6,4
Västmanland	1 628	1 346	1 384	-17,3	2,8
Dalarna	1 623	1 494	1 548	-7,9	3,6
Gävleborg	1 373	1 323	1 472	-3,6	11,3
Västernorrland	1 149	1 063	1 185	-7,5	11,5
Jämtland	689	832	819	20,8	-1,6
Västerbotten	1 306	1 173	1 293	-10,2	10,2
Norrbottnen	1 803	1 227	1 453	-31,9	18,4

Källa: ITPS.

Arbetsställe- och sysselsättningsdynamik

Nyföretagande är *en* komponent i den totala företagsdynamiken. Enligt nyföretagarstatistiken i föregående avsnitt var Stockholm det län med i särklass högst nyföretagande per capita under 2002. Företag som startar eller verkar på en viss plats kan dock över tiden påverka sysselsättningen i helt andra delar av landet. Många företag etablerar t.ex. med tiden flera arbetsställen och kan ha dessa spridda i olika regioner. Arbetsställen brukar anses som en mer ”stabil” enhet över tiden. Arbetsställets lokalisering beskriver var den reella verksamheten och sysselsättning- en finns medan företagets adress som regel beskriver var huvudkontoret ligger.

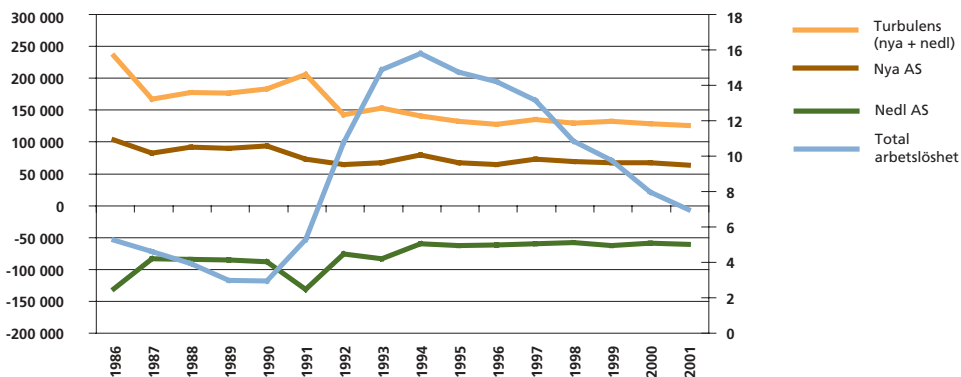
För att bland annat kunna studera hur företag och arbetsställen startas och läggs ned har SCB utarbetat en speciell metod. Man utgår från befintliga registerdata och kan uppskatta hur arbetsställen och företag utvecklas över tiden. Metoden kallas Företagens och arbetsställets dynamik (FAD).²⁵ FAD täcker alla företag och arbetsställen i Sverige från 1986 och framåt och kommande redovisning bygger helt på FAD baserat på arbetsställen. Utifrån FAD kan vi fånga den sysselsättningsdynamik som följer av att arbetsställen tillkommer och läggs ned samt att kvarvarande arbetsställen ökar eller minskar sin sysselsättning.

I Figur 8 visas utvecklingen för hela riket av antalet nya respektive nedlagda arbetsställen, summan av dessa (vilket brukar kallas turbulens) samt den totala arbetslösheten. Den totala arbetslösheten har under perioden varierat mellan cirka 3 procent i slutet av 1980-talet och

²⁵ Se Ullström, J. (2002). ”Det Svenska Nyföretagandet 1986–1997 förändringar i företagsstrukturer och sysselsättnings-effekter”. VINNOVA, Analys VA 2002:2. Se även SCB:s hemsida www.scb.se.

nästan 16 procent 1994. Det finns en svagt nedåtgående trend i både antalet nya och nedlagda arbetsställen. Turbulensen (nya plus nedlagda arbetsställen) var betydligt lägre under andra halvan av 1990-talet än under slutet av 1980-talet, framför allt som en följd av färre antal nedlagda arbetsställen. Antalet nya och nedlagda arbetsställen samvarierar i stor utsträckning över den visade perioden.²⁶ Detta betyder att år med många nyetableringar har det också varit relativt många nedläggningar.

Figur 8. Antal nya arbetsställen (AS), nedlagda arbetsställen och turbulens, dvs. nya plus nedlagda arbetsställen (vänster axel) samt total arbetslöshet i procent av arbetskraften (höger axel)

Källa: FAD (SCB), AMS årsstatistik, www.ams.se.

Anm. Med total arbetslöshet avses öppen arbetslöshet plus deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Antalet nya arbetsställen per 1 000 personer i arbetsför ålder var år 2000 högst i storstadsregionerna (15,1) och där allra högst i LA-regionen Stockholm (16,6). Antalet nedlagda arbetsställen var mer jämnt spridda över regionfamiljerna. Sekundära centra och småregioner hade flest kvarvarande arbetsställen per person. Observera att detta inte behöver betyda hög sysselsättning. För att säga något om sysselsättningen måste man beakta hur stora arbetsställen det handlar om.

Tabell 7. Antal arbetsställen per 1 000 invånare 20–64 år, 1999 och 2000

Område	År 1999			År 2000		
	Nya	Nedlagda	Kvarvarande	Nya	Nedlagda	Kvarvarande
Riket	12,6	12,5	75,5	12,6	11,7	76,2
Storstadsregioner	14,8	12,9	75,0	15,1	12,7	76,1
därav Stockholm	16,4	13,6	77,6	16,6	13,7	79,0
därav Göteborg	12,8	11,9	70,9	12,9	11,5	71,4
därav Malmö	12,8	12,1	73,0	13,4	11,2	73,8
Universitets- och högskoleregioner	11,3	11,6	70,1	11,0	10,4	71,0
Regionala centra	10,8	11,8	73,7	10,5	10,7	74,0
Sekundära centra	11,4	13,0	85,1	10,9	11,3	85,7
Småregioner – privat sysselsättning	12,0	13,0	80,7	11,3	12,2	81,3
Småregioner – offentlig sysselsättning	12,2	14,4	84,5	12,3	13,3	84,6

Källa: FAD (SCB).

²⁶ Korrelationen mellan antalet nya och antalet nedlagda arbetsställen var för undersökningsperioden 0,6.

För de LA-regioner med flest nya arbetsställen visas också antalet nedlagda respektive kvarvarande arbetsställen. Antal nya, nedlagda och kvarvarande arbetsställen hänger alla nära samman med varandra.²⁷ Detta innebär att regioner med många nya arbetsställen också tenderade att ha många nedlagda och många kvarvarande arbetsställen. Regioner med få nya arbetsställen tenderade på motsvarande sätt att även ha få nedlagda och få kvarvarande arbetsställen. En förklaring till de starka sambanden kan vara att det är beståndet (stocken) av arbetsställen som ”alstrar” både nya och nedlagda arbetsställen.

Bland LA-regionerna med flest nya arbetsställen är kanske Stockholm det minst överraskande exemplet. Nästan alla övriga LA-regioner med många nya arbetsställen ligger i Norrlandslänen. Förutom Stockholm var samtliga tio LA-regioner med högst antal nya arbetsställen småregioner och sekundära centra.

Av de LA-regioner med lägst antal nya arbetsställen finns Gnosjö (ingår i Värnamo LA-region). En jämförelse av Tabell 8 och Tabell 9 visar att vissa LA-regioner har så mycket som tre gånger så många nya arbetsställen per person som andra.

Tabell 8. LA-regioner med högst antal nya arbetsställen år 2000, per 1 000 invånare 20–64 år

LA-region	Nya	Nedlagda	Kvarvarande
Riket	12,6	11,7	76,2
Åre	22,0	23,5	129,5
Sorsele	21,0	20,4	119,1
Härjedalen	19,4	20,5	119,5
Strömstad	18,9	19,7	129,3
Arjeplog	18,7	26,4	111,2
Överkalix	18,1	16,3	107,5
Malung	16,7	18,3	114,3
Stockholm	16,6	13,7	79,0
Jokkmokk	16,2	20,6	90,4
Storuman	15,7	21,3	102,7

Källa: FAD (SCB).

Tabell 9. LA-regioner med lägst antal nya arbetsställen år 2000, per 1 000 invånare 20–64 år

LA-region	Nya	Nedlagda	Kvarvarande
Riket	12,6	11,7	76,2
Gällivare	7,6	10,8	63,1
Karlskoga	8,2	7,7	63,1
Karlshamn	8,3	8,3	70,8
Vansbro	8,3	12,1	91,1
Oskarshamn	8,7	9,5	75,9
Värnamo	8,9	10,2	81,7
Tranås	8,9	10,3	101,1
Gävle	9,1	9,2	61,8
Kiruna	9,3	9,7	62,7
Skellefteå	9,3	10,9	72,4

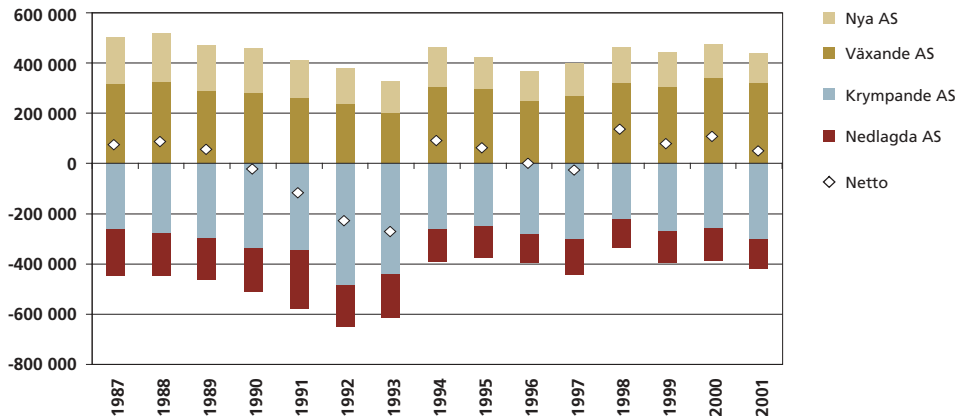
Källa: FAD (SCB).

Den dynamik som sker i befintliga arbetsställen och genom nya och nedlagda arbetsställen har en omedelbar effekt på sysselsättningen. Utvecklingen av antalet sysselsatta i Sverige kan beskrivas i form av nettoförändringen från året innan. Nettoutvecklingen av sysselsättningen är en följd av att kvarvarande arbetsställen förändrar sin personalstyrka samt att arbetsställen tillkommer och läggs ned. I Figur 9 visas dessa fyra komponenter av sysselsättningsdynamiken för hela Sverige åren 1987–2001. Ungefär 70 procent av bruttodynamiken varje år utgörs av sysselsättningsförändringar i befintliga arbetsställen. Resterande 30 procent av bruttodynamiken är således turbulens (nya plus nedlagda arbetsställen).

Det försvann väldigt många arbetstillfällen under lågkonjunkturen i början av 1990-talet. Dessa år minskade också hela stocken arbetsställen något. Nedgången i sysselsättningen ska dock framför allt tillskrivas neddragningar på befintliga arbetsställen. Det är också uppenbart att Sverige hittills inte har kunnat kompensera för dessa stora förluster av arbetstillfällen.

²⁷ År 2000 var korrelationen mellan nya och nedlagda arbetsställen 0,87, mellan nya och kvarvarande arbetsställen 0,77 och slutligen mellan nedlagda och kvarvarande arbetsställen 0,83.

Figur 9. Sysselsättningsdynamik som följer av arbetsställedynamik. Riket, 1987–2001. Antal sysselsatta

Källa: FAD (SCB).

Den totala bruttodynamiken i sysselsättning mellan 1999 och 2000 var störst i storstadsregionerna och allra störst i Stockholm. LA-regionen Stockholm hade störst flöden i sysselsättningsdynamikens alla fyra delkomponenter. I storstadsregionerna var det stora bruttoflöden både i nya och nedlagda arbetsställen men även via expansion och neddragningar i kvarvarande arbetsställen. Det var liten variation över regionfamiljerna vad gäller sysselsättningsminskningarna i kvarvarande och nedlagda arbetsställen. Skillnader mellan regionfamiljerna fanns alltså främst vad gäller sysselsättningstillskott i nya och kvarvarande arbetsställen.

Det var mindre bruttodynamik i mindre regioner, och det var även där man hade de minsta totala sysselsättningsökningarna. Detta säger oss dock inte något om orsakssambandet dvs. huruvida mycket bruttodynamik leder till god sysselsättningsutveckling eller vice versa. Det kan naturligtvis också vara fråga om helt andra faktorer som påverkar både arbetsställedynamik och sysselsättning.

Tabell 10. Sysselsättningsdynamik mellan 1999 och 2000, procentuell sysselsättningsutveckling

Område	Nya AS	Expansion i kvarvarande AS	Kontraktion i kvarvarande AS	Nedlagda AS	Sysselsättningsförändring totalt
Riket	3,6	9,0	-6,9	-3,4	2,7
Storstadsregioner	4,6	10,5	-7,7	-3,9	3,9
därav Stockholm	5,2	10,7	-8,4	-4,3	3,9
därav Göteborg	3,5	10,2	-6,7	-3,4	3,5
därav Malmö	3,8	10,1	-6,7	-3,4	4,4
Universitets- och högskoleregioner	3,3	8,5	-6,5	-3,1	2,8
Regionala centra	2,7	8,0	-6,4	-3,0	1,8
Sekundära centra	2,6	7,8	-6,0	-2,6	1,8
Småregioner – privat sysselsättning	2,8	7,4	-6,7	-3,0	0,7
Småregioner – offentlig sysselsättning	2,9	7,5	-7,0	-3,5	0,5

Källa: FAD (SCB).

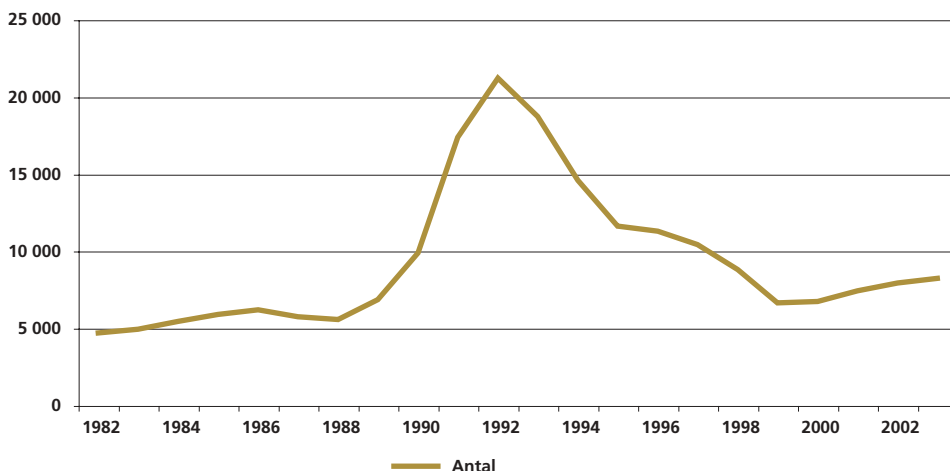
Anm. Den totala sysselsättningsförändringen skiljer sig något från summan av de första fyra kolumnerna. Detta på grund av vissa delningar och sammanslagningar som inte passar in i någon av de presenterade kategorierna av arbetsställen (denna restpost varierar i tabellen mellan 0,0 och 0,6 procentenheter).

Företagskonkurser

I förra avsnittet visades att sysselsättning försvinner som en direkt följd av att arbetsställen drar ned eller försvinner. Det kan finnas flera skäl till att företag och/eller arbetsställen försvinner. Verksamheten kan vara vilande under några år eller helt läggas ned på eget initiativ. Endast en liten del av de företag som försvinner är regelrätta konkurser. I detta avsnitt redovisas företagskonkurser, med vilket avses beslut om konkurs fattade av tingsrätten.²⁸

Ser man tillbaka på utvecklingen som varit under de senaste åren har antalet företagskonkurser stadigt minskat sedan 1992. Ett trendbrott inträffade dock år 2000 då antalet företag försatta i konkurs ökade för första gången på åtta år. Mellan 2000 och 2001 ökade konkurserna med 10 procent, men trots det uppgick antalet konkurser under 2001 endast till en tredjedel av vad som noterades 1992. Under 2002 och 2003 har konkurserna fortsatt att öka i Sverige. År 2002 försattes 7 900 företag i konkurs och år 2003 noterades drygt 8 200 företag i konkurs, en ökning med ungefär 4 procent.

Figur 10. Företagskonkurser 1982–2003

Källa: ITPS.

På länsnivå ökade antalet företagskonkurser mellan 2002 och 2003 mest i Södermanlands län (+35 procent) och Västernorrlands län (+19 procent). Störst minskning hade Jämtlands län och Gotlands län (båda -29 procent).

Antalet konkurser 2003 ökade mest i LA-regionen Stockholm och i sekundära centra. I flera regionfamiljer minskade dock konkurserna under 2003. Om konkurserna 2003 relateras till antalet registrerade företag i Statistiska centralbyråns företagsdatabas, FDB, ser man att ungefär en procent av företagen i Sverige, försvann på grund av konkurs. Storstadsregionerna hade störst andel av företagen i konkurs (1,3 procent) och av dem hade Stockholm allra störst andel (1,5 procent).

²⁸ Se vidare i avsnittet Beskrivning av statistiken samt i "Konkurser och offentliga ackord 2003", ITPS Rapport S 2004:001.

Tabell 11. Antalet företagskonkurser år 2001, 2002 och 2003 samt i procent av företagsstocken

Område	Antal företagskonkurser			Förändring av antal företagskonkurser (%)		Andel företag i konkurs (%)	Andel företag i konkurs (%)
	2001	2002	2003	2001-2002	2002-2003	2002	2003
Riket	7 433	7 930	8 237	6,7	3,9	0,94	0,96
Storstadsregioner	3 903	4 245	4 525	8,8	6,6	1,28	1,33
därav Stockholm	2 534	2 810	3 117	10,9	10,9	1,44	1,54
därav Göteborg	827	865	856	4,6	-1,0	1,08	1,05
därav Malmö	542	570	552	5,2	-3,2	1,01	0,96
Universitets- och högskoleregioner	953	1 070	1 057	12,3	-1,2	0,85	0,83
Regionala centra	1 456	1 504	1 521	3,3	1,1	0,74	0,74
Sekundära centra	548	508	565	-7,3	11,2	0,56	0,62
Småregioner - privat sysselsättning	225	268	248	19,1	-7,5	0,71	0,65
Småregioner - offentlig sysselsättning	348	335	321	-3,7	-4,2	0,63	0,60

Källa: ITPS.

För länen var andelen företag i konkurs år 2003 störst i Stockholms län (1,6 procent) följt av Södermanlands län (1,1 procent). Minst var andelen i Gotlands län (0,3 procent) och Jämtlands län (0,4 procent).

På LA-regionnivå hamnar Stockholm och Göteborg bland ”tio-i-topp” men även traditionella industristäder som Fagersta och Eskilstuna. Återigen bör påpekas att regelrätta konkurser endast utgör en liten del av alla företag som försvinner från marknaden.

Tabell 12. De tio LA-regioner med lägst och högst andel av företagen i konkurs 2003 (procent)

LA-region	Lägst andel	LA-region	Högst andel
Riket	0,96	Riket	0,96
Sorsele	0,00	Fagersta	1,77
Arjeplog	0,16	Stockholm	1,54
Ljungby	0,23	Eskilstuna	1,37
Bengtstors	0,25	Ludvika	1,36
Vansbro	0,27	Söderhamn	1,30
Gotland	0,30	Filipstad	1,30
Lidköping	0,30	Haparand	1,26
Mora	0,32	Göteborg	1,05
Överkalix	0,33	Nyköping	1,02
Jokkmokk	0,34	Lycksele	0,99

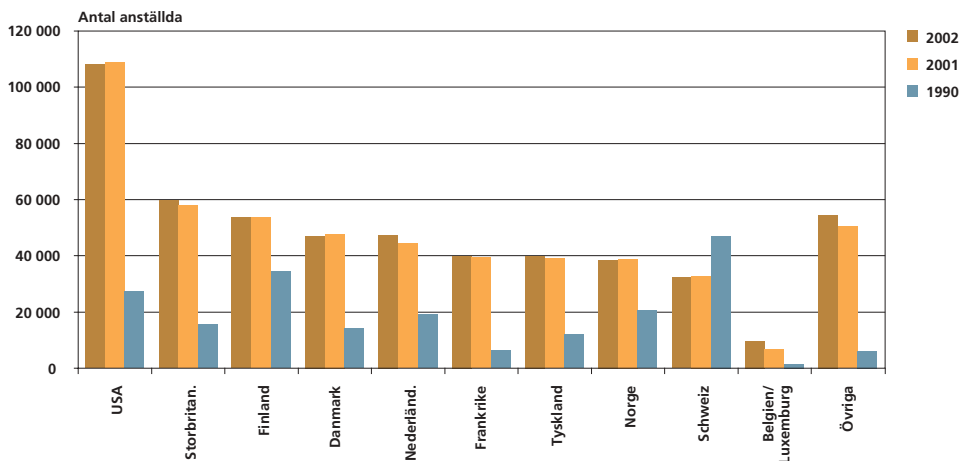
Källa: ITPS.

Anm. Sorsele LA-region hade noll konkurser år 2003.

Utlandsägda företag i Sverige

Antalet anställda i utlandsägda företag har ökat kraftigt under 1990-talet, speciellt efter 1995. I dag är drygt 20 procent av de anställda i näringslivet anställda i ett utlandsägt företag. Under perioden 1980–1995 var denna andel snarare runt 5–10 procent. Ett företag definieras som utlandsägt om mer än hälften av aktiernas röstvärde innehas av en utländsk ägare.²⁹ Det största enskilda ursprungslandet för utlandsägda företag i Sverige är USA, med ungefär 20 procent av de anställda i utlandsägda företag år 2002. Schweiz är det enda större ägarlandet som minskat antalet anställda i Sverige mellan 1990 och 2002.

Figur 11. Anställda i utlandsägda företag 1990, 2001 och 2002 fördelat på ägarland

Källa: ITPS.

Om vi övergår till de regionala skillnaderna i de utlandsägda företagens betydelse för sysselsättningen var det år 2001 i storstadsregionerna som utlandsägandet var mest framträdande. Även i småregioner med i huvudsak privat sysselsättning hade de utlandsägda företagen en relativt stor del. Andelen sysselsatta i utlandsägda företag ökade totalt med ett par procentenheter mellan 2000 och 2001, till knappt 13 procent.

Tabell 13. Andel sysselsatta med anställning på ett utlandsägt arbetsställe, 2000 och 2001 (procent)

Område	2000	2001
Riket	11,0	12,7
Storstadsregioner	13,2	15,0
därav Stockholm	13,0	15,6
därav Göteborg	13,2	14,6
därav Malmö	12,5	13,5
Universitets- och högskoleregioner	10,1	12,0
Regionala centra	9,8	11,0
Sekundära centra	9,6	11,4
Småregioner – privat sysselsättning	11,2	13,5
Småregioner – offentlig sysselsättning	4,5	5,7

Källa: ITPS.

²⁹ Se vidare i avsnittet Beskrivning av statistiken samt i "Utlandsägda företag 2002", ITPS Rapport S 2003:008.

Län med högst andel av sysselsättningen i utlandsägda företag år 2001 var Blekinge län (20 procent), Västmanlands län (18 procent) och Stockholms län (16 procent). Län med minst andel i utlandsägda företag var Norrbottens län (4 procent), Jämtlands län (6 procent) och Västerbottens län (6 procent).

De tio LA-regioner med lägst andel anställda i utlandsägda företag tillhör alla regionfamiljerna småregioner och sekundära centra. De allra flesta ligger dessutom i Norrlands inland. Av de tio LA-regioner med högst andel sysselsatta i utlandsägda företag återfinns ingen av storstadsregionerna, däremot en blandning av LA-regioner från övriga regionfamiljer.

Tabell 14. LA-regioner med lägst respektive högst andel av de sysselsatta i utlandsägda företag 2001 (procent)

LA-region	Lägst andel	LA-region	Högst andel
Riket	12,7	Riket	12,7
Sorsele	0,0	Hagfors	28,9
Övertorneå	0,1	Ludvika	26,8
Överkalix	0,3	Karlshamn	24,9
Pajala	0,3	Älmhult	21,1
Storuman	0,5	Västerås	20,7
Arjeplog	1,2	Karlskoga	20,3
Arvidsjaur	1,2	Karlskrona	19,2
Årjäng	1,5	Trollhättan	18,2
Simrishamn	2,5	Avesta	17,6
Lycksele	2,6	Örnköldsvik	16,8

Källa: ITPS.

Anm. Sorsele LA-region hade enligt statistiken noll anställda i utlandsägda företag 2001.

Det är uppenbarligen stor spridning mellan LA-regioner vad gäller utlandsägda företags betydelse för sysselsättningen. De utlandsägda företagen stod år 2001 för mellan noll procent (Sorsele LA-region) och 29 procent av sysselsättningen (Hagfors LA-region). Det fanns också stora skillnader i hur pass dominerande det största ägarlandet var. Karlshamn och Trollhättan hade många anställda i företag med ägare från USA, som dominerar till 77 respektive 64 procent. USA var det största ägarlandet också i Stockholms LA-region men hade där bara 21 procent av alla sysselsatta i utlandsägda företag.

Vissa ägarländer etablerar arbetsställen nära ägarlandet. Norge var t.ex. det dominerande ägarlandet i LA-regionerna Årjäng, Arvika och Strömstad år 2001. Andra dominerande ägarländer var kanske mer överraskande. Några mycket små LA-regioner i norr hade inget eller i det närmaste inget utländskt ägande år 2001 t.ex. Sorsele (noll anställda), Överkalix (en anställd) och Övertorneå (två anställda).

Tabell 15. Dominerande landet i utlandsägande år 2001 i Sveriges LA-regioner. Inom parentes ägarlandets antal anställda och procent av totalt antal anställda i utlandsägda arbetsställen

Dominerande ägarland	LA-regioner	
USA	Överkalix (1 / 100%)	Östersund (816 / 34%)
	Övertorneå (2 / 100%)	Göteborg (22 017 / 34%)
	Karlshamn (3 605 / 77%)	Tranås (546 / 33%)
	Härjedalen (431 / 70%)	Västervik (389 / 32%)
	Trollhättan (10 302 / 64%)	Säffle (479 / 31%)
	Söderhamn (1 012 / 62%)	Värnamo (905 / 26%)
	Arvidsjaur (15 / 58%)	Uppsala (2 211 / 24%)
	Skövde (3 195 / 42%)	Stockholm (33 396 / 21%)
	Bengtstors (322 / 41%)	Helsingborg (3 302 / 18%)
	Köping (1 077 / 40%)	
Storbritannien	Borås (1 670 / 18%)	Pajala (3 / 50%)
	Karlskrona (1 559 / 22%)	Strömsund (100 / 56%)
	Kiruna (120 / 35%)	Umeå (1 175 / 26%)
Finland	Avesta (2 216 / 78%)	Ljungby (1 190 / 47%)
	Eskilstuna (692 / 20%)	Nässjö (800 / 26%)
	Falun (2 175 / 41%)	Skellefteå (449 / 21%)
	Gävle (1 628 / 30%)	Sundsvall (1 385 / 19%)
	Halmstad (1 285 / 21%)	Torsby (413 / 44%)
	Hudiksvall (573 / 61%)	Vilhelmina (73 / 45%)
	Karlskoga (1 507 / 33%)	Örnsköldsvik (1 844 / 44%)
	Karlstad (3 055 / 033%)	
Danmark	Bollnäs (371 / 31%)	Varberg (963 / 38%)
	Lidköping (665 / 19%)	Vimmerby (244 / 29%)
	Linköping (2 020 / 19%)	Åre (50 / 38%)
Nederländerna	Arjeplog (10 / 53%)	Lycksele (100 / 55%)
	Katrineholm (551 / 24%)	Malmö (7 553 / 19%)
	Ljusdal (231 / 36%)	Simrishamn (166 / 52%)
	Luleå (877 / 25%)	Älmhult (2 790 / 88%)
Frankrike	Storuman (11 / 55%)	Kristianstad (1 756 / 26%)
	Jokkmokk (39 / 49%)	Nyköping (576 / 25%)
	Mora (327 / 45%)	Norrköping (2 452 / 24%)
Tyskland	Fagersta (330 / 38%)	Växjö (992 / 16%)
	Oskarshamn (941 / 36%)	
Norge	Årjäng (81 / 89%)	Strömstad (484 / 37%)
	Vansbro (195 / 64%)	Gällivare (46 / 20%)
	Arvika (579 / 53%)	Jönköping (1 230 / 15%)
	Haparanda (95 / 52%)	Örebro (1 741 / 15%)
	Kalix (133 / 50%)	
Schweiz	Ludvika (2 748 / 59%)	Kalmar (1 529 / 19%)
	Västerås (6 968 / 41%)	
Österrike	Hagfors (1 008 / 72%)	
Kanada	Malung (120 / 42%)	
Singapore	Gotland (527 / 37%)	
Italien	Filipstad (625 / 48%)	

Källa: ITPS.

Anm. Sorsele LA-region hade noll anställda i utlandsägda företag 2001. Sollefteå LA-region saknar uppgift om vilket deras dominerande land med 381 anställda var.

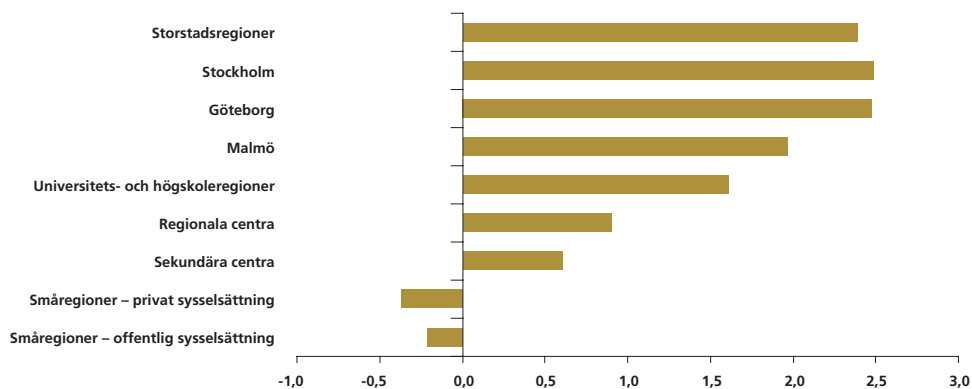

Arbetsmarknad

Sysselsättningsutveckling

Av Sveriges befolkning på närmare 9 miljoner var drygt 4 miljoner sysselsatta år 2001. Sysselsättningen ökade med ungefär 1,5 procent per år mellan 1998 och 2001 och med ungefär 1 procent under 2001.

Figur 12. Genomsnittlig årlig förändring i antal sysselsatta 1998–2001, procent per år

Källa: SCB, RAMS.

De regionala skillnaderna i sysselsättningsutveckling var relativt stora under perioden 1998–2001. Det var framför allt i storstadsregionerna och i universitets- och högskoleregionerna som sysselsättningen ökade. Båda grupperna med småregioner hade under perioden en negativ sysselsättningsutveckling.

Det är dock väldigt stor spridning inom regionfamiljerna. I tabellen nedan redovisas de lokala arbetsmarknader som haft bäst respektive sämst sysselsättningsutveckling mellan 1998 och 2001. Bland dem som placerat sig i topp återfinns exempelvis Ljusdal, som tillhör regionfamiljen småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning. Jönköping och Varberg ingår i gruppen sekundära centra. Den lokala arbetsmarknad som haft sämst utveckling under perioden är Arjeplog som också den ingår i gruppen sekundära centra. De LA-regioner med bäst genomsnittlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 var Stockholm, Göteborg och Uppsala. Sämst utveckling hade, förutom Arjeplog, Jokkmokk och Kiruna.

Tabell 16. De LA-regioner som haft bäst respektive sämst genomsnittlig årlig förändring i antal sysselsatta 1998-2001, (procent per år)

Område	%/år	Område	%/år
Stockholm	2,5	Storuman	-1,4
Göteborg	2,5	Överkalix	-1,5
Uppsala	2,4	Hagfors	1,5
Ljusdal	2,1	Gällivare	-1,7
Malmö	2,0	Övertorneå	-1,7
Jönköping	1,9	Pajala	-1,8
Strömstad	1,9	Bengtfors	-2,1
Eskilstuna	1,9	Jokkmokk	-2,4
Västerås	1,7	Kiruna	-2,4
Varberg	1,7	Arjeplog	-2,6

Källa: SCB, RAMS.

Drygt 40 procent av samtliga sysselsatta återfanns år 2001 i någon av storstadsregionerna. I gruppen storstadsregioner var nästan 48 procent av befolkningen sysselsatt medan motsvarande siffra för småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning var drygt 41 procent. Totalt var 46 procent av Sveriges befolkning sysselsatt år 2001. Sett till utvecklingen under 2001 var det även detta år i gruppen storstadsregioner som antalet sysselsatta ökade mest. Det var dock inte Stockholms lokala arbetsmarknad som hade bäst sysselsättningsstillväxt, utvecklingen var bättre i både Göteborgs- och Malmöregionen.

Tabell 17. Antal sysselsatta 2001 samt sysselsättningsutveckling 2000-2001

Område	Förändring 2000-2001 (%)	Antal sysselsatta, år 2001	Andel av riket år 2001 (%)	Andel av bef. i sysselsättning, år 2001 (%)
Riket	1,0	4 091 079	100,0	45,9
Storstadsregioner	1,5	1 651 478	40,4	47,8
därav Stockholm	1,2	948 225	23,2	49,7
därav Göteborg	1,9	424 659	10,4	46,6
därav Malmö	1,7	278 594	6,8	43,5
Universitets- och högskoleregioner	1,1	684 027	16,7	45,5
Regionala centra	0,8	1 017 358	24,9	45,0
Sekundära centra	0,3	407 912	10,0	45,2
Småregioner – privat sysselsättning	-0,3	148 777	3,6	43,3
Småregioner – offentlig sysselsättning	-0,5	181 527	4,4	41,4

Källa: SCB, RAMS.

År 2001 var fler män än kvinnor i sysselsättning, drygt 2 125 000 män mot drygt 1 965 000 kvinnor. Den genomsnittliga sysselsättningsförändringen 1998-2001 fördelad på kön visar dock att sysselsättningsutvecklingen varit bättre för kvinnorna än för männen. Utav storstadsregionerna var sysselsättningsutvecklingen för kvinnor bäst i Göteborgsregionen medan utvecklingen för männen var bäst i Stockholmsregionen. För båda grupperna av småregioner var den genomsnittliga sysselsättningsutvecklingen för männen negativ.

Tabell 18. Sysselsättningsutveckling år 2001, 1998–2001 fördelat efter kön

Område	År 2001		Andel av total sysselsättning 2001		År 1998–2001	
	Män	Kvinnor	Män (%)	Kvinnor (%)	Män (%/år)	Kvinnor (%/år)
Riket	2 125 842	1 965 237	100	100	1,1	1,9
Storstadsregioner	843 504	807 974	39,7	41,1	2,2	2,6
Stockholm	482 000	466 225	22,7	23,7	2,4	2,5
Göteborg	218 811	205 848	10,3	10,5	2,2	2,7
Malmö	142 693	135 901	6,7	6,9	1,6	2,3
Universitets- och högskoleregioner	357 155	326 872	16,8	16,6	1,1	2,1
Regionala centra	534 091	483 267	25,1	24,6	0,4	1,4
Sekundära centra	216 837	191 075	10,2	9,7	0,0	1,3
Småregioner – privat sysselsättning	79 618	69 159	3,7	3,5	-0,8	0,2
Småregioner – offentlig sysselsättning	94 637	86 890	4,5	4,4	-0,7	0,3

Källa: SCB, RAMS.

Tabell 19. De LA-regioner som haft bäst respektive sämst genomsnittlig årlig förändring i antal sysselsatta män respektive kvinnor 1998–2001, procent per år

Män	%/år	Kvinnor	%/år
Stockholm	2,4	Jönköping	2,8
Göteborg	2,2	Göteborg	2,7
Uppsala	2,2	Uppsala	2,6
Ljusdal	1,7	Strömstad	2,6
Malmö	1,6	Stockholm	2,5
Bengtsfors	-2,2	Övertorneå	-1,7
Jokkmokk	-2,6	Bengtsfors	-2,0
Pajala	-2,6	Överkalix	-2,1
Arjeplog	-2,7	Jokkmokk	-2,2
Kiruna	-3,4	Arjeplog	-2,3

Källa: SCB, RAMS.

Den LA-region som hade bäst genomsnittlig sysselsättningsutveckling för kvinnor under perioden 1998–2001 var Jönköping. Stockholms-, Göteborgs- och Uppsalaregionen placerade sig bland de fem regionerna med bäst utveckling för både kvinnor och män. Kiruna hade sämst sysselsättningsutveckling bland männen och Arjeplog bland kvinnorna.

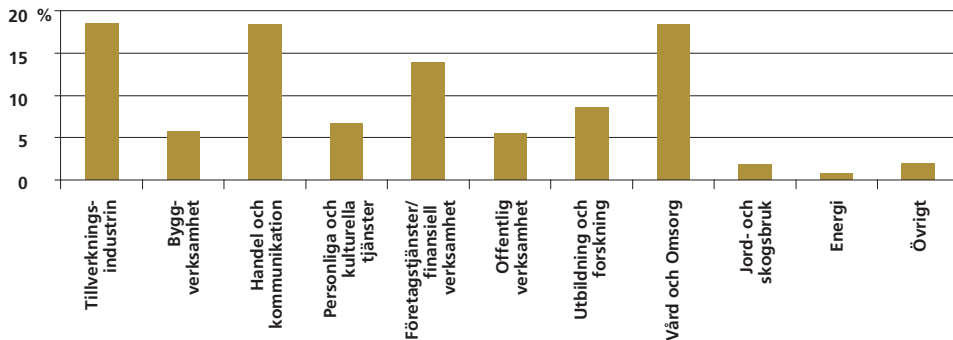
Branschvis sysselsättningsutveckling

I följande avsnitt beskrivs sysselsättningsutvecklingen inom tio olika branschgrupper fördelad på regionfamiljer och kön. Följande branschgrupper ingår i redovisningen:

- Tillverkningsindustri och utvinning
- Byggverksamhet
- Handel och kommunikation
- Personliga och kulturella tjänster
- Finansiell verksamhet och företagstjänster
- Offentlig verksamhet
- Utbildning och forskning
- Vård och omsorg
- Jord- och skogbruk
- Energisektorn

De tre sysselsättningsmässigt största branschgrupperna år 2001 var Tillverkningsindustrin, Vård och omsorg samt Handel och kommunikation. Dessa tre branschgrupper hade vardera knappt 20 procent av den totala sysselsättningen. De sysselsättningsmässigt minsta branschgrupperna är Jord- och skogsbruk samt Energisektorn. År 2001 hade dessa grupper endast 2 respektive 1 procent av sysselsättningen.

Figur 13. Sysselsättning fördelad på branscher år 2001 (procent)

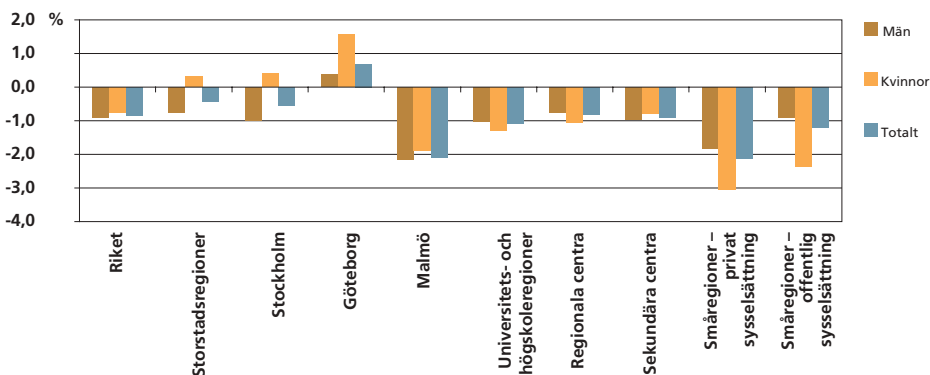
Källa: SCB, RAMS.

Tillverkningsindustri

Under 1990-talets första hälft sjönk sysselsättningen framför allt inom branschgrupperna Tillverkningsindustri och Bygghverksamhet. Tillverkningsindustrin hämtade sig och hade en relativt god sysselsättningsutveckling efter lågkonjunkturen. År 2001 hade branschen 18 procent av rikets sysselsatta.

Under perioden 1998–2001 minskade sysselsättningen i samtliga regionfamiljer. Totalt sjönk sysselsättningen inom Tillverkningsindustrin med 0,9 procent per år. Av storstadsregionerna kunde Göteborg uppvisa en positiv sysselsättningsutveckling och det för båda könen. Sysselsättningen i Malmö lokala arbetsmarknadsregion sjönk däremot med i genomsnitt 2 procent per år. Noterbart är även nedgången i antalet sysselsatta kvinnor för de båda grupperna av småregioner.

Figur 14. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom tillverkningsindustrin (procent)

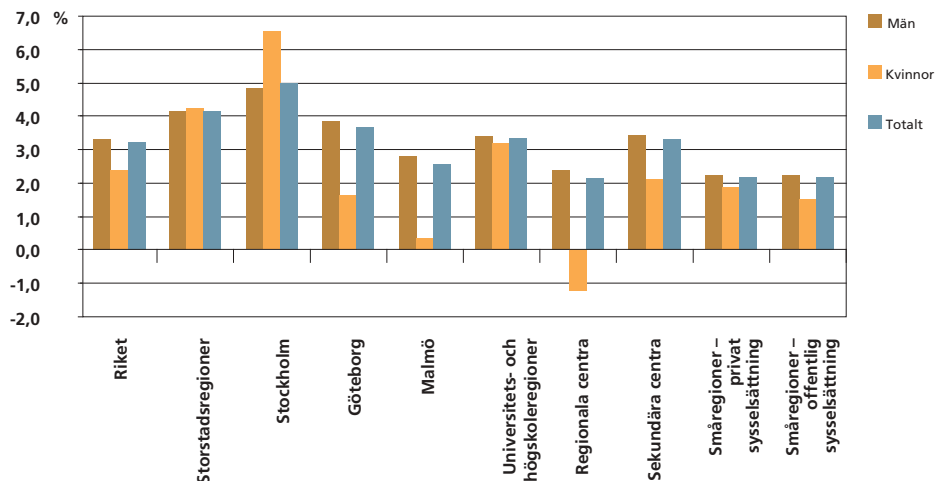
Källa: SCB, RAMS.

Endast fyra län uppvisade en positiv genomsnittlig sysselsättningsutveckling under perioden; Västra Götaland, Gotland, Jönköpings län och Hallands län. Bland LA-regionerna hade Härjedalen, Tranås, Strömstad och Pajala störst genomsnittlig sysselsättningsökning medan Arjeplog, Bengtsfors, Hagfors och Arvidsjaur hade de största nedgångarna.

Byggverksamhet

År 2001 var nästan sex procent av rikets sysselsatta aktiva inom Byggverksamhet. Under perioden 1998–2001 ökade sysselsättningen med drygt tre procent per år och det var framför allt i Stockholmsregionen som utvecklingen var stark. Sämst var utvecklingen i regionala centra och småregioner.

Figur 15. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom byggindustrin (procent)

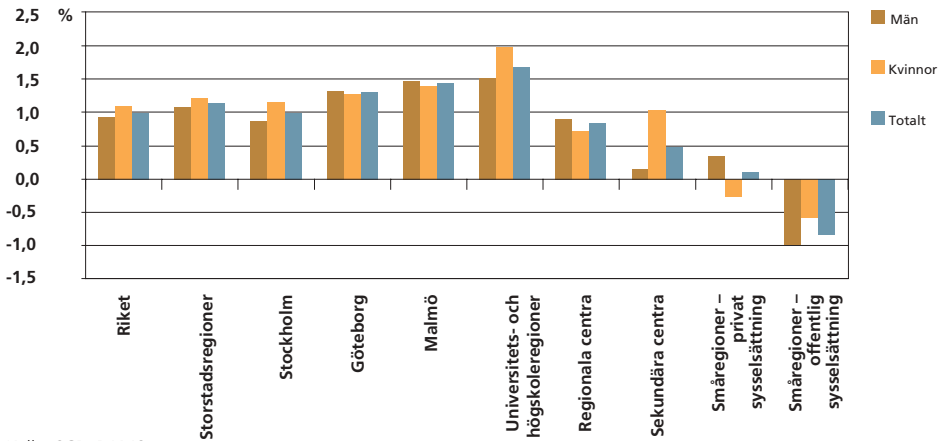
Källa: SCB, RAMS.

Av länen uppvisade endast Norrbotten en negativ sysselsättningsutveckling för åren 1998–2001 medan Gotland och Stockholms län hade den mest positiva utvecklingen. På LA-regionnivå hade Gällivare, Sorsele och Pajala sämst sysselsättningsutveckling medan Jokkmokk, Storuman och Åre hade bäst sysselsättningsutveckling under perioden.

Handel och kommunikation

Den tredje största branschgruppen i antal sysselsatta år 2001 var Handel och kommunikation, av samtliga sysselsatta fanns 18 procent i denna kategori av verksamheter. Branschgruppens sysselsättning ökade under perioden 1998–2001, men endast marginellt (i genomsnitt 1 procent). Den enda regionfamilj där sysselsättningen minskade var småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning. Branschgruppen ökade sin sysselsättning mest i universitets- och högskole-regioner, men utvecklingen var god även i storstadsregionerna. Sysselsättningsutvecklingen var ungefär densamma för män och kvinnor i de flesta regionfamiljer.

Figur 16. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom handel och kommunikation (procent)

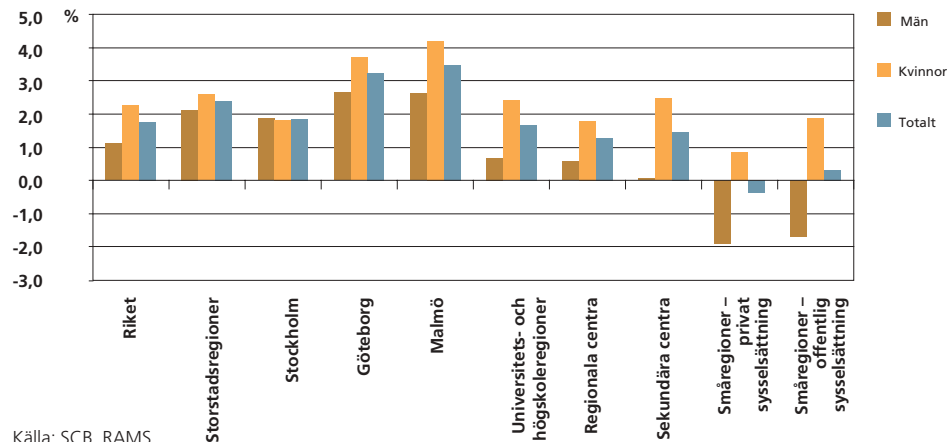
Källa: SCB, RAMS.

Av länen var det Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens och Dalarnas län som uppvisade en svagt negativ sysselsättningsutveckling under de nämnda åren. Branschgruppens sysselsättning ökade mest i LA-regionerna Strömstad, Eskilstuna, Överkalix och Haparanda.

Personliga och kulturella tjänster

2001 fanns närmare 7 procent av de sysselsatta inom branschgruppen Personliga och kulturella tjänster. Ungefär 56 procent av dessa utgjordes av kvinnor. Under perioden 1998–2001 ökade sysselsättningen i branschgruppen med i genomsnitt 1,8 procent. Sysselsättningsökningen var större bland kvinnor, 2,3 procent, än bland män, 1,1 procent. Branschgruppen ökade sin sysselsättning mest i storstadsregionerna. Sysselsättningsutvecklingen var bättre bland kvinnorna i alla regionfamiljer.

Figur 17. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom personliga och kulturella tjänster (procent)

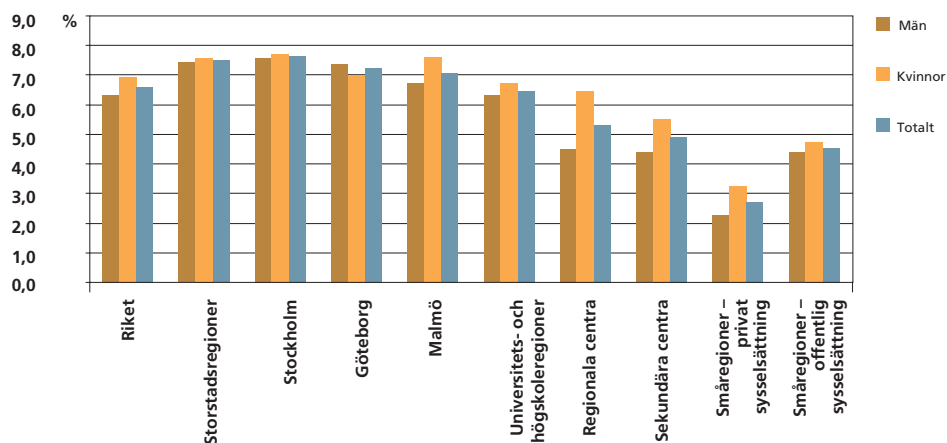
Källa: SCB, RAMS.

Av länen uppvisade Västra Götaland och Gotland de största sysselsättningsökningarna. Kronobergs, Blekinge samt Jämtlands län var de län som uppvisade en negativ sysselsättningsutveckling. Branschgruppens sysselsättning har ökat mest i LA-regionerna Simrishamn, Strömstad, Säfle och Fagersta.

Finansiell verksamhet och företagstjänster

Av samtliga sysselsatta återfanns 14 procent år 2001 inom branschgruppen Finansiell verksamhet och företagstjänster. Av dessa utgjordes 57 procent av män och 43 procent av kvinnor. Branschgruppen har jämfört med andra branscher haft en god sysselsättningsutveckling under perioderna 1997–2000 och 1998–2001. Under perioden 1998–2001 ökade sysselsättningen med närmare 7 procent, ökningen bland kvinnor var något högre än den för män. Lägst sysselsättningsökning 1998–2001 hade branschen i småregioner med privat sysselsättning. De största procentuella ökningarna skedde i storstadsregionerna samt universitets- och högskoleregioner.

Figur 18. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom finansiell verksamhet och företagstjänster (procent)

Källa: SCB, RAMS.

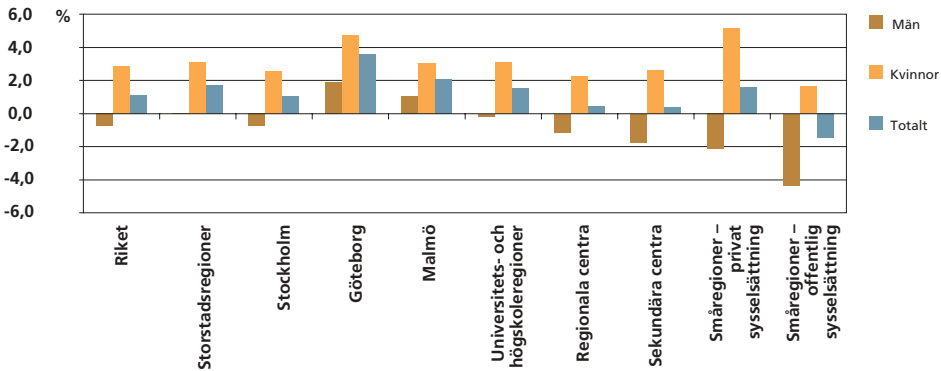
Örebro, Gotland och Uppsala län har haft högst sysselsättningsökning i branschen under 1998–2001. Bland LA-regionerna har de största sysselsättningsökningarna skett i Bengtsfors, Ljusdal, Årjäng och Örebro. Sammanfattningsvis kan konstateras att detta är en bransch där sysselsättningsutvecklingen varit stark för både män och kvinnor 1998–2001.

Offentlig verksamhet

Offentlig verksamhet utgör en av de mindre branschgrupperna med ungefär 5 procent av sysselsättningen under år 2001. Till offentlig verksamhet räknas bland annat statlig och kommunal administration, militär och polis, vilka alla är verksamheter som under det senaste decenniet har drabbats av nedskärningar.

Under perioden 1998–2001 ökade sysselsättningen i branschgruppen med i genomsnitt drygt 1 procent. De anställda i branschgruppen utgjordes till största del av kvinnor, vilka också var de som hade störst sysselsättningsökning i riket medan sysselsättningen bland män minskade i riket under 1998–2001. Med undantag av Göteborgs- och Malmöregionen var mäns sysselsättningsutveckling negativ i samtliga regionfamiljer. Nedskärningarna och nedläggningar av militära regementen under senare delen av 1990-talet kan vara en del av förklaringen till den negativa utvecklingen för män.

Figur 19. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom offentlig verksamhet (procent)

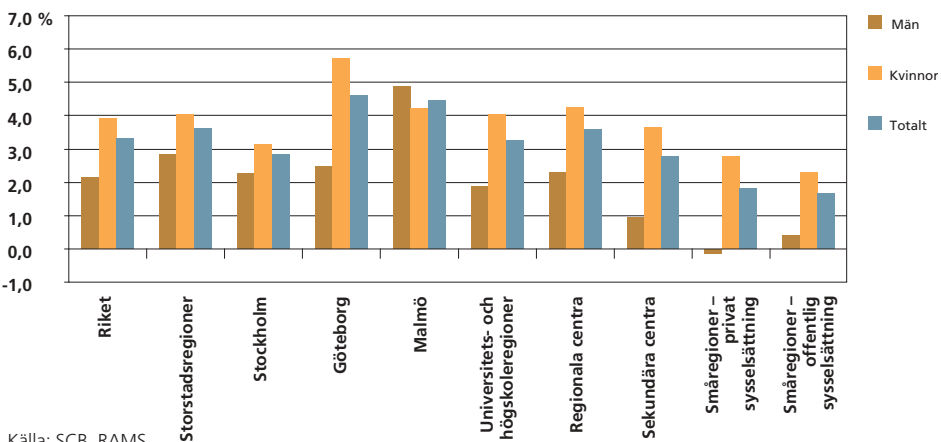
Källa: SCB, RAMS.

Branschens sysselsättningsutveckling på länsnivå uppvisar små förändringar, oavsett om utvecklingen är negativ eller positiv. Kraftigast respektive svagast sysselsättningsutveckling har branschen haft i Västmanlands respektive Norrbottens län. På LA-regionsnivå finns de största kontrasterna mellan Malung och Överkalix i sysselsättningsutveckling, plus 12 procent respektive minus 11 procent. Lägst sysselsättningsutveckling uppmättes i småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning. Bland storstadsregionerna uppmättes den största sysselsättningsutvecklingen i Göteborg.

Utbildning och forskning

År 2001 fanns 8 procent av de sysselsatta inom branschgruppen Utbildning och forskning. Branschgruppen var år 2001 fortfarande en av de fem branschgrupper i riket med flest sysselsatta och branschen ökade fram till detta år sin sysselsättningsandel något. Sysselsättningen i branschgruppen ökade under perioden 1998–2001 i riket med drygt 3 procent.

Figur 20. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom utbildning och forskning (procent)

Källa: SCB, RAMS.

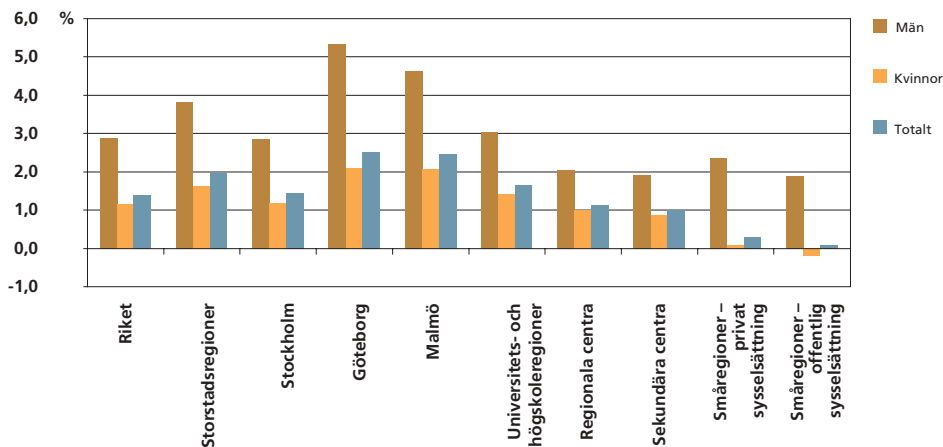
Majoriteten av de sysselsatta inom Utbildning och forskning är kvinnor, vilka också hade större genomsnittlig sysselsättningsökning under perioden 1998–2001. Kvinnornas dominans kan förklaras med att näringsgrenen domineras av lärare inom grund- och gymnasieskolan. Storstadsregionerna och då särskilt Malmö och Göteborg hade störst sysselsättningsökning i branschgruppen. Av figuren framgår även att lägst sysselsättningsökning hade branschgruppen i småregioner vars sysselsättning framför allt baseras på offentlig verksamhet. Universitets- och högskoleregionerna hade en genomsnittlig sysselsättningsökning på drygt 3 procent.

Sysselsättningsutvecklingen på länsnivå var svagast i de tre norrlandslänen Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Det är också inom dessa områden som de LA-regioner med svagast sysselsättningsutveckling återfinns, bl.a. Haparanda, Storuman och Övertorneå. Arjeplog utmärker sig dock med bäst sysselsättningsutveckling i hela Sverige, följt av Söderhamn och Tranås.

Vård och omsorg

Vid sidan av Tillverkningsindustrin var Vård och omsorg den branschgrupp som hade störst andel av de sysselsatta år 2001. Drygt 18 procent av de sysselsatta fanns i denna branschgrupp. Branschgruppen hade under perioden 1998–2001 en genomsnittlig sysselsättningsökning på närmare 1,5 procent. Störst var sysselsättningsökningen i storstadsregionerna Malmö och Göteborg. Minst sysselsättningsökning hade småregioner vars sysselsättning framför allt baseras på offentlig verksamhet. Den övervägande delen av de sysselsatta är kvinnor men det är framför allt bland männen som sysselsättningen ökat under perioden.

Figur 21. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom vård och omsorg (procent)

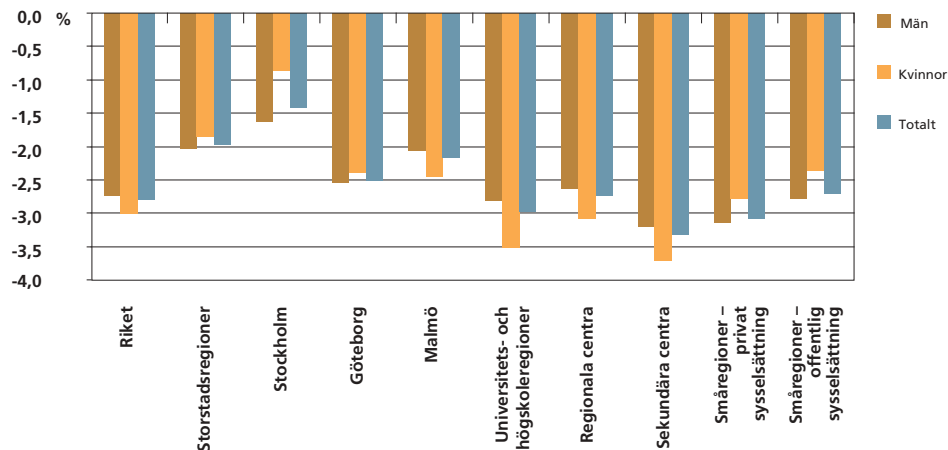
Källa: SCB, RAMS.

På länsnivå finns de största sysselsättningsökningarna i Skåne, Västra Götalands och Örebro län medan Västmanlands, Värmlands och Norrbottens län har haft den svagaste utvecklingen. De LA-regioner som har haft störst sysselsättningsökningar är Haparanda, Gävle och Varberg medan Överkalix, Jokkmokk och Gällivare LA-regioner har haft svagast utveckling.

Jord- och skogsbruk

Skogsindustrin tillhör en av de branscher med minst andel av sysselsättningen i Sverige. År 2001 sysselsattes endast 2 procent inom Jord- och skogsbruk, varav det stora flertalet var män. Sysselsättningsutvecklingen har varit negativ under perioden 1998–2001 med en genomsnittlig sysselsättningsminskning i riket på 3 procent. Sysselsättningsutvecklingen har varit negativ i samtliga regionfamiljer, framför allt i sekundära centra, universitets- och högskoleregioner samt i småregionerna.

Figur 22. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom jord- och skogsbruk (procent)

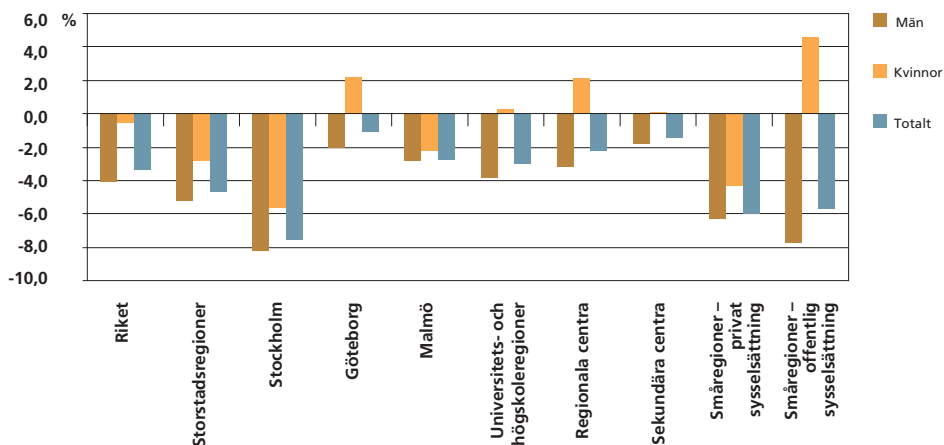
Källa: SCB, RAMS.

I samtliga 21 län har sysselsättningsutvecklingen varit negativ inom Jord- och skogsbruk. LA-regionerna Sundsvall, Karlshamn, Karlstad, Gällivare, Övertorneå och Vilhelmina är de enda som haft en svagt positiv sysselsättningsutveckling 1998–2001.

Energi

Energisektorn är en mycket liten bransch som år 2001 hade 0,8 procent av den totala sysselsättningen. Under 1998–2001 har energisektorn haft en genomsnittlig negativ sysselsättningsutveckling i riket och i samtliga regionfamiljer. Störst har sysselsättningsminskningarna varit i småregioner.

Figur 23. Genomsnittlig årlig sysselsättningsutveckling 1998–2001 inom energisektorn (procent)

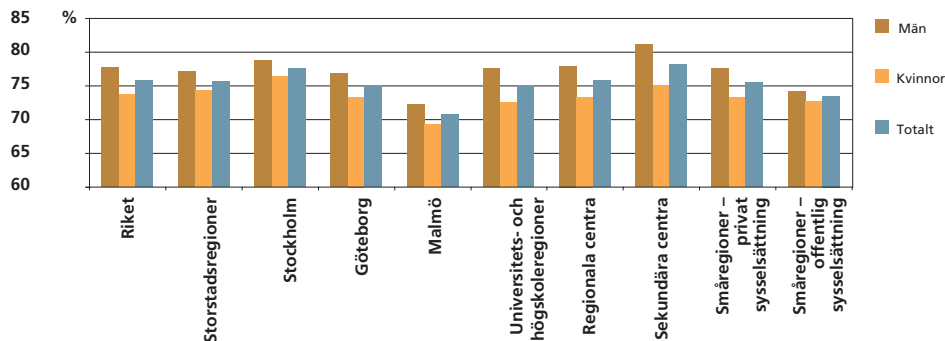
Källa: SCB, RAMS.

Vid en jämförelse mellan länen framgår att branschens sysselsättningsutveckling har varit svagast i Östergötlands och Västmanlands län, till skillnad från Blekinge och Örebro län som har haft bäst sysselsättningsutveckling under perioden 1998–2001. I de flesta LA-regioner har branschen en negativ sysselsättningsutveckling. Karlskoga, Strömstad och Bengtsfors är dock tre LA-regioner där branschen har haft en positiv sysselsättningsutveckling.

Förvärvsintensitet

I början av 1990-talet var förvärvsintensiteten relativt hög, drygt 80 procent av både männen och kvinnorna i åldern 20–64 år förvärvsarbetade. Under 1990-talets inledande lågkonjunktur sjönk förvärvsintensiteten kraftigt för att sedan successivt öka från och med 1996. År 2001 förvärvsarbetade nästan 76 procent av befolkningen i åldern 20–64 år. Kvinnorna förvärvsarbetade i något mindre omfattning än männen.

Figur 24. Förvärvsintensitet år 2001, män, kvinnor och totalt i åldern 20–64 år (procent)

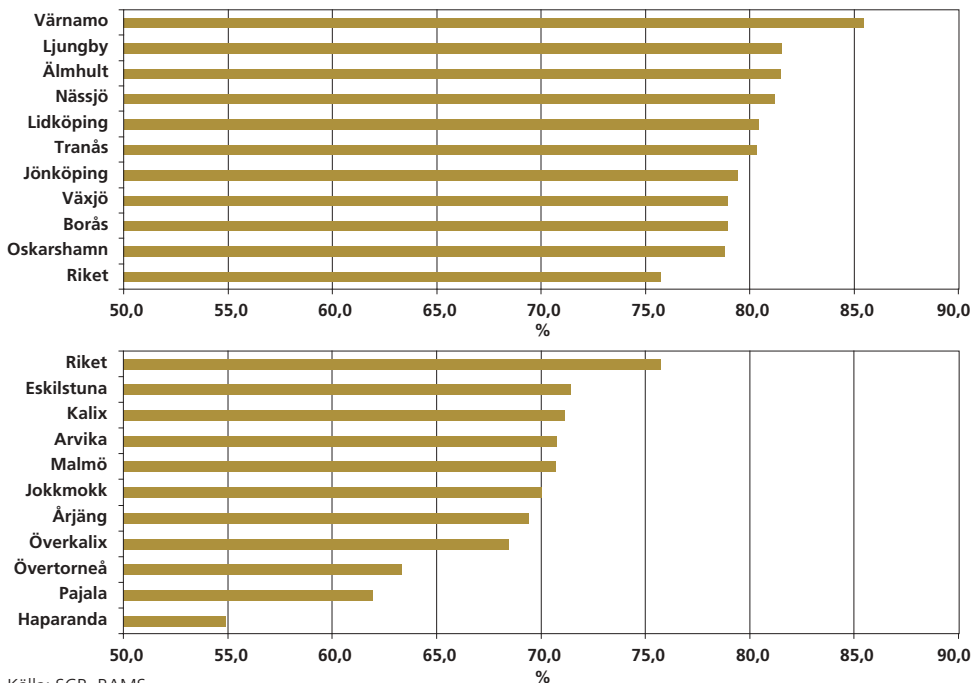
Källa: SCB, RAMS.

I *Regionernas tillstånd 2002* konstaterades att storstadsregionerna under slutet av 1990-talet och i början av år 2000 hade en relativt hög förvärvsintensitet. Någon skillnad mellan åren 2000 och 2001 går knappt att finna. År 2001 hade regionfamiljen sekundära centra högst förvärvsintensitet, drygt 78 procent av befolkningen i åldern 20–64 år förvärvsarbetade. Den manliga förvärvsintensiteten var genomgående högre än kvinnornas, i sekundära centra nästan 6 procentenheter högre. Av storstadsregionerna hade Stockholm högst förvärvsintensitet, drygt 77 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år var förvärvsarbetande. Malmö lokala arbetsmarknad hade liksom för år 2000 lägre förvärvsintensitet än övriga storstäder och regionfamiljer.

Förvärvsintensiteten har ökat i samtliga län och i nästan alla LA-regioner mellan 1996 och 2001. De regionala skillnaderna i förvärvsintensitet år 2001 var ändå relativt markanta. Mellan Norrbottens län, som hade lägst förvärvsintensitet, och Jönköpings län, som hade högst, var det en skillnad på 10 procentenheter. Merparten av länen låg dock runt rikets förvärvsintensitet, dvs. omkring 76 procent.

Av samtliga lokala arbetsmarknadsregioner var det sex stycken som hade en förvärvsintensitet på över 80 procent år 2001. Särskilt utmärkande är Värnamo där drygt 85 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år förvärvsarbetade år 2001. I LA-regionen Haparanda var förvärvsintensiteten nere på endast 55 procent år 2001, vilket var hela 21 procentenheter under riksgenomsnittet. En förklaring är att LA-regionen har en hög andel som står utanför arbetsmarknaden till följd av sjukskrivningar eller förtidspensioner. En annan förklaring kan vara att många arbetar i Finland och att samtliga sysselsatta i annat land inte syns i statistiken. För Malmöregionen kan en utpandling till arbete i Danmark vara en av förklaringarna till den relativt låga förvärvsintensiteten.

Figur 25. De tio LA-regioner med högst respektive lägst förvärvsintensitet år 2001 (procent)

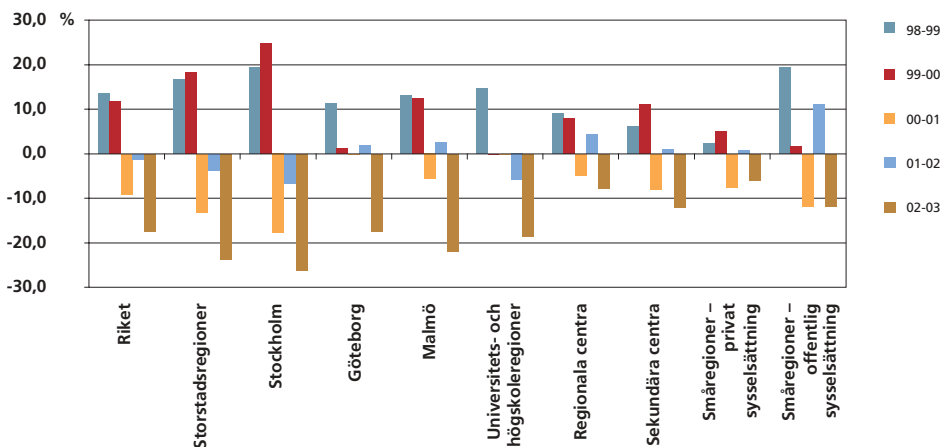

Källa: SCB, RAMS.

Nyanmälda lediga platser

Arbetsförmedlingarnas nyanmälda lediga platser brukar ofta användas som ett mått över konjunkturen. Nackdelen med statistiken är att många lediga tjänster inte anmäls till arbetsförmedlingarna. Dessutom finns det idag privata arbetsförmedlingar vars lediga platser inte täcks av statistiken från AMS. Tillgången på dessa privata förmedlingar och deras tjänster varierar dessutom mycket mellan regioner och regionfamiljer. Fördelen med statistiken över nyanmälda lediga platser är dock att den redovisas relativt snabbt jämfört med många andra konjunkturindikatorer. Här redovisas den procentuella utvecklingen år för år under perioden 1998–2003.

Figur 26. Årliga förändringar av antalet nyanmälda lediga platser mellan 1999 och 2003 (procent)

Källa: AMS.

Antalet nyanmälda lediga platser ökade kraftigt mellan 1998 och 2000 för att sedan successivt minska under perioden fram till 2003. Särskilt kraftig var nedgången mellan 2002 och 2003. I stort sett samtliga regionfamiljer följer samma mönster.

Sett till förändringen mellan 2002 och 2003 var det stora skillnader mellan olika län. Endast tre län, Blekinge, Västernorrlands och Gotlands län, uppvisade en ökning i antal nyanmälda lediga platser. Blekinge hade en mycket stor ökning i förhållande till de andra länen. Störst nedgång i antal nyanmälda lediga platser hade Uppsala, Stockholms och Örebro län.

På LA-nivå kunde 19 enskilda LA-regioner redovisa en ökning i antalet nyanmälda lediga platser mellan 2002 och 2003, varav Karlskrona, Simrishamn, Härjedalen och Markaryd hade de kraftigaste ökningarna. LA-regioner där antalet nyanmälda lediga platser sjönk kraftigt var t.ex. Vansbro, Katrineholm, Jokkmokk och Pajala.

Arbetslöshet

Arbetslösheten, här definierad som öppet arbetslösa plus personer i konjunkturberoende program, uppgick år 2003 till sex procent av befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år). Arbetslösheten ökade marginellt mellan 2002 och 2003 (+0,2 procentenheter), men sett över perioden 2000 till 2003 har arbetslösheten i riket sjunkit. Kvinnorna hade år 2003 en något lägre arbetslöshet än männen. År 2003 uppgick kvinnornas arbetslöshet till 5,3 procent och männens till 6,6 procent av befolkningen 20–64 år.

Under år 2003 hade Norrbottens län högst arbetslöshet, drygt tio procent. Andra län med hög arbetslöshet var Gävleborgs och Jämtlands län där arbetslösheten var drygt nio respektive åtta procent år 2003. Lägst arbetslöshet hade Stockholms län.

I flertalet regionfamiljer har arbetslösheten minskat mellan 2001 och 2002 för att sedan öka igen under 2003. Framför allt småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning brottas med relativt höga arbetslöshetsnivåer både bland män och bland kvinnor. Männens arbetslöshet varierar mer över regionerna än kvinnornas, från 4,3 procent i Stockholmsregionen till 11,2 procent i småregioner – offentlig sysselsättning. Kvinnornas arbetslöshet varierar mellan 3,6 procent i Stockholmsregionen och 7,3 procent i småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning.

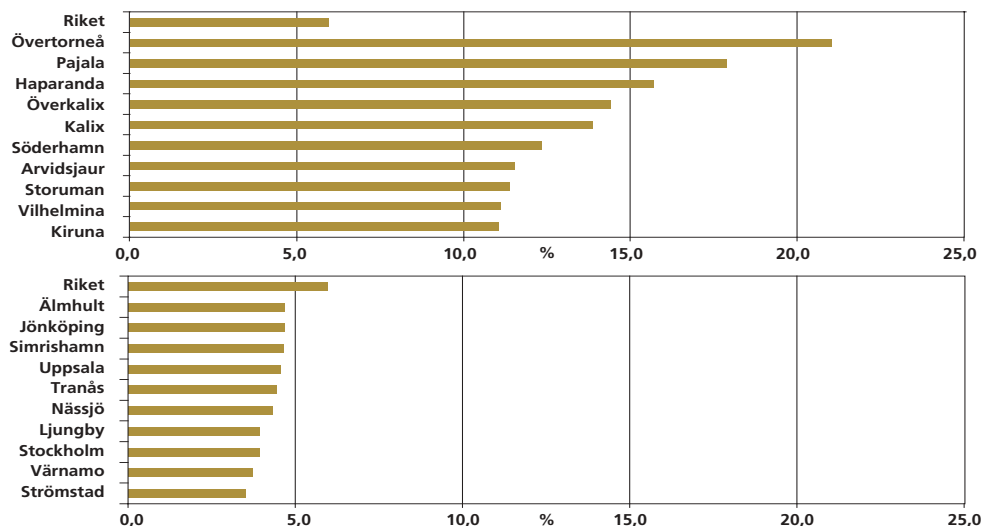
Tabell 20. Total arbetslöshet (öppet arbetslösa plus personer i konjunkturberoende program) i förhållande till befolkningen 20–64 år (procent)

Område	Arbetslöshet 2001		Arbetslöshet 2002		Arbetslöshet 2003	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Riket	6,3	5,3	6,3	5,1	6,6	5,3
Storstadsregioner	4,8	4,0	5,0	4,1	5,4	4,4
därav Stockholm	3,2	2,8	3,7	3,2	4,3	3,6
därav Göteborg	6,2	5,2	6,0	5,0	6,1	5,1
därav Malmö	7,7	6,1	7,7	5,9	7,7	5,8
Universitets- och högskoleregioner	6,2	5,3	6,2	5,1	6,6	5,3
Regionala centra	7,5	6,4	7,5	6,1	7,7	6,2
Sekundära centra	6,1	5,7	6,1	5,4	6,3	5,5
Småregioner – privat sysselsättning	9,0	7,3	8,6	6,6	8,7	6,5
Småregioner – offentlig sysselsättning	11,5	7,7	11,0	7,2	11,2	7,3

Källa: AMS.

Bland LA-regionerna var det Strömstad följt av Värnamo och Stockholm som hade lägst total arbetslöshet år 2003. Högst arbetslöshet hade Övertorneå, Pajala och Haparanda. Bortsett från Söderhamn var arbetslösheten som högst i rikets allra nordligaste delar.

Figur 27. De tio LA-regioner med högst respektive lägst total arbetslöshet (öppet arbetslösa plus personer i konjunkturberoende program) i förhållande till befolkningen 20–64 år, 2003 (procent)

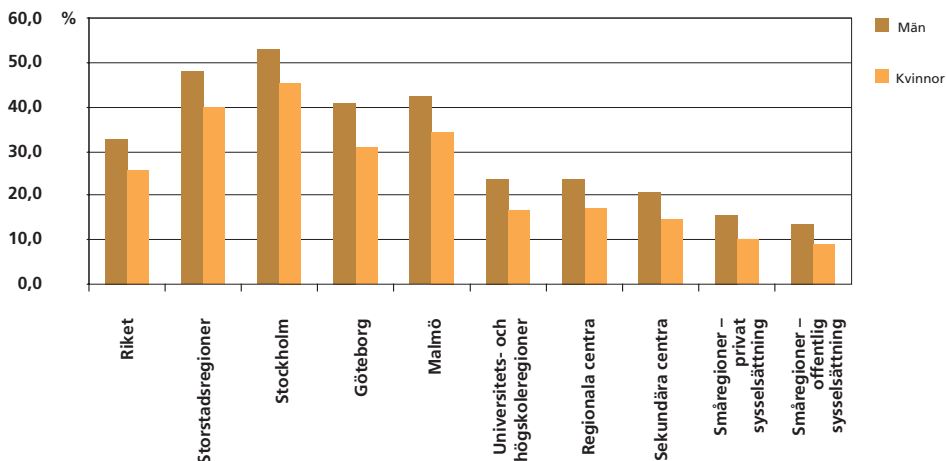
Källa: AMS.

Pendlingsmönstret i regionerna

Den främsta anledningen till att studera utvecklingen på lokala arbetsmarknader är att denna regionala indelning tar hänsyn till att många människor arbetar i en kommun och bor i en annan. Pendlingen har ökat kraftigt under de senaste decennierna och dessutom ökar arbetsresornas längd. Regionförstoringen skapar möjlighet för såväl arbetstagare som arbetsgivare. För arbetstagaren öppnas större möjligheter att finna relevant sysselsättning och för arbetsgivaren ökar möjligheterna att rekrytera arbetskraft med varierade bakgrund och kunskaper. Pendlingen ger också fler möjligheter att kombinera arbete med olika boendepreferenser och har i ökad omfattning blivit ett alternativ till att flytta.

Den statistik som här redovisas är inpendling på kommunnivå som aggregerats till de olika regionfamiljerna. Det bör observeras att detta sätt att räkna inte visar pendlingen till de olika regiontyperna som homogena enheter, eftersom all inomregional pendling då skulle behöva räknas bort. Inpendlingen har här satts i relation till sysselsatt dagbefolkning, vilket visar hur stor andel av sysselsättningen i respektive regionfamilj som försörjs med arbetskraft som pendlar in från en annan kommun.

Figur 28. Pendling över kommungräns 2001, inpendlingens andel av sysselsatt dagbefolkning (procent)

Källa: SCB.

Med tanke på arbetsmarknadens struktur och på bosättningsmönstren är det inte överraskande att storstadsregionerna har störst andel sysselsatta som pendlar från en annan kommun. I LA-regionen Stockholm pendlade närmare 53 procent av männen och 45 procent av kvinnorna över en kommungräns till sitt arbete. I Göteborgs- och Malmöregionerna låg andelarna på drygt 40 procent för männen och drygt 30 procent för kvinnorna, dock med något högre pendlingsnivåer i Malmöregionen. För många av pendlarna i storstadsområdena är dock pendlingsavstånden korta. Andra LA-regioner med hög andel pendlare är Helsingborg, Trollhättan, Karlstad, Köping och Karlshamn. Generellt är inpendlingsandelarna högre för män än för kvinnor.

Att arbetspendlingen och därmed också regionförstoringen har ökat bekräftas av de siffror som redovisas över pendlingsnivåernas förändring mellan 1991 och 2001. I samtliga regionfamiljer har pendlingen ökat, och främst bland kvinnorna. Den enda regiontyp där pendlingen ökat mer för männen än för kvinnorna är sekundära centra. Detta kan förklaras av att denna regiontyps arbetsmarknad ofta domineras av industrisektorn. Universitets- och högskoleregioner är den regionfamilj som har haft störst ökning av arbetspendlingen under perioden, framför allt till följd av en ökad pendling bland kvinnorna. För männen ökade pendlingen mest i gruppen storstadsregioner.

Tabell 21. Pendling över kommungräns 2001 samt utveckling 1999–2001

Område	Inpendlingens andel av syssels. 2001. Män (%)	Inpendlingens andel av syssels. 2001. Kvinnor (%)	Inpendlingens förändring 1991–2001. Män (%)	Inpendlingens förändring 1991–2001. Kvinnor (%)
Riket	32,8	25,7	10,2	15,1
Storstadsregioner	48,1	39,8	12,0	16,4
därav Stockholm	52,8	45,2	13,0	16,6
därav Göteborg	40,7	30,7	10,9	15,0
därav Malmö	42,4	34,5	9,1	17,2
Universitets- och högskoleregioner	23,8	16,8	10,8	18,2
Regionala centra	23,6	17,2	6,5	13,5
Sekundära centra	20,6	14,6	8,3	5,3
Småregioner - privat sysselsättning	15,5	10,3	0,1	1,4
Småregioner - offentlig sysselsättning	13,8	9,2	1,7	11,0

Källa: SCB.

Pendlingen varierar kraftigt mellan olika regioner och det finns även stora skillnader i utvecklingen av pendlingsmönstret för män respektive kvinnor. Orsakerna till de regionala variationerna kan vara strukturförändringar i det lokala näringslivet, men i vissa fall kan också förbättrade kommunikationsmöjligheter spela en roll. Ett fungerande infrastrukturellt system är den viktigaste förutsättningen för fungerande arbetsmarknadsregioner och pendling.

Befolkning

Aktuella tendenser

Sveriges folkmängd närmar sig nio miljonerstreck. Enligt SCB:s befolkningsciffror uppgick befolkningsmängden den 31 december 2003 till 8 975 670 personer. Mellan år 2002 och 2003 ökade befolkningen med närmare 35 000 personer. De senaste årens befolkningsökning är framför allt ett resultat av ett invandringsöverskott, men även ett födelseöverskott gör att vi blir fler. Invandringen under 2003 var ungefär lika stor som år 2002, 63 795 personer. Störst var invandringen från Norge (5 807 personer), Danmark (4 603 personer) och Irak (3 447 personer). Tabellen nedan redovisar de befolkningsförändringar som skett i regionfamiljerna mellan 2002 och 2003.

Tabell 22. Befolkning 2002 och 2003 samt utveckling mellan dessa år

Område	Befolkning 2002				Befolkning 2003				Befolkningsförändring 2002-2003 (%)		
	Män	Kvinnor	Totalt	Andel av bef.	Män	Kvinnor	Totalt	Andel av bef.	Män	Kvinnor	Totalt
Riket	4 427 107	4 513 681	8 940 788	100,0	4 446 656	4 529 014	8 975 670	100,0	0,44	0,34	0,39
Storstadsregioner	1 713 165	1 770 149	3 483 314	39,0	1 725 751	1 780 401	3 506 152	39,1	0,73	0,58	0,66
därav Stockholm	941 060	977 613	1 918 673	21,5	947 264	982 502	1 929 766	21,5	0,66	0,50	0,58
därav Göteborg	454 691	462 814	917 505	10,3	458 298	466 216	924 514	10,3	0,79	0,74	0,76
därav Malmö	317 414	329 722	647 136	7,2	320 189	331 683	651 872	7,3	0,87	0,59	0,73
Universitets- och högskoleregioner	747 902	765 389	1 513 291	16,9	752 676	769 367	1 522 043	17,0	0,64	0,52	0,58
Regionala centra	1 126 753	1 140 020	2 266 773	25,4	1 129 883	1 142 494	2 272 377	25,3	0,28	0,22	0,25
Sekundära centra	449 425	451 687	901 112	10,1	450 070	452 205	902 275	10,1	0,14	0,11	0,13
Småregioner – privat sysselsättning	171 632	169 562	341 194	3,8	170 909	168 574	339 483	3,8	-0,42	-0,58	-0,50
Småregioner – offentlig sysselsättning	218 230	216 874	435 104	4,9	217 367	215 973	433 340	4,8	-0,40	-0,42	-0,41

Källa: SCB.

I *Regionernas tillstånd 2002* konstaterades att befolkningsomfördelningen på 1990-talet i stor utsträckning handlat om samtidig koncentration till vissa regioner och avfolkning av andra. De tre storstadsområdena har vuxit medan småregioner minskat sin befolkning. Som en följd av flyttningar och födelseöverskott var det år 2003 fortfarande i storstadsregionerna som befolkningen växte snabbast. Samtidigt sker en viss ”utjämning” av befolknings- och tillväxtkoncentrationen. Storstadsregionerna Göteborg och Malmö, som tidigare har haft lägre procentuell befolkningsökning, har de senaste åren nått samma procentuella befolkningsstillväxt som Stockholm. Under år 2003 fortsatte den procentuella befolkningsökningen att vara större i både Göteborg och Malmö än i Stockholm. Under år 2003 hade universitets- och högskoleregioner samma procentuella befolkningsökning som Stockholm.

De lokala arbetsmarknadsregionerna runt storstäderna har haft en positiv befolkningsutveckling. I avsnittet om regionernas arbetsmarknadsstruktur nämndes att pendlingsomlanden blir större, framför allt runt storstäderna. Det finns flera faktorer som påverkar den ökade pendlingen.

Politiken försöker på olika sätt skapa förutsättningar för större lokala arbetsmarknadsregioner och nya arbetsmöjligheter genom infrastruktursatsningar. Stigande boendekostnader i storstadsområdena bidrar också till utflyttning och därmed ökad pendling. En annan möjlig förklaring är att det, parallellt med den regionala koncentrationen, hela tiden pågått en lokal utspridning av befolkningen. Det vi ser kan vara en geografiskt mer utbredd urbanisering, som nu sträcker sig till landsbygden och satellitstäderna runt storstäderna.

En del småregioner tycks också ha ökat sin attraktivitet och har ett flyttningsöverskott som delvis kompenserar födelseunderskotten. Det handlar bl.a. om regioner som blivit kända som attraktiva platser och som drar till sig tillräckligt många inflyttare för att ge ett positivt flytt-netto. Dessa regioner är dock få och de allra flesta av landets 81 lokala arbetsmarknadsregioner har i dag både ett flyttnings- och ett födelseunderskott. Tendenserna i dessa regioner leder inte bara till vikande befolkningsunderlag i allmänhet utan också till en åldrande befolkning, vilket på sikt kan ge allvarliga konsekvenser för skatteunderlag, arbetskraftsförsörjning, vårdbehov och humankapitalets reproduktion.

Befolkningens utveckling de senaste åren

I *Regionernas tillstånd 2002* konstaterades en befolkningsökning för många av landets regionfamiljer. Befolkningsökningen i universitets- och högskoleregionerna tog fart under år 2000 och har fortsatt fram till 2003. I regionala centra ökade befolkningen både 2002 och 2003 efter en nedåtgående trend åren dessförinnan. Trots att sekundära centra och småregioner fortfarande under år 2003 hade en svag befolkningsutveckling är utvecklingen något mer positiv än åren innan.

Tabell 23. Befolkningsutveckling 1998-2003

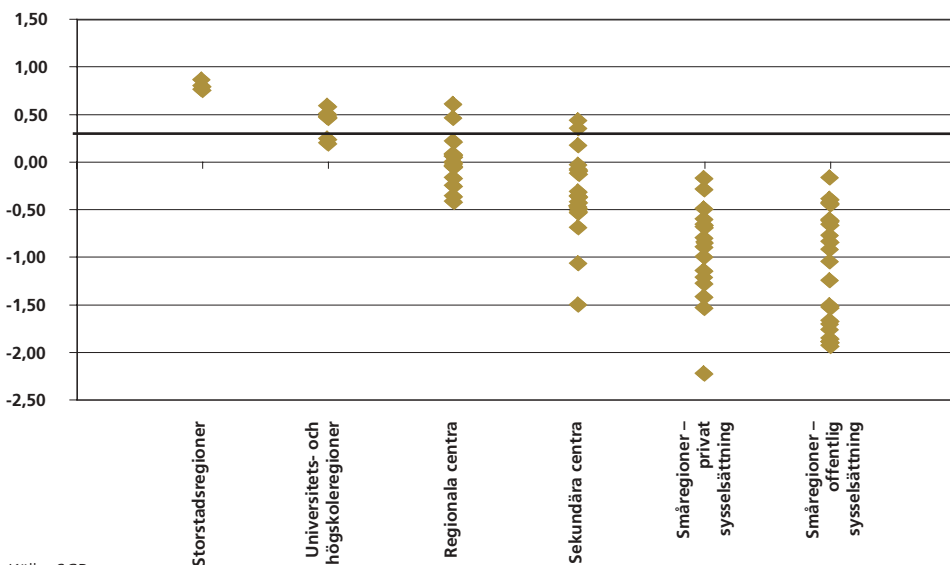
Område	Befolkning 2003	Befolkningsutveckling jämfört med året innan (%)					Förändring per år (%) 1998-2003
		1999	2000	2001	2002	2003	
Riket	8 975 670	0,08	0,24	0,30	0,36	0,39	0,27
Regionfamiljer							
Storstadsregioner	3 506 152	0,88	0,98	0,84	0,72	0,66	0,82
därav Stockholm	1 929 766	1,10	1,09	0,85	0,64	0,58	0,85
därav Göteborg	924 514	0,59	0,87	0,81	0,73	0,76	0,75
därav Malmö	651 872	0,63	0,78	0,86	0,94	0,73	0,79
Universitets- och högskolereg.	1 522 043	0,08	0,36	0,48	0,56	0,58	0,41
Regionala centra	2 272 377	-0,35	-0,16	0,02	0,20	0,25	-0,01
Sekundära centra	902 275	-0,63	-0,50	-0,21	-0,11	0,13	-0,27
Småregioner – privat sysselsättning	339 483	-1,21	-1,10	-1,01	-0,69	-0,50	-0,90
Småregioner – offentlig sysselsättning	433 340	-1,26	-1,20	-1,07	-0,67	-0,41	-0,92

Källa: SCB.

Anm. Befolkning per 31 december varje år.

Det var framför allt i de redan stora regionerna som befolkningsökningen skedde under 1998–2003. Det är relativt få LA-regioner med färre än 100 000 invånare som hade en ökning av befolkningen under denna femårsperiod. Nyköping, Falkenberg, Strömstad och Eskilstuna är exempel på LA-regioner med under 100 000 invånare med en svag befolkningsökning (Eskilstuna störst på 0,6 procent per år). Figuren nedan visar att det inom regionfamiljerna kan vara stor spridning i befolkningsutvecklingen. Störst spridning är det inom sekundära centra där befolkningsminskningarna ligger mellan en minskning på årliga 0,2 procent (Arvika) och en minskning på årliga knappt 2 procent (Pajala). Befolkningen minskar för samtliga LA-regioner bland småregionerna.

Figur 29. Genomsnittlig befolkningsförändring 1998–2003 per LA-region i procent, grupperat på regionfamiljer

Källa: SCB.

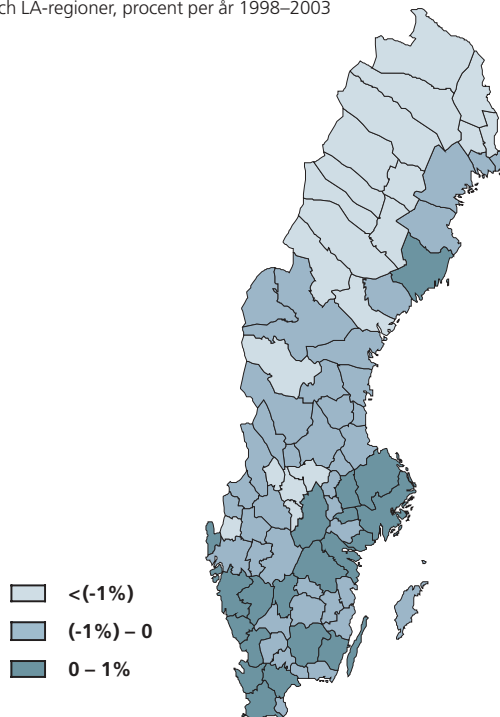
De största befolkningsökningarna under perioden 1998–2003 inträffade, förutom i de tre storstadsregionerna, i Eskilstuna, Uppsala och Västerås. ”Satellitstäderna” – t.ex. Västerås och Eskilstuna är tydliga vinnare i befolkningstillväxt både 2002 och under perioden 1998–2003. De LA-regioner där befolkningen minskat mest under femårsperioden återfinns främst i Norrlands inland.

Tabell 24. De tio LA-regioner med högst respektive lägst genomsnittlig årlig procentuell befolkningsutveckling 1998–2003

LA-region	Befolkning 2003	Befolkningsutveckling jämfört med året innan (%)					Förändring per år (%) 1998–2003
		1999	2000	2001	2002	2003	
Högst							
Stockholm	1 929 766	1,10	1,09	0,85	0,64	0,58	0,85
Malmö	651 872	0,63	0,78	0,86	0,94	0,73	0,79
Göteborg	924 514	0,59	0,87	0,81	0,73	0,76	0,75
Eskilstuna	90 694	0,13	0,31	0,82	1,07	0,67	0,60
Uppsala	287 063	0,31	0,60	0,82	0,63	0,53	0,58
Västerås	176 968	0,02	0,36	0,78	0,64	0,69	0,50
Jönköping	148 693	0,23	0,62	0,45	0,51	0,54	0,47
Helsingborg	305 982	0,06	0,42	0,48	0,69	0,70	0,47
Umeå	139 588	0,10	0,16	0,21	0,91	0,92	0,46
Halmstad	120 632	0,07	0,33	0,47	0,63	0,75	0,45
Lägst							
Kramfors	41 825	-2,03	-2,05	-1,81	-1,13	-0,64	-1,53
Filipstad	18 833	-1,81	-1,83	-1,81	-1,54	-0,73	-1,54
Storuman	6 595	-1,48	-1,94	-2,11	-1,61	-1,26	-1,68
Gällivare	19 251	-2,30	-2,28	-1,78	-1,32	-0,87	-1,71
Överkalix	3 993	-1,42	-2,28	-2,09	-1,46	-1,60	-1,77
Strömsund	13 267	-2,27	-2,15	-2,12	-1,99	-0,78	-1,86
Sorsele	2 981	-1,13	-1,51	-1,97	-2,75	-2,13	-1,90
Övertorneå	5 331	-2,08	-2,51	-2,11	-1,70	-1,11	-1,90
Pajala	7 053	-1,70	-2,18	-2,15	-1,54	-2,12	-1,94
Jokkmokk	5 633	-2,52	-2,07	-1,40	-2,58	-2,58	-2,23

Källa: SCB.

Karta 1. Genomsnittlig befolkningsförändring och LA-regioner, procent per år 1998–2003

Källa: SCB.

När man studerar befolkningsutvecklingen är utvecklingen bland 20–29-åringarna av speciellt intresse. Detta är t.ex. den åldersgrupp som är mest flyttbenägen av alla och en grupp av stor vikt för den naturliga befolkningsutvecklingen. I ett regionalt perspektiv är det slående hur stora regionala obalanser det finns i denna åldersgrupp. I hela riket gick det den 31 december 2003 knappt 104 män på 100 kvinnor i åldersgruppen 20–29-åringar. LA-regionerna Uppsala, Stockholm och Malmö är de enda tre som har fler kvinnor än män till antalet i åldersgruppen 20–29 år. LA-regioner med allra störst överskott av män i åldersgruppen fanns uteslutande i norra delarna av Sverige.

Tabell 25. De tio LA-regioner med störst respektive minst kvinnoöverskott i åldern 20–29, år 2003

LA-region	Antal män per 100 kvinnor	LA-region	Antal män per 100 kvinnor
Riket	103,8	Riket	103,8
Uppsala	95,2	Överkalix	169,3
Stockholm	97,2	Övertorneå	150,0
Malmö	99,4	Härjedalen	139,0
Göteborg	100,6	Storuman	138,4
Örebro	101,0	Pajala	137,7
Eskilstuna	102,0	Gällivare	133,2
Umeå	102,0	Haparanda	133,0
Jönköping	102,7	Sorsele	132,4
Helsingborg	102,8	Strömsund	129,7
Nyköping	103,2	Kiruna	128,9

Källa: SCB.

Flyttningar och födelseöverskott

Här redovisas regionfamiljernas flyttningar och födelseöverskott för år 2002 samt genomsnittlig årlig utveckling för perioden 1997–2002. Regionernas totala befolkningsutveckling bestäms av:

- födelseöverskott (födda minus döda)
- inrikes och utrikes flyttningsnetto (inflyttade minus utflyttade)

Vändningen i födelseöverskottet som noterades för 2001 höll i sig även under 2002. Ökningen av födlsar var framför allt koncentrerad till storstadsregionerna. Universitets- och högskole-regionerna uppvisade, till skillnad från år 2001, ett svagt födelseöverskott. Småregioner med i huvudsak offentlig sysselsättning var den enda av regionfamiljerna som uppvisade ett fortsatt födelseunderskott.

Den grupp av befolkningen som har visat sig vara mest flyttningsbenägen är ungdomar i åldern 20–29 år, vilket bland annat förklaras av att de i mindre utsträckning än andra vuxna är bundna av familj och att de i större grad flyttar på grund av studier och arbete. Unga flyttar framför allt till storstäder och universitetsorter medan familjer i yngre medelålder framför allt flyttar från dessa regionstyper. På så sätt har flyttningsmönstret i åldersgrupperna betydelse för födelse- och dödstal. Regioner med svag befolkningsökning har ofta en befolkning bestående av få unga och många gamla medan motsatsen gör sig gällande i regioner med befolkningsstillväxt. Flyttningsbenägenheten har också tydliga kopplingar till kön. Kvinnor flyttar i högre utsträckning än män, de flyttar dessutom när de är yngre och i högre grad till storstäderna.

Samtidigt med det mellanregionala flödet av människor pågår även ett flöde mellan nationer. De senaste åren har både inflyttning och utflyttning till och från Sverige ökat. Dock uppvisar migrationen regionala skillnader. Framför allt är det storstadsregionerna som påverkas av variationer i de internationella flyttningarna. Invandrare bosätter sig i högre omfattning i storstadsområdena, och det är också från dessa som utflyttningen är störst.

Av tabellen nedan, som visar förhållandet mellan flyttningsnetto och födelseöverskott, framgår att det endast var sju LA-regioner med både ett positivt flyttningsnetto³⁰ och ett födelseöverskott under perioden 1997–2002. Det gäller storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö samt Umeå, Värnamo, Jönköping och Uppsala.

Kiruna är den enda LA-region som går mot strömmen under perioden 1997–2002 genom att ha haft ett negativt flyttningsnetto och samtidigt ett födelseöverskott. Detta kan delvis förklaras av tidigare perioder av inflyttning skapat en ung befolkning, vilket senare gett ett födelseöverskott. Att flyttningsnettot var negativt kan i sin tur leda till en åldrande befolkning och på sikt till en befolkningsminskning.

Hela 53 av de 81 LA-regionerna har för perioden 1997–2002 haft ett negativt flyttningsnetto och ett födelseunderskott. Detta gäller för en rad regionala centra, liksom för många små LA-regioner i mer glesbefolkade områden. Relativt många lokala arbetsmarknadsregioner (20) hade ett positivt flyttningsnetto, men samtidigt ett födelseunderskott.

I storstadsregionerna är befolkningsökningen dels ett resultat av ett positivt flyttningsnetto, dels en effekt av ett födelseöverskott. Det sistnämnda är bl.a. en effekt av tidigare inflyttning av yngre personer. Många andra arbetsmarknadsregioner har däremot fått erfara en negativ befolkningsutveckling trots ett flyttningsöverskott.

³⁰ I det följande avsnittet syftar "flyttningar" både på nationella flyttningar mellan regioner och utrikesflyttningar.

Tabell 26. Flyttningsnetto och födelseöverskott (födelseunderskott) i LA-regioner 1997–2002

	Flyttningsöverskott	Flyttningsunderskott		
Födelseöverskott	Göteborg Jönköping Malmö Stockholm Umeå Uppsala Värnamo	Kiruna		
Födelseunderskott	Strömstad Halmstad Eskilstuna Helsingborg Nyköping Västerås Örebro Simrishamn Varberg Borås Årjäng Karlskrona Arvika Kalmar Trollhättan Linköping Gotland Kristianstad Ljusdal Växjö	Gävle Haparanda Norrköping Karlstad Lidköping Vansbro Falun Luleå Torsby Tranås Katrineholm Härjedalen Karlskrona Skövde Sundsvall Mora Hudiksvall Oskarshamn	Östersund Nässjö Bengtstors Vimmerby Köping Örnsköldsvik Ålmhult Avesta Ljungby Skellefteå Säffle Åre Söderhamn Malung Västervik Kalix Bollnäs Fagersta	Överkalix Karlskoga Hagfors Sorsele Vilhelmina Lycksele Ludvika Arjeplog Kramfors Filipstad Arvidsjaur Pajala Övertorneå Storuman Strömsund Jokkmokk Gällivare

Källa: SCB.

Tittar vi på det specifika året 2002 framgår att de regionala skillnaderna i flyttningsnetto var stora. Vissa LA-regioner, bl.a. Eskilstuna, Strömstad, Åre och Helsingborg, hade stora överskott, medan t.ex. Jokkmokk, Sorsele och Kiruna, hade stora underskott. Om vi däremot studerar den genomsnittliga utvecklingen för åren 1997–2002 är skillnaderna mellan regionerna inte lika omfattande. Bland regioner med relativt hög nettoinflyttning finns också några mindre regioner (t.ex. Strömstad, Årjäng, Vansbro, Gotland och Simrishamn). Det rör sig bl.a. om regioner med stort inslag av turism och sommarhusboende och som blivit kända som attraktiva boenderegioner, t.ex. Gotland, Österlen, Dalarna och Bohuslän. I flertalet av dessa regioner fortgår dock befolkningsminskningen till följd av stora födelseunderskott.

Tabell 27. De tio LA-regioner med störst flyttningsöverskott och flyttningsunderskott

Störst flyttnings- överskott 1997–2002	Förändring (%/år)	Störst flyttnings- underskott 1997–2002	Förändring (%/år)
Malmö	0,86	Gällivare	-1,88
Strömstad	0,85	Kiruna	-1,75
Stockholm	0,77	Jokkmokk	-1,53
Göteborg	0,61	Strömsund	-1,24
Halmstad	0,58	Storuman	-1,22
Eskilstuna	0,52	Övertorneå	-1,20
Helsingborg	0,49	Pajala	-1,16
Nyköping	0,39	Arvidsjaur	-1,12
Uppsala	0,39	Filipstad	-1,09
Västerås	0,37	Kramfors	-1,09

Källa: SCB.

Flyttningsnettot varierade således stort mellan de olika lokala arbetsmarknadsregionerna för år 2002. Det finns en grupp LA-regioner som har haft ett mycket stort flyttningsunderskott och som samtidigt har haft ett stort födelseunderskott. Det gäller i första hand ett antal regioner i Norrlands inland (Arvidsjaur, Strömsund, Arjeplog, Övertorneå, Vilhelmina, Storuman, Sorsele och Överkalix).

År 2002 var det nio LA-regioner som hade positiva födelseöverskott. Det handlar i första hand om storstads- och universitetsregionerna som haft stor inflyttning av unga personer. Det är i stor utsträckning samma regioner som hade höga födelseöverskott även under 2001. Regioner med en gynnsam åldersstruktur är mindre känsliga för befolkningsförändringar.

Tabell 28. LA-regioner med högst födelseöverskott år 2002 och de med högst genomsnittligt födelseöverskott 1997-2002 (procent av befolkningen)

LA-regioner med högst födelseöverskott år 2002	(%)	LA-regioner med högst födelseöverskott 1997-2002	(%/år)
Stockholm	0,43	Stockholm	0,33
Göteborg	0,22	Uppsala	0,20
Uppsala	0,22	Umeå	0,18
Värnamo	0,21	Göteborg	0,16
Umeå	0,15	Värnamo	0,12
Malmö	0,13	Kiruna	0,10
Jönköping	0,09	Malmö	0,05
Växjö	0,00	Jönköping	0,03
Luleå	0,00	Luleå	0,00

Källa: SCB.

Tabell 29. LA-regioner med lägst födelseöverskott år 2002 och de med lägst genomsnittligt födelseöverskott 1997-2002 (procent av befolkningen)

LA-regioner med lägst födelseöverskott 2002	(%)	LA-regioner med lägst födelseöverskott 1997-2002	(%/år)
Sorsele	-1,48	Överkalix	-1,03
Strömsund	-1,04	Strömsund	-0,98
Arvidsjaur	-0,95	Kramfors	-0,88
Övertorneå	-0,91	Filipstad	-0,83
Storuman	-0,90	Hagfors	-0,79
Kramfors	-0,88	Pajala	-0,76
Hagfors	-0,81	Sorsele	-0,74
Filipstad	-0,80	Övertorneå	-0,74
Vilhelmina	-0,78	Härjedalen	-0,71
Bengtstors	-0,76	Vilhelmina	-0,69

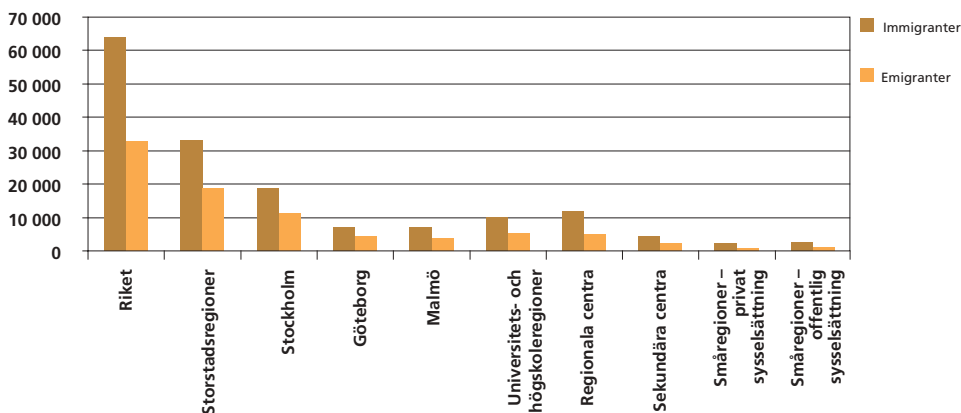
Källa: SCB.

Den negativa naturliga befolkningsförändringen (födelseantal minus dödstal) i Sverige slår hårt mot de flesta regionerna. År 2002 hade endast 8 av 81 LA-regioner ett födelseöverskott. För de regioner och kommuner med mindre gynnsam åldersstruktur blir det svårt att få till stånd en befolkningsstillväxt annat än möjligen genom ökad invandring.

De internationella flyttningsarnas betydelse för befolkningsutvecklingen

Invandring och utvandring påverkar inte bara befolkningsutvecklingen på nationell nivå utan har stor betydelse för de regionala befolkningsförändringarna. Det är främst storstadsområdena som påverkas av variationer i de internationella flyttningsarna. Invandrare bosätter sig i högre omfattning i storstadsområdena, och det är också från dessa som utflyttningen är störst. De internationella flyttningsarna har också en tendens att variera mer än andra demografiska förändringar, och en betydande del av storstädernas snabbare befolkningsstillväxt har sammanfallit med perioder av stor nettoinvandring.

Figur 30. Utrikes in- och utflyttning för regionfamiljerna 2002

Källa: SCB.

Ovan visas de internationella flyttningarnas effekter på befolkningsutvecklingen. I samtliga regionfamiljer var inflyttningen från utlandet större än utflyttningen till andra länder. Rikets nettomigration uppgick till drygt 31 000 personer och de största flyttströmmarna gick till och från Stockholmsregionen, som hade ett positivt utrikes flyttningsnetto på cirka 7 700 personer. Motsvarande siffra för regionala centra var cirka 6 900 personer och i universitets- och högskoleregionerna cirka 4 800 personer. Mellan åren 2001 och 2002 har flyttningsnettot mot utlandet försämrats i storstadsregionerna, framför allt i Stockholmsregionen medan flyttningsnettot mot utlandet har förbättrats för både regionala centra samt universitets- och högskoleregioner.

Immigranter till regionerna

Invandringen till Sverige uppgick under år 2002 till drygt 64 000 personer, vilket är en ökning med 5,4 procent från år 2001. Liksom tidigare år är immigrationen till småregioner relativt liten, medan storstadsområdena fortsätter att vara de viktigaste destinationerna för inflyttningen från utlandet. Västra Götaland och Skåne län placerar sig, liksom 2001, även år 2002 efter Stockholms län, med flest antal immigranter. Mellan åren 1997 och 2002 är det Jämtlands län som har haft den procentuellt största ökningen av immigranter. Ökningen uppgår till drygt 15 procent. Bortsett från storstadsregionerna är Helsingborg, Uppsala, Linköping, Trollhättan, Örebro och Västerås de LA-regioner som under både år 2001 och 2002 hade störst inflyttning från utlandet.

Tabell 30. Antal immigranter år 2002 samt genomsnittlig årlig förändring år 1997–2002 (procent)

Område	2002			Förändring 2001–2002 (%)			Förändring 1997–2002 (%/år)		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Riket	32 638	31 449	64 087	6,5	4,3	5,4	7,7	7,1	7,4
Regionfamiljer	32 638	31 449	64 087	6,5	4,3	5,4	7,7	7,1	7,4
Storstadsregioner	17 159	16 006	33 165	1,4	-1,0	0,2	7,4	6,1	6,8
därav Stockholm	9 575	9 203	18 778	-2,1	-5,4	-3,8	5,6	4,8	5,2
därav Göteborg	3 747	3 491	7 238	0,0	1,1	0,5	6,7	5,4	6,0
därav Malmö	3 837	3 312	7 149	13,0	10,8	12,0	14,0	11,1	12,6
Universitets- och högskoleregioner	5 008	4 982	9 990	10,2	6,0	8,1	6,4	6,9	6,7
Regionala centra	5 841	6 046	11 887	13,6	14,7	14,1	7,6	8,0	7,8
Sekundära centra	2 185	2 222	4 407	9,9	8,4	9,1	7,7	8,6	8,1
Småregioner – privat sysselsättning	1 170	1 023	2 193	16,2	14,9	15,6	14,6	10,6	12,6
Småregioner – offentlig sysselsättning	1 275	1 170	2 445	21,9	10,1	15,9	12,5	12,0	12,2

Källa: SCB.

Emigranter från regionerna

Under år 2002 flyttade nästan 33 000 personer från Sverige till något annat land, vilket var en ökning med 2,7 procent från föregående år. Trots det senaste årets ökning har utflyttningen minskat under 1997–2002 med drygt 3 procent årligen. Fortfarande ligger dock utflyttningen på en historiskt sett hög nivå. Statistiken påvisar inga större könsskillnader i utflyttningen. Kvinnors emigration sker dock i genomsnitt tidigare i livet än män.

Tabell 31. Antal emigranter 2002 samt genomsnittlig årlig förändring av antal emigranter år 1997–2002 (procent)

Område	2002			Förändring 2001–2002 (%)			Förändring 1997–2002 (%/år)		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Riket	17 224	15 785	33 009	3,4	2,0	2,7	-3,1	-3,5	-3,3
Regionfamiljer									
Storstadsregioner	10 023	8 865	18 888	4,9	0,9	3,0	-2,0	-2,4	-2,2
därav Stockholm	5 765	5 259	11 024	2,7	0,3	1,6	-2,6	-2,3	-2,4
därav Göteborg	2 296	1 972	4 268	-6,4	-8,5	-7,4	-3,1	-4,1	-3,6
därav Malmö	1 962	1 634	3 596	31,3	18,0	24,9	1,2	-0,8	0,3
Universitets- och högskoleregioner	2 603	2 496	5 099	3,7	2,4	3,1	-3,7	-3,9	-3,8
Regionala centra	2 549	2 436	4 985	-2,2	-2,3	-2,3	-6,1	-6,8	-6,4
Sekundära centra	1 082	1 095	2 177	6,5	16,7	11,4	-2,4	-2,8	-2,6
Småregioner – privat sysselsättning	476	380	856	-2,7	3,8	0,1	-1,9	-4,0	-2,8
Småregioner – offentlig sysselsättning	491	513	1 004	2,5	10,6	6,5	-6,2	-4,6	-5,4

Källa: SCB.

Utflyttningen till andra länder är störst från storstadsregionerna, framför allt från Stockholm. En viktig förklaring är att invandringen är större till storstäderna och att återvändarna står för en stor del av utvandringen. En annan förklaring är att många med högskoleutbildning finns i storstadsregionerna och benägenheten att emigrera är större i denna grupp. Även från universitets- och högskoleregionerna och regionala centra är emigrationen något större.

Gotlands och Blekinge län hade lägst utvandring följt av Jämtlands och Västernorrlands län. Utöver Stockholm hade framför allt LA-regioner i de södra delarna av landet relativt höga emigrationssiffror. Några att nämna är Uppsala, Helsingborg, Linköping och Örebro. Bortsett från Umeå och Luleå har landets nordliga LA-regioner låg utflyttning.

Prognoser om den framtida regionala befolkningsstrukturen

Den svenska befolkningen blir allt äldre. Detta får konsekvenser för individer, företag och samhället i stort, framför allt genom att den s.k. försörjningsbalansen försämras. Allt färre arbetande ska försörja allt fler utanför arbetsmarknaden. Sverige har under 1990-talet haft sjunkande födelsetal, samtidigt som andelen pensionärer och äldre ökar som ett resultat av 1940-talets stora barnkullar. Redan i dag är 20–29-åringar relativt sett få i jämförelse med de andra åldersgrupperna. Gruppen 30–59-åringarna, i vilken fyrtioåringarna ingår, är en stor grupp i nästan samtliga regionfamiljer. Den tekniska och medicinska utvecklingen har dessutom lett till att medellivslängden har stigit. Kvinnor blir i genomsnitt 81,4 år och män 76,2 år.

Tabell 32. Befolknings- och sysselsättningsutveckling. Faktisk utveckling och prognos t.o.m. 2020

Område	Befolkningsutv. faktisk 1994–2002 (%/år)	Befolkningsutv. prognos 2003–2020 (%/år)	Sysselsättningsutv. Faktisk 1994–2001	Sysselsättningsutv. prognos 2002–2020 (%/år)
Riket	0,25	0,46	1,10	0,26
Storstadsregioner	0,92	0,85	2,26	0,65
därav Stockholm	1,02	0,79	2,65	0,62
därav Göteborg	0,77	0,87	1,95	0,66
därav Malmö	0,81	1,00	1,38	0,76
Universitets- och högskoleregioner	0,35	0,56	0,73	0,29
Regionala centra	0,12	0,21	0,46	0,00
Sekundära centra	0,36	0,02	0,18	-0,24
Småregioner – privat sysselsättning	-0,99	-0,41	-0,30	-0,61
Småregioner – offentlig sysselsättning	-0,97	-0,35	-0,77	-0,51

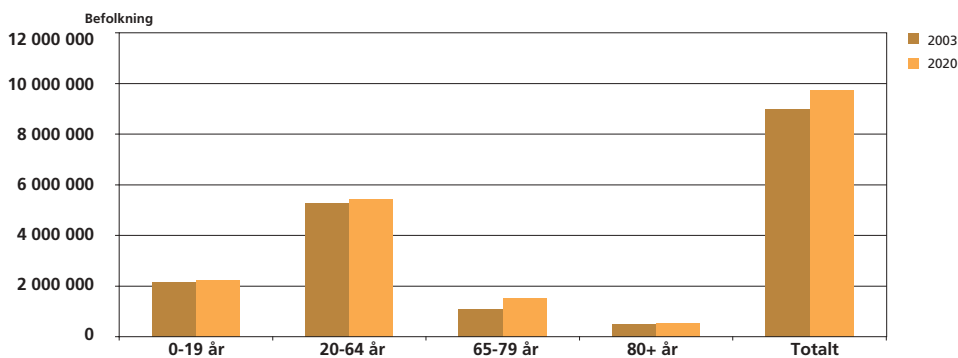
Källa: NUTEK (rAps) och Långtidsutredningen 2003.

Befolkningen kommer att öka snabbare under den kommande perioden, 2002 till 2020, jämfört med perioden 1994–2002. I *Regionernas tillstånd 2002* påvisades att Stockholmsregionens roll som landets främsta tillväxtmotor avtar, ett resultat av flera samvarierande faktorer. Enligt Långtidsutredningens (LU) prognoser fortsätter denna trend. Storstadsregionerna Göteborg och Malmö är för närvarande inne i en tillväxtperiod. Båda prognostiseras även en snabbare befolkningsökning än tidigare. Morgondagens befolkningsminskning väntas även fortsättningsvis vara koncentrerad till framför allt landets småregioner – såväl de med offentlig som med privat sysselsättning.

Till skillnad från den förväntade befolkningsutvecklingen kommer sysselsättningen att öka långsammare under åren 2002–2020, med bara cirka 0,25 procent per år. Enligt Långtidsutredningen har sysselsättningens förväntade låga ökningstakt att göra med att befolkningen i den yrkesverksamma åldern 20–64 år förväntas öka långsammare, dvs. allt färre kommer att vara i yrkesverksam ålder.

Som en naturlig konsekvens av befolkningsutvecklingen koncentreras sysselsättningsökningarna i första hand tillorstadsregionerna samt till högskole- och universitetsregionerna. Vid en jämförelse mellan regionerna är det framför allt Malmö som sticker ut medan Stockholmsregionens sysselsättningsökning blir lägre än tidigare i förhållande till de andraorstadsregionerna. Övriga regioner väntas få en stagnerande eller minskande sysselsättning.

Figur 31. Befolkning i riket 2003 och 2020

Källa: NUTEK (rAps), Långtidsutredningen 2003 och SCB.

De demografiska förändringarna medför konsekvenser för samhällsekonomin, då ett färre antal förvärvsarbetsbetande ska försörja ett större antal personer som står utanför arbetsmarknaden. Mellan år 2002 och 2020 beräknas befolkningen i åldern 65+ att öka med 500 000 personer. Enligt prognosen i Långtidsutredningen kommer ökningen att fortsätta ända fram till år 2040. Det är framför allt på den regionala nivån som åldersstrukturen kommer att slå hårt enligt tabellen nedan. Flyttmönstret, som karaktäriseras av att yngre flyttar från de mer perifera regionerna till storstadsregionerna, förstärker många regioners problem med åldersstruktur och därmed försörjningsbörda.

Tabell 33. Befolkning i åldersgrupperna år 2003 och 2020

Område	0-19 år		20-64 år		65-79 år		80+ år		Totalt	
	2003	2020	2003	2020	2003	2020	2003	2020	2003	2020
Riket	2 152 290	2 230 741	5 282 126	5 445 239	1 065 316	1 522 399	475 938	518 440	8 975 670	9 716 819
Storstadsregioner	843 359	906 338	2 144 289	2 383 657	356 405	582 249	162 099	185 949	3 506 152	4 058 193
därav Stockholm	465 481	491 455	1 193 350	1 304 715	185 274	315 419	85 661	98 885	1 929 766	2 210 474
därav Göteborg	224 644	236 690	559 113	629 806	97 156	156 910	43 601	49 696	924 514	1 073 102
därav Malmö	153 234	178 193	391 826	449 135	73 975	109 920	32 837	37 368	651 872	774 617
Universitets- och högskoleregioner	369 251	403 416	896 679	927 022	176 356	255 112	79 757	86 607	1 522 043	1 672 156
Regionala centra	541 840	549 607	1 310 394	1 277 665	291 804	390 810	128 339	137 762	2 272 377	2 355 845
Sekundära centra	219 687	210 090	504 112	480 719	123 511	157 511	54 965	56 398	902 275	904 719
Småregioner – privat sysselsättning	78 298	70 674	188 975	164 163	50 363	59 829	21 847	22 551	339 483	317 217
Småregioner – offentlig sysselsättning	99 855	90 615	237 677	212 014	66 877	76 887	28 931	29 173	433 340	408 689

Källa: NUTEK (rAps), Långtidsutredningen 2003 och SCB.

I *Regionernas tillstånd 2002* redovisades försörjningsbördans förändring under den kommande tioårsperioden, fram till år 2015, samt en tillbakablick av försörjningsbördans utseende under tidigare år. Andelen av befolkningen i yrkesverksam ålder var relativt lika åren 1970 och 2001. Prognosen för år 2015 pekar på samma nivåer, dvs. en relativt stor andel yrkesverksamma. Där emot var försörjningsbördan större åren 1980 och 1990 med få 20–64-åringar. Den ökning av försörjningsbördan som förväntas när 40-talisterna uppnår pensionsåldern börjar märkas efter år 2008, men slår igenom med stor kraft först efter år 2015.

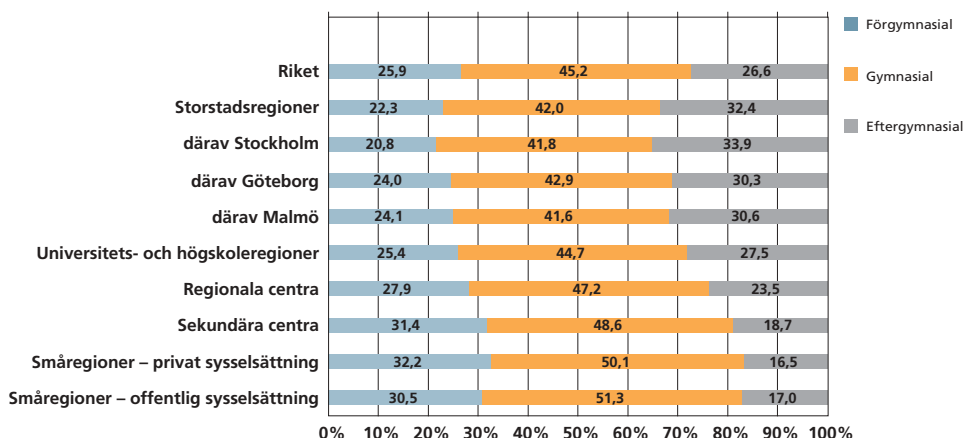
Humankapitalet i regionerna

I industrisamhället var närheten till råvaror och marknader de viktigaste lokaliseringfaktorerna för framför allt tillverkningsindustrin. Dessa industrier efterfrågade till stor del grundläggande kompetens bland de anställda. I dag är högt utbildad arbetskraft en allt viktigare lokaliseringfaktor. Humankapitalet, definierat som den kunskap, kompetens och erfarenhet som finns hos arbetskraften, betraktas i dag som en av de viktigare faktorerna för samhällets utveckling och tillväxt.

Utbildningsnivå

År 2002 hade nästan 26 procent av befolkningen i åldern 16–74 år endast förgymnasial utbildning. Den vanligaste utbildningsnivån bland den svenska befolkningen är fortfarande gymnasial utbildning, vilket 45 procent hade år 2002. Andelen av befolkningen med eftergymnasial utbildning utgör cirka 26 procent av befolkningen. Andelen med endast förgymnasial utbildning har minskat något både 2001 och 2002 medan andelen med eftergymnasial utbildning har ökat något. De högsta andelarna med eftergymnasial utbildning återfinns i storstadsregionerna och i universitets- och högskoleregionerna. Även om benägenheten att påbörja högskolestudier inte är så mycket större i storstadsregionerna och universitets- och högskoleregionerna (se vidare nedan) har nettoflyttströmmarna av högt utbildad arbetskraft länge varit riktade mot dessa regioner.

Figur 32. Utbildningsnivå hos befolkningen 16–74 år fördelat på regionfamiljer år 2002 (procent)

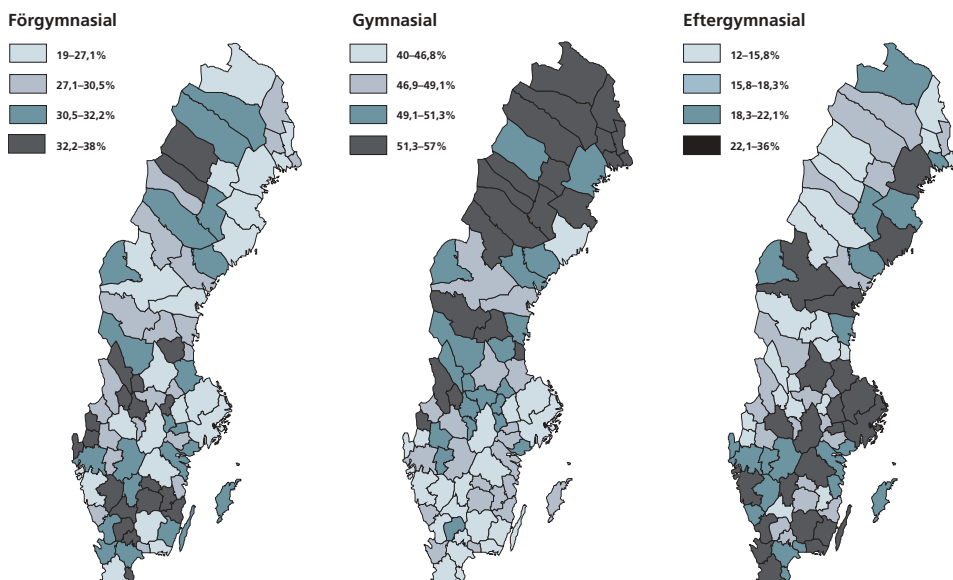

Källa: SCB.

Anm. Procentsatserna i staplarna summerar inte till 100 procent eftersom vi visar enbart fördelning bland befolkning med förgymnasial, gymnasial och eftergymnasial utbildning. Med eftergymnasial utbildning avses grundutbildning på universitet eller högskola. Befolkning med forskarutbildning redovisas inte och detta är ungefär en procent av befolkningen. För cirka två procent av befolkningen saknas uppgift om utbildningsnivå.

Kartorna nedan visar att det finns ett samband mellan utbildningsnivå och regiontyp. LA-regioner med många med endast förgymnasial utbildning karaktäriseras av befolkningsmässigt små regioner med stor andel sysselsatta i den privata sektorn. Av befolkningen i Övre Norrland samt Norrlands inland har en stor andel endast gymnasial utbildning. Regioner med universitet eller högskola tenderar att också ha en befolkning med hög andel eftergymnasialt utbildade.

Karta 2. Utbildningsnivåer per LA-region 2002, procent

Källa: SCB.

Förändring i utbildningsnivå

Att den svenska befolkningens utbildningsnivå ökar är ett resultat av flera samverkande faktorer. Liksom 1960-talet, kännetecknades 1990-talet av en snabb ökning i andelarna med högre utbildningar. Detta var bl.a. en konsekvens av det försämrade arbetsmarknadsläget, utbyggnaden av antalet högskoleplatser samt satsningen på vuxenutbildning genom kunskapslyftet.³¹ Sedan 1990 har antalet högskoleutbildade ökat med cirka 60 procent och antalet högskoleplatser har mellan 1997–2002 ökat med 89 000 permanenta platser. Regeringens mål är att hälften av en årskull ska påbörja en utbildning vid högskola före 25 års ålder.³² Andelen kvinnor som valde att påbörja studier ökade under åren 1993–1999. Under perioden var det framför allt Komvux- och högskolestudier som stod för den ökningen. År 1993 återfanns 62 procent av de studerande kvinnorna inom Komvux med en stadig ökning i antal. År 1999 läste 67 procent av gruppen studerande kvinnor vid Komvux. Även andelen kvinnor vid högskolorna ökade under perioden, men inte lika mycket som vid Komvux. Kunskapslyftet, som infördes under mitten av 1990-talet, bidrog generellt till att andelen studenter ökade, vilket i sin tur tillsammans med utbyggnaden av antalet högskoleplatser gjorde att fler sökte sig till högre studier.³³

³¹ "Utbildning och efterfrågan på arbetskraft – utsikter till år 2008". Publikation 2001:1 i SCBs serie Information om utbildning och arbetsmarknad (IAM).

³² Utbildningsdepartementet faktablad "Utbyggnaden av högskolan" U99.021, september 1999.

³³ "Utbildning och efterfrågan på arbetskraft – utsikter till år 2008". Publikation 2001:1 i SCBs serie Information om utbildning och arbetsmarknad (IAM).

Andelen av befolkningen 16–74 år med endast förgymnasial utbildning minskade med 5 procentenheter under den senaste femårsperioden. Andelen med eftergymnasial utbildning har ökat med 4 procentenheter. Regionfamiljerna följer ungefär samma mönster som riket. Regionala och sekundära centra samt småregioner har en större minskning än riksgenomsnittet när det gäller förgymnasialt utbildade. För eftergymnasialt utbildade är det bara de tre storstadsregionerna som når upp till eller ligger över förändringen i riket.

Tabell 34. Utbildningsnivå hos befolkningen i åldern 16–74 år 2002 samt förändring år 1997–2002 (procentenheter)

Område	Utbildningsnivåer 2002, procentuell fördelning			Befolkning 16–74 år	Förändring 1997–2002, procentenheter		
	Förgymn.	Gymn.	Eftergymn.		Förgymn.	Gymn.	Eftergymn.
Riket	25,9	45,2	26,6	6 423 996	-5,1	0,9	4,2
Regionfamiljer	22,3	42,0	32,4	2 534 415	-4,2	-0,4	4,7
Storstadsregioner	20,8	41,8	33,9	1 400 294	-3,5	-0,7	4,4
därav Stockholm	24,0	42,9	30,3	664 352	-5,0	0,3	4,8
därav Göteborg	24,1	41,6	30,6	469 769	-5,3	-0,2	5,3
därav Malmö	25,4	44,7	27,5	1 086 381	-5,0	1,0	4,0
Universitets- och högskoleregioner	27,9	47,2	23,5	1 620 655	-5,5	1,5	3,9
Regionala centra	31,4	48,6	18,7	634 574	-5,8	2,8	3,0
Sekundära centra							
Småregioner – privat sysselsättning	32,2	50,1	16,5	241 429	-6,2	3,3	2,8
Småregioner – offentlig sysselsättning	30,5	51,3	17,0	306 542	-6,2	3,6	2,5

Källa: SCB.

Anm. Procentsatserna summerar inte radvis till 100 procent. Under perioden har det skett ett tidsseriebrott i utbildningsstatistiken, vilket påverkar jämförbarheten över tid. Se vidare avsnittet Beskrivning av statistiken.

De LA-regioner med högst andel invånare med eftergymnasial utbildning återfanns inte helt överraskande i regioner med etablerade universitet och högskolor, t.ex. Umeå, Stockholm och Uppsala. LA-regioner med lägst andel invånare med eftergymnasial utbildning ingick till övervägande del i gruppen småregioner. Skillnader i utbildningsnivå beroende på direkt tillgång till universitet och högskola förstärks troligen av flyttning mellan regioner. Stockholm har till exempel, efter Umeå, landets högsta andel högutbildade.

Tabell 35. De tio LA-regioner med högst respektive lägst andel eftergymnasialt utbildade i åldern 16–74 år (i procent) år 2002

Region	2002	Region	2002
Riket	26,6	Riket	26,6
Umeå	35,1	Vansbro	12,3
Stockholm	33,9	Årjäng	12,5
Uppsala	32,4	Filipstad	12,5
Malmö	30,6	Hagfors	13,1
Göteborg	30,3	Bengtsfors	13,6
Linköping	28,0	Haparanda	13,6
Luleå	27,3	Härjedalen	13,7
Karlstad	26,9	Vimmerby	13,8
Karlskrona	26,7	Strömsund	13,9
Västerås	26,1	Vilhelmina	14,1

Källa: SCB.

Anm. Under perioden har det skett ett tidsseriebrott i utbildningsstatistiken, vilket påverkar jämförbarheten över tid. Se vidare avsnittet Beskrivning av statistiken.

Tabell 36. De tio LA-regioner med minst respektive störst ökning av andelen med eftergymnasial utbildning i åldern 16–74 år 1997–2002 (procentandelar)

LA-region	1997-2002	LA-region	1997-2002
Riket	4,2	Riket	4,2
Haparanda	1,5	Malmö	5,3
Fagersta	1,5	Karlskrona	5,2
Gällivare	1,6	Umeå	4,9
Värnamo	1,7	Kalmar	4,9
Vilhelmina	1,7	Göteborg	4,8
Filipstad	1,7	Jönköping	4,7
Årjäng	1,8	Stockholm	4,4
Hagfors	1,9	Jokkmokk	4,4
Härjedalen	1,9	Halmstad	4,3
Strömsund	2,0	Luleå	4,3

Källa: SCB.

LA-regionerna Haparanda, Fagersta och Gällivare hade lägst ökning av eftergymnasialt utbildade under åren 1997–2002. Största ökningen hade Malmö, Karlskrona och Umeå. Bland de tio LA-regioner med störst ökning av andelen med eftergymnasialt utbildade fanns flera av de relativt unga högskoleorterna t.ex. Kalmar och Jönköping.

Högre studier

Rekryteringstätheten, dvs. högskolenybörjare i promille av befolkningen i åldern 18–64 år, har minskat något och uppgick till 12,5 promille läsåret 2001/2002. Rekryteringstätheten var fortfarande något högre i universitets- och högskoleregioner och något lägre i storstadsregionerna, även om de regionala skillnaderna generellt var små. Könsskillnader i rekryteringstätheten var dock fortfarande stora. Kvinnorna hade högre rekryteringstäthet än männen, oavsett regionfamilj. Det visade sig även vara högre rekryteringstäthet bland kvinnor i mindre och perifera områden. Männen i universitets- och högskoleregioner och i regionala centra hade något högre rekryteringstäthet, fördelningen är i övrigt jämn mellan regionfamiljerna.

Tabell 37. Rekryteringstäthet till universitet och högskola läsåret 2001/2002 (promille)

Område	Promille		
	Män	Kvinnor	Totalt
Riket	9,9	15,2	12,5
Regionfamiljer			
Storstadsregioner	9,4	13,8	11,6
därav Stockholm	8,9	13,3	11,1
därav Göteborg	9,7	13,9	11,8
därav Malmö	10,5	15,2	12,9
Universitets- och högskoleregioner	10,3	15,6	12,9
Regionala centra	10,6	16,6	13,5
Sekundära centra	9,7	16,1	12,8
Småregioner – privat sysselsättning	9,5	17,2	13,1
Småregioner – offentlig sysselsättning	8,9	14,6	11,6

Källa: SCB.

Lsåret 2001/2002 var rekryteringstätheten fortfarande störst i Västerbottens och Kalmar län. De LA-regioner med högst rekryteringstäthet var Örnsköldsvik, Kalmar och Sorsele. Lägst rekryteringstäthet hade Härjedalen, Gällivare, Arjeplog och Haparanda. Intressant att notera är den relativt låga rekryteringstätheten i Stockholm som uppgick till 11 promille.

Tabell 38. De tio LA-regioner med högst respektive lägst rekryteringstäthet till universitet och högskola läsåret 2001/2002 (promille av befolkningen 18–64 år)

Område	Promille			Område	Promille		
	Män	Kvinnor	Totalt		Män	Kvinnor	Totalt
Riket	9,9	15,2	12,5	Riket	9,9	15,2	12,5
Örnsköldsvik	13,2	19,9	16,4	Härjedalen	4,7	10,5	7,4
Kalmar	12,5	19,6	16,0	Gällivare	6,4	10,0	8,1
Sorsele	14,7	16,5	15,5	Arjeplog	9,2	6,9	8,1
Oskarshamn	11,3	19,9	15,5	Haparanda	5,6	12,0	8,6
Skellefteå	13,1	17,9	15,5	Ljusdal	7,2	10,5	8,8
Umeå	12,9	17,3	15,1	Årjäng	4,8	14,1	9,2
Växjö	12,0	18,0	14,9	Strömsund	7,0	12,3	9,5
Åre	11,8	18,5	14,9	Strömstad	7,2	13,0	10,0
Malung	7,9	22,1	14,6	Karlskoga	8,0	12,4	10,1
Kiruna	11,9	17,4	14,5	Överkalix	7,4	13,4	10,2

Källa: SCB.

Det finns alltså stora regionala skillnader i studiedeltagande. År 2001 var det endast 3 procent av befolkningen 18–64 år i småregioner med offentligt sysselsatta som deltog i högre utbildning. Detta kan jämföras med 7,5 procent i universitets- och högskoleregioner och 6 procent i storstadsregionerna. Malmö placerade sig högst av storstäderna med 8 procent av befolkningen i högskolestudier.

Tabell 39. Antal och andel studenter i högre utbildning år 2001 efter hemregion

Beteckning på område	Antal studenter år 2001			Procent av befolkningen, 18–64 år		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Riket	125 231	183 49	308 730	4,5	6,9	5,7
Regionfamiljer						
Storstadsregioner	55 397	77 000	132 397	5,0	7,1	6,0
därav Stockholm	26 407	38 553	64 960	4,3	6,3	5,3
därav Göteborg	15 354	20 672	36 026	5,3	7,3	6,3
därav Malmö	13 636	17 775	31 411	6,8	9,0	7,9
Universitets- och högskoleregioner	28 555	40 004	68 559	6,1	8,8	7,5
Regionala centra	31 652	47 387	79 039	4,6	7,1	5,8
Sekundära centra	5 525	10 365	15 890	2,0	4,1	3,0
Småregioner – privat sysselsättning	2 021	4 074	6 095	1,9	4,3	3,1
Småregioner – offentlig sysselsättning	2 081	4 669	6 750	1,6	3,9	2,7

Källa: SCB.

Umeå och Uppsala var de två LA-regioner som hade högst andel studenter år 2001. Lägst andel hade Härjedalen och Haparanda. Bland regionerna med lågt deltagande i högre studier återfanns naturligt nog många av dem som också hade en låg rekryteringstäthet.

Tabell 40. De tio LA-regioner med lägst och högst andel studenter i högre utbildning i åldern 18–64 år, år 2001 (procent)

Lägst	Män	Kvinnor	Totalt	Högst	Män	Kvinnor	Totalt
Härjedalen	0,7	2,0	1,3	Umeå	12,4	16,7	14,5
Haparanda	1,0	2,0	1,5	Uppsala	8,6	12,3	10,4
Årjäng	0,7	2,4	1,6	Linköping	7,7	9,3	8,4
Karlskoga	1,2	2,7	1,9	Växjö	6,8	9,4	8,1
Värnamo	1,3	2,6	2,0	Malmö	6,8	9,0	7,9
Hagfors	1,3	2,8	2,1	Luleå	7,2	8,4	7,8
Strömsund	1,1	3,2	2,1	Karlstad	6,0	9,6	7,8
Strömstad	1,6	3,0	2,3	Kalmar	5,6	9,2	7,4
Västervik	1,6	3,1	2,3	Halmstad	5,5	7,4	6,5
Vilhelmina	1,2	3,6	2,3	Göteborg	5,3	7,3	6,3
Arjeplog	1,4	3,3	2,3	Karlskrona	5,9	6,6	6,2

Källa: SCB.

Beskrivning av statistiken

I samtliga tabeller är den regionala grupperingen baserad på kommunvisa uppgifter sammanlagda till regioner enligt Bilaga 1. Nedan ges en kortfattad beskrivning av respektive statistikområde och dess producent.

Lönesumma

Lönesummet statistiken bygger på kontrolluppgifter över kontant bruttolön och andra skattepliktiga ersättningar som arbetsgivare är skyldiga att lämna till inkomstagare och skattemyndighet. Kontant bruttolön är det belopp som anges i fält nummer 11 på kontrolluppgifterna, KU10 – kontrolluppgift från arbetsgivare, KU13 – kontrolluppgift – särskild inkomstuppgift för utomlands bosatta, KU14 – särskild inkomstuppgift, ATP och kontrolluppgift samt KU16 – kontrolluppgift om sjöinkomst. Statistiken är totalräknad, på dagbefolkning, och är därmed inte behäftad med svarsbortfall. En svaghet är att framställningstiden för registret på arbetsställenivå är relativt lång. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Bruttoregionprodukt

Bruttoregionprodukten (BRP) är den regionala motsvarigheten till bruttonationalprodukten (BNP) på riksnivå. Regionernas summerade BRP motsvarar rikets BNP. Något förenklat kan man säga att BRP utgörs av det summerade förädlingsvärdet vid regionens produktionsenheter. Då data saknas på arbetsställenivå fördelas dessa från data på företagsnivå med hjälp av arbetsställets andel av produktionsvolymen. Statistiken återförs med hjälp av olika nycklar till arbetsställen så att en rättvisande regional bild kan erhållas. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Medelinkomst

Medelinkomsten beräknas av den sammanräknade förvärvsinkomsten, SFI, per capita (nattbefolkning 16+). Statistiken baseras på Riksskatteverkets (RSV) deklarationsmaterial som består av taxeringsuppgifter och kontrolluppgifter. Detta kompletteras med inhämtande av befolkningsuppgifter samt uppgifter om skattefria ersättningar och bidrag. Statistiken bygger på uppgifter som redovisas i självdeklarationen, kontrolluppgifter m.m. Det innebär att inkomster och förmögenheter som undanhålls skattemyndigheterna lämnas utanför. En av skillnaderna jämfört med lönesummebegreppet är att SFI förutom kontant bruttolön även inkluderar sjuklön, ersättning från försäkringskassa och arbetslöshetskassa, pensioner, etc. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Med BRP och Lönesummebegreppet kan den regionala produktionens storlek och tillväxt definieras med utgångspunkt från regionens producerade enheter. Detta enligt den så kallade hemvistprincipen vilket innebär att förädlingsvärden fördelas till den region där verksamheten är belägen. Båda är renodlade mått på regional produktionsaktivitet. SFI följer inte hemvistprincipen utan fördelas i stället till individens bostadsort oavsett i vilket region inkomsten intjänats. SFI är inte

heller något egentligt aktivitetsmått som fångar företagens driftöverskott. Däremot inkluderas olika skattepliktiga sociala ersättningar och transfereringar. Det gör att SFI fångar de effekter på regional omfördelning som följer av omfördelning av inkomster mellan individer.

Omsättning

Denna statistik har tagits fram från rAps Internetdatabas. En av få ekonomiska indikatorer som kan användas för att mäta den aktuella regionala konjunkturutvecklingen, är omsättning fördelad per arbetsställe. Statistiken baseras på momsdeklarationerna och redovisas relativt snabbt efter mättillfället. I detta fall används indikatorn som ett komplement till BRP och Lönesumma, för att visa hur den ekonomiska aktiviteten har utvecklats under de senaste två åren. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Ranking av svenska NUTS 2-regioner inom EU

Ranking av EU:s 214 NUTS 2-regioner är baserad på statistik från Eurostat sammanställd av Experian Business Strategies Limited ©. Rankingarna baseras på köpkraftskorrigerade uppgifter i fasta priser.

Företagskonkurser

Konkursstatistiken baseras på konkurser beslutade av tingsrätten. Statistiken finns tillgänglig på kommunnivå. För en fullständig beskrivning av konkursstatistiken hänvisas till ITPS rapporter över *Konkurser och offentliga ackord* på ITPS hemsida www.itps.se.

Nyföretagande

Ett företag räknas som genuint nystartat när verksamheten är helt nystartad eller då verksamheten återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år. Den officiella statistiken över nyföretagande bygger på en stor enkätundersökning. Urvalsramen utgörs av företag som nyregistrerats i SCB:s företagsdatabas. Från undersökningen har uteslutits företag inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske samt fastighetsförvaltning. Personliga företag, företag drivna i handels- eller kommanditbolagsform samt aktieföretag ingår i undersökningen. Ideella föreningar, stiftelser och dylikt inkluderas däremot inte. Statistiken redovisas på länsnivå och är årligt återkommande. För en fullständig beskrivning av nyföretagarstatistiken hänvisas till ITPS rapporter över *Nyföretagandet i Sverige* på ITPS hemsida www.itps.se.

Arbetsställe- och sysselsättningsdynamik

För att bland annat kunna studera hur företag och arbetsställen startas och läggs ned har SCB utarbetat en speciell metod. Man utgår från befintliga registerdata och med vissa antaganden uppskattar man hur företag, arbetsställen utvecklas över tiden samt hur deras anställda rör sig mellan olika enheter. Metoden kallas Företagens och arbetsstälernas dynamik (FAD) och täcker alla företag och arbetsställen i Sverige från 1986 och framåt. FAD är alltså inget register utan snarare en *metod*. SCB säger själva att ”FAD är en metod för att lösa ett administrativt registerproblem”. Metoden beskrivs närmare på SCB:s hemsida, www.scb.se/rams.

Utlandsägda företag

Som utlandsägt företag räknas det företag där mer än 50 procent av röstvärdet innehas av en utländsk ägare. Uppgifter om ägarförhållanden inhämtas via en årlig enkät som vänder sig till alla moderbolag, dotterbolag och filialer i Sverige som enligt ITPS register över utlandsägda företag eller annan uppgift är utlandsägda. Enkäten kompletteras med uppgifter om antal anställda, län, kommun och arbetsställen via SCB:s Företagsdatabas. Uppgifterna publiceras i en årlig rapport. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till ITPS rapporter *Utlandsägda företag* på ITPS hemsida www.itps.se.

Sysselsättning

Sysselsättning definieras utifrån två olika källor. I den årligt utkommande registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) från SCB klassas en person som förvärvsarbetande om personen i fråga bedöms ha utfört i genomsnitt en timmes arbete per vecka under november månad eller har haft en inkomst av aktiv näringsverksamhet på minst 100 kronor. I de månadsvis producerade arbetskraftsundersökningarna (AKU) räknas en person som sysselsatt om han eller hon tillhör en av följande grupper:

- personer som under referensveckan utförde något arbete (minst 1 timme) antingen som avlönade arbetstagare eller som egna företagare samt oavlönade medhjälpare i företag tillhörande en familjemedlem som medhjälparen bor tillsammans med.
- personer som inte utförde något arbete enligt ovan men som hade anställning eller arbete som medhjälpare familjemedlem eller egen företagare och var tillfälligt frånvarande.

För en fullständig beskrivning av RAMS och AKU hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Förvärvsintensitet

Statistiken baseras på SCB:s uppgifter över förvärvsarbetande nattbefolkning respektive dagbefolkning. Se vidare SCB:s hemsida, www.scb.se.³⁵

Nyanmälda lediga platser

Statistiken är hämtad från AMS.

Arbetslöshet

Data kommer från AMS. Statistiken avser öppet arbetslösa plus personer i konjunkturberoende program. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till AMS hemsida, www.ams.se.

Utbildning

Uppgifterna om befolkningens utbildning är hämtade från SCB:s utbildningsregister. Den äldre utbildningsnomenklaturen, SUN, har ersatts med en ny, SUN 2000. Ett antal nya uppgiftskällor har dessutom medfört en kvalitetshöjning av utbildningsregistret (UREG) som gäller för året 2000 och framåt. Som en följd av dessa förändringar har utbildningsnivån i riket, enligt utbildningsregistret, ökat kraftigt mellan år 1999 och 2000. De största förändringarna återfinns på nivåerna treårig gymnasial utbildning och treårig eller längre eftergymnasial utbildning.

Uppgifterna om antalet högskolenybörjare är hämtade från universitets- och högskoleregistret. Med högskolenybörjare avses studerande i åldersgruppen 18–64 år, som för första gången är registrerad i grundläggande högskoleutbildning i Sverige. Ett läsår omfattar perioden 1 juli–30 juni. Rekryteringsregionen definieras utifrån den kommun där den studerande var folkbokförd året innan studierna påbörjades. Uppgifterna baseras på SCB:s register över befolkningens studie-deltagande höstterminen 2001.

Befolkningens utbildningsnivå i åldern 16–74 år baseras på SCB:s register över befolkningens utbildning. Utbildningsregistret är totalräknad statistik dvs. det finns inget svarsbortfall. För en fullständig beskrivning av all statistik som använts på utbildningsnivåer hänvisas till SCB:s hemsida, www.scb.se.

³⁵ Se även Ullström, J. (2002). Det Svenska Nyföretagandet 1986-1997 förändringar i företagsstrukturer och sysselsättningseffekter. VINNOVA, Analys VA 2002:2.

Befolkning

Underlagen för befolkningsstatistiken utgörs av uppgifter om befolkningen i SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Uppgifterna baseras på de rapporter om födselar, dödsfall, flyttningar och civilståndsförändringar som skattekontoren lämnar till Riksskatteverket (RSV). Statistiken avser den folkbokförda befolkningen. Den årliga befolkningsstatistiken är en totalräknad statistik som beskriver befolkningens sammansättning i olika avseenden (kön, ålder, medborgarskap, regional fördelning m.m.) och förändringar i befolkningen över tiden. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Pendling

Data som används är från bearbetning av data från rAps Internetdatabas. För att ge en uppfattning om pendlingens omfattning och utveckling regionalt mäter vi pendlingsrörelser över kommungräns. Endast inpendling till kommuner har räknats eftersom all inpendling också motsvaras av en utpendling och en dubbelräkning annars skulle ske. De siffror som redovisas i rapporten visar hur stor del av den sysselsatta dagbefolkningen som pendlar in från en annan kommun. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida, www.scb.se.

Immigranter och emigranter

För att bli registrerad som immigrant ska man ha för avsikt att stanna i Sverige minst ett år. Motsvarande gör sig gällande för emigranter, dvs. man ska ha för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år. Se SCB:s hemsida för vidare information, www.scb.se.

Utrikes flyttningsöverskott

En annan benämning på utrikes flyttningsöverskott är invandringsoverskott definierat som antal immigranter minus antal emigranter. Se SCB:s hemsida för vidare information, www.scb.se.

Prognoser för befolknings- och sysselsättningsutveckling

De regionala utvecklingstendenser som redovisas baseras på beräkningar med hjälp av det regionala analys- och prognosystemet rAps. Indata är hämtade från basscenariot i Långtidsutredningen 2003 (LU) och resultatet kan därmed betraktas som en regional framtidsbild framtagen inom ramen för LU:s nationella scenario.

Basscenariot i LU 2003 är en utgångspunkt för beräkningarna som t.ex. innebär en BNP-ökning på i genomsnitt 1,8 procent per år till år 2020, medan sysselsättningsökningen uppgår till 0,25 procent per år. Avseende befolkning och demografisk utveckling ligger SCB:s senaste befolkningsprognos som grund för beräkningarna. Detta innebär befolkningsökningar i storleksordningen 40 000 personer per år, vilket kan jämföras med 1990-talets ökning om 26 000 personer per år.

Försörjningsbördan

Försörjningsbördan definieras såsom görs i 2003 års Långtidsutredning, dvs. befolkningen som aktivt deltar i produktion ställs i relation till alla dem som produktionen skall räcka till. Konkret används sysselsatta i åldern 20–64 år i relation till den totala befolkningen. För en fullständig beskrivning av statistiken hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se.

Begrepp och definitioner

Den regionala indelningen

Statistiken i *Regionernas tillstånd* redovisas enligt NUTEK:s indelning av Sverige i lokala arbetsmarknadsregioner. Denna indelning av riket i 81 lokala arbetsmarknadsregioner är tänkt att vara av "normativ" karaktär och skall därmed kunna ligga fast under en längre tidsperiod. Indelningen baseras dels på SCB:s pendlingsstatistik från 1996, dels på uppgifter om avstånd, arbetsmarknadernas styrka och "kedjor" av mindre kommuner som kopplas ihop till en gemensam arbetsmarknad. Kommuner som ingår i respektive LA-region redovisas i bilaga 1.³⁶

SCB:s indelning i lokala arbetsmarknader är till skillnad från NUTEK:s indelning helt och hållet baserad på den årliga statistiken över pendling mellan kommuner. I praktiken redovisar SCB en ny officiell LA-indelning vart femte år. Den senaste baseras på 1998 års pendlingsstatistik och omfattar 100 LA. En egen kontroll av den senaste pendlingsstatistiken från år 2000 ger dock 90 LA.

Kriterier för indelningen i arbetsmarknadsregioner

NUTEK:s indelningsmetod i arbetsmarknadsregioner bygger på två pendlingsvillkor - ett generellt och ett specifikt. Det generella villkoret kan ses som ett mått på kommunens generella självständighet där avgränsningsvillkoret är att utpendlingen från kommunen är mindre än 20 procent av kommunens förvärvsarbetande befolkning. Det specifika villkoret innebär att utpendlingen till varje enskild kommun understiger 7,5 procent. Om dessa två villkor är uppfyllda kan kommunen uppfattas som självförsörjande eller oberoende med avseende på tillgången till arbetstillfällen inom den egna kommunen och utgör ett centrum för en lokal arbetsmarknad.

De kommuner som inte definieras som oberoende eller självständiga inkluderas i den lokala arbetsmarknad dit de största pendlingsströmmarna går. Om den största utpendlingen går till en kommun som inte utgör ett centrum i en lokal arbetsmarknad utan ingår i en annan lokal arbetsmarknad uppkommer en pendlingskedja mellan de ingående kommunerna. Kedjan bryts då den största pendlingsströmmens destination utgörs av en oberoende kommun. För att pendlingskedjan inte skall bli alltför lång och omfatta alltför många led bryts denna då tre pendlingslänkar uppnås. Brottet äger då rum vid den svagaste länken, d.v.s. där andelen utpendlare i förhållande till de förvärvsarbetande är som lägst.

Som ett specialfall kan två kommuner tillsammans bilda självständiga kommuner trots att de generella och specifika villkoren inte är uppfyllda. Detta är fallet då kommunernas största pendlingsströmmar är motriktade och de därmed ömsesidigt förs till varandra.

Regionfamiljer

Grupper av regioner har ofta mycket olika utvecklingsförutsättningar. Erfarenheter och goda exempel är därför mest relevanta att sprida mellan regioner med någorlunda liknande förutsättningar. Att t.ex. en universitetsregion och en glesbygdsregion utvecklas helt olika i något avseende är naturligtvis inte så förvånande och därför svårt att dra några slutsatser av. Om däremot två universitetsregioner eller två glesbygdsregioner sinsemellan visar upp mycket olika produktionsförmåga blir det genast mer intressant att göra jämförelser. På vilket sätt förvaltar man sina produktionsförutsättningar? Finns det identifierbara orsaker som ligger bakom skillnaderna i produktionsresultat?

³⁶ För detaljerad beskrivning av NUTEK:s LA-regionindelning och regionfamiljer, se "PM angående NUTEK:s 81 LA-regioner och 6 regionfamiljer". Onummerat PM av Sverker Lindblad, NUTEK, Stockholm.

NUTEK introducerade begreppet *regionfamiljer* i underlaget till den regionalpolitiska propositionen våren 1998, för att göra det möjligt att på ett mer meningsfullt sätt jämföra likartade regioner.³⁷ Regionfamiljerna består av LA-regioner som har grupperats utifrån likheter i grundläggande produktionsförutsättningar. Hänsyn tas till följande regionala egenskaper, där egenskapernas vikt anges i procent.

Befolkning 20–64 år	vikt 30 procent
Andel företagare/inv. 20–64 år (exkl. jordbruk)	vikt 25 procent
Andel befolkning 20–64 år med eftergymnasial utbildning	vikt 25 procent
Andel befolkning med < 10 min till kommuncentra	vikt 10 procent
Andel befolkning med < 30 min till universitets- eller högskoleort	vikt 10 procent

För varje LA-region har ett sammanvägt resultat av de analyserade produktionsförutsättningarna räknats fram. LA-regionerna har därefter sorterats efter de summerade resultaten, vilket ger en indelning i fem olika grupper. LA-regionerna i gruppen med de svagaste produktionsförutsättningarna har dessutom delats upp i en regionfamilj där sysselsättning inom privat sektor dominerar, respektive en familj där sysselsättning inom offentlig sektor dominerar. Med denna uppdelning erhålls totalt sex regionfamiljer. Vid grupperingen har senast tillgängliga statistik på området använts.

Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö bildar regionfamilj 1. I regionfamilj 2 återfinns större *LA-regioner med universitet eller högskola*. I regionfamilj 3 finns regionala centra, också dessa i de flesta fall med regionala högskola. I regionfamilj 4 finns s.k. *sekundära centra* där förutsättningarna sammantaget är något svagare än i regionala centra.

Småregionerna i regionfamilj 5 och 6 har de svagaste, men i stort sett likvärdiga produktionsförutsättningar. Här har istället en uppdelning gjorts med avseende på sysselsättningens huvudman. Regionfamilj 5 domineras av sysselsättning inom *privat sektor*, medan regionfamilj 6 domineras av sysselsättning inom *offentlig sektor*.

Man har alltså gett namn till regionfamiljerna, trots att man då tvingas till vissa generaliseringar. Eftersom indelningsgrunden är rent statistisk är det inte säkert att regionfamiljens grupptillhörighet alltid stämmer lika väl för alla ingående regioner. Grupperingar och namn framgår av bilaga 1.

Övriga indelningar

I tabellerna redovisas kompletta tabelluppgiften för regionfamiljer, län, EU:s målområden, nationella stödområden samt NUTEK:s LA-regioner.

För grupperingar i *EU Målområden* – gäller följande för de kommuner som delas av områdesgränser:

- Mora kommun med delar i målområde 1 förs till målområde 2.
- Kommun med del i målområde 2 förs till målområde 2 oavsett delens storlek.
- Kommun med endast öar (utan landförbindelse etc.) i målområde 2 förs till gruppen Ej målområde. Gotlands kommun förs däremot i sin helhet till målområde 2.

För grupperingar i *Nationella stödområden* – gäller följande för de kommuner som delas av områdesgränser:

- Kommun med del i stödområde A förs till område B.
- Kommun med del i stödområde B förs till område B.

³⁷ Se föregående fotnot.

Regionfamiljer

Regionfamilj 1

(storstadsregioner)

Stockholmsregionen

Malmöregionen

Göteborgsregionen

Regionfamilj 2

(universitets- och högskoleregioner)

Uppsalaregionen

Helsingborgsregionen

Linköpingsregionen

Örebroregionen

Västeråsregionen

Umeåregionen

Jönköpingsregionen

Regionfamilj 3

(regionala centra)

Boråsregionen

Fyrstadsregionen

Skövde/Skararegionen

Karlstad/Kristinehamnsregionen

Sundsvall/Härnösandsregionen

Falun/Borlängeregionen

Växjöregionen

Halmstad/Laholm/Hylte

Kristianstad/Hässleholmsregionen

Kalmarregionen/Öland

Gävle/Sandvikenregionen

Luleå/Fyrkantenregionen

Norrköpingsregionen

Eskilstuna

Karlskrona/Ronneby

Östersundsregionen

Regionfamilj 4

(sekundära centra)

Falkenberg/Varberg

Köping/Arboga/Kungsör

Nässjöregionen

Gotland

Lidköping/Götene/Vara

Simrishamn/Tomelilla

Värnamo/Gnosjö/Gislaved

Olofström/Karlshamn

Strömstad/Tanum

Nyköping/Oxelösund

Tranås/Ydre/Aneby

Arjeplog

Skellefteå/Norsjö

Karlskoga regionen

Älmhult/Osby

Avesta/Hedemora

Oskarshamnsregionen

Katrineholm/Flenregionen

Regionfamilj 5

(småregioner, privat sysselsättning)

Malung

Örnsköldsvik

Markaryd/Ljungby

Åre

Ludvikaregionen

Fagerstaregionen

Hultsfred/Vimmerby

Härjedalen

Årjäng

Kiruna

Jokkmokk

Söderhamn

Vansbro

Hagfors

Bengtstads/Dals-Ed

Filipstad/Hällefors

Regionfamilj 6

(småregioner, offentlig sysselsättning.)

Mora/Orsa/Älvdalen

Västervik

Hudiksvall/Nordanstig

Säffle/Åmål

Sollefteå/Kramfors

Lycksele/Malå

Arvidsjaur

Sorsele

Bollnäs/Ovanåker

Arvika/Eda

Överkalix

Sunne/Torsby

Kalix

Storuman

Ljusdal

Gällivare

Övertorneå

Vilhelmina/Dorotea/Åsele

Strömsund

Pajala

Haparanda

Källa: NUTEK.

BILAGA 1

Kommuner ingående i NUTEK:s 81 lokala arbetsmarknadsregioner

Nr	Kommun	Nr	Nr	LA kort namn	LA långt namn	Nr	Län	Nr	Regionfamilj	Nr	Målområde	Nr	Stödområde
114	Upplands Väsbö	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
115	Valentuna	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
117	Österåker	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
120	Värmdö	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
123	Järfälla	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
125	Ekerö	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
126	Huddinge	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
127	Botkyrka	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
128	Salem	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
136	Haninge	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
138	Tyresö	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
139	Upplands Bro	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
140	Nykvarn	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
160	Täby	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
162	Danderyd	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
163	Sollentuna	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
180	Stockholm	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
181	Södertälje	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
182	Nacka	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
183	Sundbyberg	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
184	Solna	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
186	Lidingö	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
187	Vaxholm	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
188	Norrköping	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
191	Sigtuna	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
192	Nynäshamn	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	1	Stockholms län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
305	Häbo	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	3	Uppsala län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
461	Gnesta	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	4	Södermanlands län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
486	Strängnäs	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	4	Södermanlands län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
488	Trosa	1	LA1	Stockholm	Stockholmsregionen	4	Södermanlands län	1	Storstadsregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
360	Tierp	2	LA2	Uppsala	Uppsalaregionen	3	Uppsala län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
380	Uppsala	2	LA2	Uppsala	Uppsalaregionen	3	Uppsala län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
381	Enköping	2	LA2	Uppsala	Uppsalaregionen	3	Uppsala län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
382	Östhammar	2	LA2	Uppsala	Uppsalaregionen	3	Uppsala län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
1917	Heby	2	LA2	Uppsala	Uppsalaregionen	19	Västmanlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödområde
480	Nyköping	3	LA3	Nyköping	Nyköping/Oxelösund	4	Södermanlands län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
481	Oxelösund	3	LA3	Nyköping	Nyköping/Oxelösund	4	Södermanlands län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
428	Vingåker	4	LA4	Katrineholm	Katrineholm/Flen/Vingåker	4	Södermanlands län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
482	Flen	4	LA4	Katrineholm	Katrineholm/Flen/Vingåker	4	Södermanlands län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
483	Katrineholm	4	LA4	Katrineholm	Katrineholm/Flen/Vingåker	4	Södermanlands län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
484	Eskestuna	5	LA5	Eskestuna	Eskestuna	4	Södermanlands län	3	Regionala centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
561	Åtvidaberg	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
580	Linköping	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
583	Motala	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
584	Vadstena	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
586	Mjölby	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
509	Ödeshög	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
560	Boxholm	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödområde
513	Kinda	6	LA6	Linköping	Linköpingsregionen	5	Östergötlands län	2	Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödområde
562	Finspång	7	LA7	Norrköping	Norrköpingsregionen	5	Östergötlands län	3	Regionala centra	3	Utfasningsområde	0	Ej stödområde
581	Norrköping	7	LA7	Norrköping	Norrköpingsregionen	5	Östergötlands län	3	Regionala centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
582	Söderköping	7	LA7	Norrköping	Norrköpingsregionen	5	Östergötlands län	3	Regionala centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
563	Valdemarsvik	7	LA7	Norrköping	Norrköpingsregionen	5	Östergötlands län	3	Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödområde
617	Gnosjö	8	LA8	Värnamo	Värnamo/Gnosjö/Gislaved	6	Jönköpings län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde
662	Gislaved	8	LA8	Värnamo	Värnamo/Gnosjö/Gislaved	6	Jönköpings län	4	Sekundära centra	0	Ej målområde	0	Ej stödområde

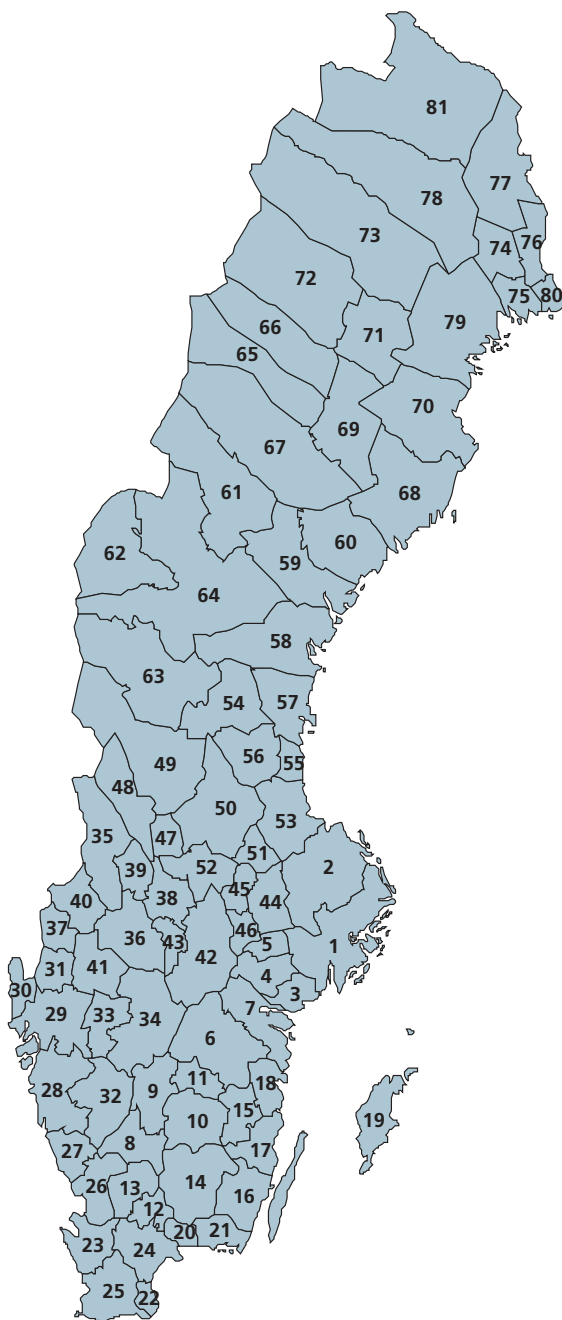
683 Värnamo	8 LA8	Värnamo	Värnamo/Gnosjö/Gislaved	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
642 Mullsjö	9 LA9	Jönköping	Jönköpingsregionen	6 Jönköpings län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
643 Habo	9 LA9	Jönköping	Jönköpingsregionen	6 Jönköpings län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
665 Vaggeryd	9 LA9	Jönköping	Jönköpingsregionen	6 Jönköpings län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
680 Jönköping	9 LA9	Jönköping	Jönköpingsregionen	6 Jönköpings län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
682 Nässjö	10 LA10	Nässjö	Nässjöregionen	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
684 Sävsjö	10 LA10	Nässjö	Nässjöregionen	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
685 Vetlanda	10 LA10	Nässjö	Nässjöregionen	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
686 Eksjö	10 LA10	Nässjö	Nässjöregionen	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
512 Ydre	11 LA11	Tranås	Tranås/Ydre/Aneby	5 Östergötlands län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
604 Aneby	11 LA11	Tranås	Tranås/Ydre/Aneby	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
687 Tranås	11 LA11	Tranås	Tranås/Ydre/Aneby	6 Jönköpings län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
765 Älmhult	12 LA12	Älmhult	Älmhult/Osby	7 Kronobergs län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1273 Osby	12 LA12	Älmhult	Älmhult/Osby	12 Skåne län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
767 Markaryd	13 LA13	Ljungby	Markaryd/Ljungby	7 Kronobergs län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
781 Ljungby	13 LA13	Ljungby	Markaryd/Ljungby	7 Kronobergs län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
764 Alvesta	14 LA14	Växjö	Växjöregionen	7 Kronobergs län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
780 Växjö	14 LA14	Växjö	Växjöregionen	7 Kronobergs län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
760 Uppvidinge	14 LA14	Växjö	Växjöregionen	7 Kronobergs län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
761 Lessebo	14 LA14	Växjö	Växjöregionen	7 Kronobergs län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
763 Tingsryd	14 LA14	Växjö	Växjöregionen	7 Kronobergs län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombud
860 Hultsfred	15 LA15	Vimmerby	Hultsfred/Vimmerby	8 Kalmar län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
884 Vimmerby	15 LA15	Vimmerby	Hultsfred/Vimmerby	8 Kalmar län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
834 Torsås	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
862 Emmaboda	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
880 Kalmar	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
881 Nybro	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
840 Mörbylånga	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
885 Borgholm	16 LA16	Kalmar	Kalmarregionen/Öland	8 Kalmar län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
861 Mönsterås	17 LA17	Oskarshamn	Oskarshamsregionen	8 Kalmar län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
882 Oskarshamn	17 LA17	Oskarshamn	Oskarshamsregionen	8 Kalmar län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
821 Högby	17 LA17	Oskarshamn	Oskarshamsregionen	8 Kalmar län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
883 Västervik	18 LA18	Västervik	Västervik	8 Kalmar län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
980 Gotland	19 LA19	Gotland	Gotland	9 Gotlands län	4 Sekundära centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombud
1060 Olofstrom	20 LA20	Karlskrona	Olofstrom/Karlskrona	10 Blekinge län	4 Sekundära centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombud
1082 Karlskrona	20 LA20	Karlskrona	Olofstrom/Karlskrona	10 Blekinge län	4 Sekundära centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombud
1080 Karlskrona	21 LA21	Karlskrona	Karlskrona/Ronneby	10 Blekinge län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1081 Ronneby	21 LA21	Karlskrona	Karlskrona/Ronneby	10 Blekinge län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombud
1270 Tomelilla	22 LA22	Simrishamn	Simrishamn/Tomelilla	12 Skåne län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1291 Simrishamn	22 LA22	Simrishamn	Simrishamn/Tomelilla	12 Skåne län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1214 Svalöv	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1257 Örkelljunga	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1260 Bjuv	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1275 Perstorp	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1276 Klippan	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1277 Åstorp	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1278 Båstad	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1282 Landskrona	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1283 Helsingborg	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1284 Höganäs	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1292 Ängelholm	23 LA23	Helsingborg	Helsingborgsregionen	12 Skåne län	2 Universitets- och högskoleregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1256 Östra Göinge	24 LA24	Kristianstad	Kristianstad/Hässleholmsregionen	12 Skåne län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1272 Bromölla	24 LA24	Kristianstad	Kristianstad/Hässleholmsregionen	12 Skåne län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1290 Kristianstad	24 LA24	Kristianstad	Kristianstad/Hässleholmsregionen	12 Skåne län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1293 Hässleholm	24 LA24	Kristianstad	Kristianstad/Hässleholmsregionen	12 Skåne län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1083 Solvesborg	24 LA24	Kristianstad	Kristianstad/Hässleholmsregionen	12 Skåne län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1230 Staffanstorps	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	10 Blekinge län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombud
1231 Burlöv	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1233 Vellinge	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud
1261 Kävlinge	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombud

1262 Lomma	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1263 Svedala	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1264 Skurup	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1265 Sjöbo	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1266 Hörby	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1267 Höör	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1280 Malmö	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1281 Lund	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1285 Eslöv	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1286 Ystad	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1287 Trelleborg	25 LA25	Malmö	Malmöregionen	12 Skåne län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1315 Hylte	26 LA26	Halmstad	Halmstad/Laholm/Hylte	13 Hallands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1380 Halmstad	26 LA26	Halmstad	Halmstad/Laholm/Hylte	13 Hallands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1482 Kungälv	26 LA26	Halmstad	Halmstad/Laholm/Hylte	13 Hallands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1381 Laholm	26 LA26	Halmstad	Halmstad/Laholm/Hylte	13 Hallands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1382 Falkenberg	27 LA27	Varberg	Falkenberg/Varberg	13 Hallands län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1383 Varberg	27 LA27	Varberg	Falkenberg/Varberg	13 Hallands län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1384 Kungsbacka	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	13 Hallands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1401 Härryda	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1402 Partille	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1407 Öckerö	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1415 Stenungsund	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1419 Tjörn	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1421 Orust	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1440 Ale	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1441 Lerum	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1442 Vårgårda	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1462 Lilla Edet	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1463 Mark	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1480 Göteborg	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1481 Mölndal	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1482 Kungälv	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1489 Alingsås	28 LA28	Göteborg	Göteborgsregionen	14 Västra Götalands län	1 Storstadsregioner	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1444 Grästorp	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1445 Essunga	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1439 Färgelanda	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombåde
1461 Mellerud	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombåde
1427 Sotenäs	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1430 Munkedal	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1484 Lysekil	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1485 Uddevalla	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1487 Vänersborg	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1488 Trollhättan	29 LA29	Trollhättan	Fyrstadsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1435 Tanum	30 LA30	Strömstad	Strömstad/Tanum	14 Västra Götalands län	4 Sekundära centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1486 Strömstad	30 LA30	Strömstad	Strömstad/Tanum	14 Västra Götalands län	4 Sekundära centra	3 Utfasningsområde	0 Ej stödombåde
1438 Dals Ed	31 LA31	Bengtsfors	Bengtsfors/Dals Ed	14 Västra Götalands län	5 Småregioner - privat sysselsättn.	2 Målområde 2	2 Stödombåde B
1460 Bengtsfors	31 LA31	Bengtsfors	Bengtsfors/Dals Ed	14 Västra Götalands län	5 Småregioner - privat sysselsättn.	2 Målområde 2	2 Stödombåde B
1443 Bollebygd	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1452 Tranemo	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1465 Svenljunga	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1466 Herrljunga	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1490 Borås	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1491 Ulricehamn	32 LA32	Borås	Boråsregionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1470 Vara	33 LA33	Lidköping	Lidköping/Götene/Vara	14 Västra Götalands län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1471 Götene	33 LA33	Lidköping	Lidköping/Götene/Vara	14 Västra Götalands län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1494 Lidköping	33 LA33	Lidköping	Lidköping/Götene/Vara	14 Västra Götalands län	4 Sekundära centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1472 Tibro	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1495 Skara	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1496 Skövde	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1497 Hjo	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1498 Tidaholm	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1499 Falköping	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1446 Karlsborg	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	2 Stödombåde B
1447 Gullspång	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombåde
1473 Töreboda	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombåde
1493 Mariestad	34 LA34	Skövde	Skövde/Skararegionen	14 Västra Götalands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	0 Ej stödombåde
1737 Torsby	35 LA35	Torsby	Sunne/forsby	17 Värmlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	1 Målområde 1	3 Stödombåde A
1766 Sunne	35 LA35	Torsby	Sunne/forsby	17 Värmlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2 Målområde 2	2 Stödombåde B
1715 Kil	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1761 Hammarö	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1763 Forshaga	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1764 Grums	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1780 Karlstad	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1762 Munkfors	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	0 Ej målområde	0 Ej stödombåde
1781 Kristinehamn	36 LA36	Karlstad	Karlstad/ Kristinehamnsregionen	17 Värmlands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	2 Stödombåde B
				17 Värmlands län	3 Regionala centra	2 Målområde 2	2 Stödombåde B

1765	Ärjärg	37 LA37	Ärjärg	Ärjärg	17	Värmlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1782	Filipstad	38 LA38	Filipstad	Filipstad/Hällefors	17	Värmlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1863	Hällefors	38 LA38	Filipstad	Filipstad/Hällefors	18	Örebro län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1783	Hagfors	39 LA39	Hagfors	Hagfors	17	Värmlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1730	Eda	40 LA40	Arvika	Arvika/Eda	17	Värmlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1784	Arvika	40 LA40	Arvika	Arvika/Eda	17	Värmlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1492	Ämäl	41 LA41	Säffle	Säffle/Ämäl	14	Västra Götalands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1785	Säffle	41 LA41	Säffle	Säffle/Ämäl	17	Värmlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1814	Lekeberg	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
1861	Hallsberg	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
1880	Örebro	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
1881	Kumla	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
1882	Askersund	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
1860	Laxå	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1884	Nora	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1885	Lindesberg	42 LA42	Örebro	Örebroregionen	18	Örebro län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1760	Storfors	43 LA43	Karlskoga	Karlskogaregionen	17	Värmlands län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1862	Degerfors	43 LA43	Karlskoga	Karlskogaregionen	18	Örebro län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1883	Karlskoga	43 LA43	Karlskoga	Karlskogaregionen	14	Örebro län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1907	Surahammar	44 LA44	Västerås	Västeråsregionen	19	Västmanlands län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1961	Hallstahammar	44 LA44	Västerås	Västeråsregionen	19	Västmanlands län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1980	Västerås	44 LA44	Västerås	Västeråsregionen	19	Västmanlands län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1981	Sala	44 LA44	Västerås	Västeråsregionen	19	Västmanlands län	2 Universitets- och högskoleregioner	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1904	Skinnskatteberg	45 LA45	Fagersta	Fagerstaregionen	19	Västmanlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1962	Norberg	45 LA45	Fagersta	Fagerstaregionen	19	Västmanlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1982	Fagersta	45 LA45	Fagersta	Fagerstaregionen	19	Västmanlands län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1960	Kungsör	46 LA46	Köping	Köping/Arboga/Kungsör	19	Västmanlands län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1983	Köping	46 LA46	Köping	Köping/Arboga/Kungsör	19	Västmanlands län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
1984	Arboga	46 LA46	Köping	Köping/Arboga/Kungsör	19	Västmanlands län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2021	Vansbro	47 LA47	Vansbro	Vansbro	20	Dalarnas län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	1	Målområde 1	3	Stödombåde A
2023	Malung	48 LA48	Malung	Malung	20	Dalarnas län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	1	Målområde 1	3	Stödombåde A
2034	Orsa	49 LA49	Mora	Mora/Orsa/Älvdalen	20	Dalarnas län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	1	Målområde 1	3	Stödombåde A
2039	Älvdalen	49 LA49	Mora	Mora/Orsa/Älvdalen	20	Dalarnas län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	1	Målområde 1	3	Stödombåde A
2062	Mora	49 LA49	Mora	Mora/Orsa/Älvdalen	20	Dalarnas län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
2026	Gagnef	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2029	Leksand	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2031	Rättvik	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
2080	Falun	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2081	Borlänge	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2082	Säter	50 LA50	Falun	Falun/Borlångeregionen	20	Dalarnas län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2083	Hedemora	51 LA51	Avesta	Avesta/Hedemora	20	Dalarnas län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2084	Avesta	51 LA51	Avesta	Avesta/Hedemora	20	Dalarnas län	4 Sekundära centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
1864	Ljusnarsberg	52 LA52	Ludvika	Ludvikaregionen	18	Örebro län	5 Småregioner – privat sysselsättning	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
2061	Stödombåde B 2 Smedjebacken	52 LA52	Ludvika	Ludvikaregionen	20	Dalarnas län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
2085	Ludvika	52 LA52	Ludvika	Ludvikaregionen	20	Dalarnas län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
319	Älvkarleby	53 LA53	Gävle	Gävle/Sandvikenregionen	3	Uppsala län	3 Regionala centra	0	Ej målområde	0	Ej stödombåde
2101	Ockelbo	53 LA53	Gävle	Gävle/Sandvikenregionen	21	Gävleborgs län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2104	Hofors	53 LA53	Gävle	Gävle/Sandvikenregionen	21	Gävleborgs län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	2	Stödombåde B
2180	Gävle	53 LA53	Gävle	Gävle/Sandvikenregionen	21	Gävleborgs län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2181	Sandviken	53 LA53	Gävle	Gävle/Sandvikenregionen	21	Gävleborgs län	3 Regionala centra	2	Målområde 2	0	Ej stödombåde
2161	Ljusdal	54 LA54	Ljusdal	Ljusdal	21	Gävleborgs län	6 Småregioner - offentlig sysselsättn.	1	Målområde 1	3	Stödombåde A
2182	Söderhamn	55 LA55	Söderhamn	Söderhamn	21	Gävleborgs län	5 Småregioner – privat sysselsättn.	2	Målområde 2	2	Stödombåde B

2121 Ovanåker	56 LA56	Bollnäs	Bollnäs/Ovanåker	21 Gävleborgs län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	2 Målområde 2	2 Stödområde B
2183 Bollnäs	56 LA56	Bollnäs	Bollnäs/Ovanåker	21 Gävleborgs län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	2 Målområde 2	2 Stödområde B
2132 Nordanstig	57 LA57	Hudiksvall	Hudiksvall/Nordanstig	21 Gävleborgs län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	2 Målområde 2	2 Stödområde B
2184 Hudiksvall	57 LA57	Hudiksvall	Hudiksvall/Nordanstig	21 Gävleborgs län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	2 Målområde 2	2 Stödområde B
2260 Ånge	58 LA58	Sundsvall	Sundsvall/ Härnösandsregionen	22 Västernorrlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2262 Timrå	58 LA58	Sundsvall	Sundsvall/ Härnösandsregionen	22 Västernorrlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2280 Härnösand	58 LA58	Sundsvall	Sundsvall/ Härnösandsregionen	22 Västernorrlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2281 Sundsvall	58 LA58	Sundsvall	Sundsvall/ Härnösandsregionen	22 Västernorrlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2282 Kramfors	59 LA59	Kramfors	Sollefteå/Kramfors	22 Västernorrlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2283 Sollefteå	59 LA59	Kramfors	Sollefteå/Kramfors	22 Västernorrlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2284 Örnsköldsvik	60 LA60	Örnsköldsvik	Örnsköldsvik	22 Västernorrlands län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2313 Strömsund	61 LA61	Strömsund	Strömsund	23 Jämtlands län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2321 Åre	62 LA62	Åre	Åre	23 Jämtlands län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2361 Härjedalen	63 LA63	Härjedalen	Härjedalen	23 Jämtlands län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2303 Ragunda	64 LA64	Östersund	Östersundsregionen	23 Jämtlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2305 Bräcke	64 LA64	Östersund	Östersundsregionen	23 Jämtlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2309 Krokomb	64 LA64	Östersund	Östersundsregionen	23 Jämtlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2326 Berg	64 LA64	Östersund	Östersundsregionen	23 Jämtlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2380 Östersund	64 LA64	Östersund	Östersundsregionen	23 Jämtlands län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2421 Storuman	65 LA65	Storuman	Storuman	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2422 Sorsele	66 LA66	Sorsele	Sorsele	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2425 Dorotea	67 LA67	Vilhelmina	Vilhelmina/Dorotea/Åsele	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2462 Vilhelmina	67 LA67	Vilhelmina	Vilhelmina/Dorotea/Åsele	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2463 Åsele	67 LA67	Vilhelmina	Vilhelmina/Dorotea/Åsele	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2401 Nordmaling	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2403 Bjurholm	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2404 Vindeln	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2409 Robertsfors	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2460 Vännäs	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2480 Umeå	68 LA68	Umeå	Umeåregionen	24 Västerbottens län	2 Universitets- och högskoleregioner	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2418 Malå	69 LA69	Lycksele	Lycksele/Malå	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2481 Lycksele	69 LA69	Lycksele	Lycksele/Malå	24 Västerbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2417 Norsjö	70 LA70	Skellefteå	Skellefteå/Norsjö	24 Västerbottens län	4 Sekundära centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2482 Skellefteå	70 LA70	Skellefteå	Skellefteå/Norsjö	24 Västerbottens län	4 Sekundära centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2505 Arvidsjaur	71 LA71	Arvidsjaur	Arvidsjaur	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2506 Arjeplog	72 LA72	Arjeplog	Arjeplog	25 Norrbottens län	4 Sekundära centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2510 Jokkmokk	73 LA73	Jokkmokk	Jokkmokk	25 Norrbottens län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2513 Överkalix	74 LA74	Överkalix	Överkalix	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2514 Kalix	75 LA75	Kalix	Kalix	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2518 Övertorneå	76 LA76	Övertorneå	Övertorneå	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2521 Pajala	77 LA77	Pajala	Pajala	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2523 Gällivare	78 LA78	Gällivare	Gällivare	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2560 Älvsbyn	79 LA79	Luleå	Luleå/Fyrkantenregionen	25 Norrbottens län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2580 Luleå	79 LA79	Luleå	Luleå/Fyrkantenregionen	25 Norrbottens län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2581 Piteå	79 LA79	Luleå	Luleå/Fyrkantenregionen	25 Norrbottens län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2582 Boden	79 LA79	Luleå	Luleå/Fyrkantenregionen	25 Norrbottens län	3 Regionala centra	1 Målområde 1	2 Stödområde B
2583 Haparanda	80 LA80	Haparanda	Haparanda	25 Norrbottens län	6 Småregioner - offentlig sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A
2584 Kiruna	81 LA81	Kiruna	Kiruna	25 Norrbottens län	5 Småregioner - privat sysselsätt.	1 Målområde 1	3 Stödområde A

Karta över Sveriges LA-regioner

1 Stockholm	42 Örebro
2 Uppsala	43 Karlskoga
3 Nyköping	44 Västerås
4 Katrineholm	45 Fagersta
5 Eskilstuna	46 Köping
6 Linköping	47 Vansbro
7 Norrköping	48 Malung
8 Värnamo	49 Mora
9 Jönköping	50 Falun
10 Nässjö	51 Avesta
11 Tranås	52 Ludvika
12 Älmhult	53 Gävle
13 Ljungby	54 Ljusdal
14 Växjö	55 Söderhamn
15 Vimmerby	56 Bollnäs
16 Kalmar	57 Hudiksvall
17 Oskarshamn	58 Sundsvall
18 Västervik	59 Kramfors
19 Gotland	60 Örnsköldsvik
20 Karlshamn	61 Strömsund
21 Karlskrona	62 Åre
22 Simrishamn	63 Härjedalen
23 Helsingborg	64 Östersund
24 Kristianstad	65 Storuman
25 Malmö	66 Sorsele
26 Halmstad	67 Vilhelmina
27 Varberg	68 Umeå
28 Göteborg	69 Lycksele
29 Trollhättan	70 Skellefteå
30 Strömstad	71 Arvidsjaur
31 Bengtsfors	72 Arjeplog
32 Borås	73 Jokkmokk
33 Lidköping	74 Överkalix
34 Skövde	75 Kalix
35 Torsby	76 Övertorneå
36 Karlstad	77 Pajala
37 Årjäng	78 Gällivare
38 Filipstad	79 Luleå
39 Hagfors	80 Haparanda
40 Arvika	81 Kiruna
41 Säffle	

Karta över NUTS-indelningen i Sverige

NUTS är den regionala indelning som används inom EU för statistik-redovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av riks-områden, NUTS 3 av län och NUTS 5 av kommuner. Koden för NUTS 3 består av 5 positioner: den inleds med bokstavs-förkortning för landet, därefter följer en position för varje nivå.

Kod	NUTS 1
	NUTS 2
	NUTS 3 (länskod)

SE0 Sverige

SE01 Stockholm

SE011 Stockholms län (01)

SE02 Östra Mellansverige

SE021 Uppsala län (03)
SE022 Södermanlands län (04)
SE023 Östergötlands län (05)
SE024 Örebro län (18)
SE025 Västmanlands län (19)

SE09 Småland med öarna

SE091 Jönköpings län (06)
SE092 Kronobergs län (07)
SE093 Kalmar län (08)
SE094 Gotlands län (09)

SE04 Sydsverige

SE041 Blekinge län (10)
SE044 Skåne län (12)

SE0A Västsverige

SE0A1 Hallands län (13)
SE0A2 Västra Götalands län (14)

SE06 Norra Mellansverige

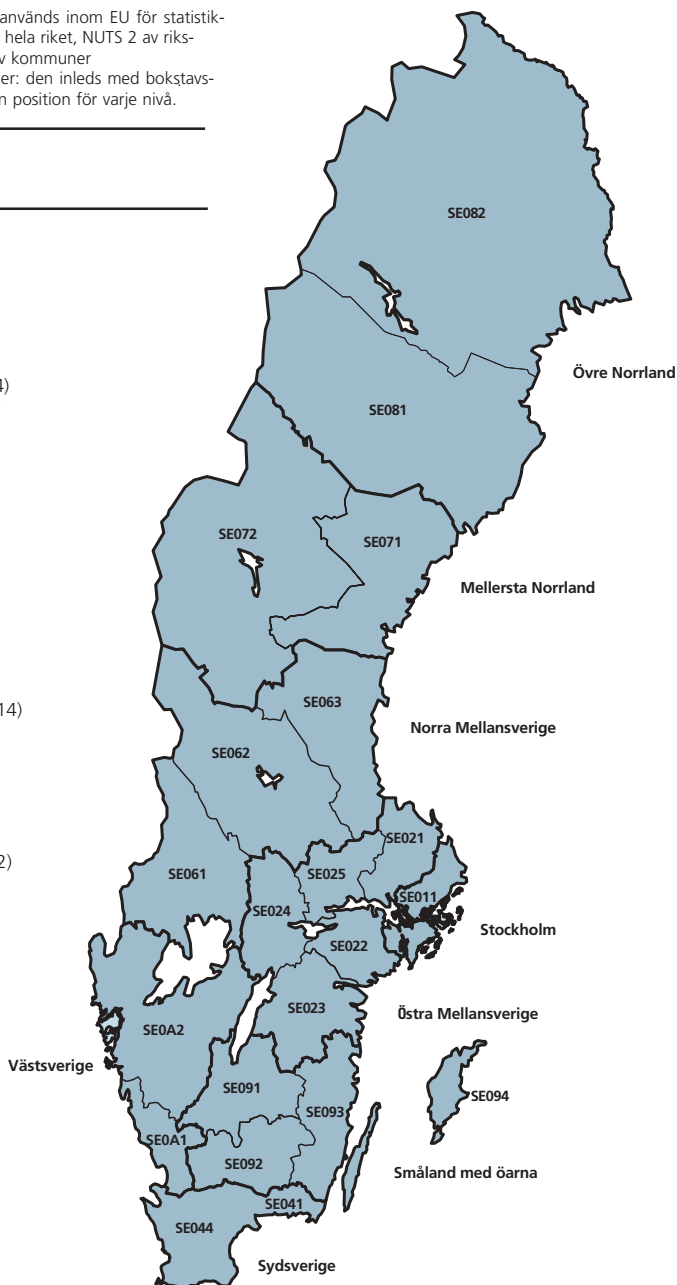
SE061 Värmlands län (17)
SE062 Dalarnas län (20)
SE063 Gävleborgs län (21)

SE07 Mellersta Norrland

SE071 Västernorrlands län (22)
SE072 Jämtlands län (23)

SE08 Övre Norrland

SE081 Västerbottens län (24)
SE082 Norrbottens län (25)

NUTS-områdenas omfattning

- NUTS 2
- NUTS 3

Källa: SCB, MIS 1998:2, Regionala koder

Den regionala utvecklingen i Sverige har under lång tid kännetecknats av storstadexpansion. Men nu kan ett delvis nytt mönster skönjas. Storstadsregionen Stockholm växer inte lika snabbt som tidigare. De två andra storstadsregionerna, Göteborg och Malmö, uppvisar däremot en gynnsammare utveckling vilket även flera av universitets- och högskoleregionerna gör.

Det är ännu för tidigt att säga i vilken mån detta är en tillfällig utveckling eller ett mer genomgripande trendbrott. Sanningen är fortfarande att tillväxt och utveckling skapar tillväxt och utveckling. Lika sant är också att orter och regioner ibland slår in på nya utvecklingsvägar och att detta för lång tid framöver förändrar trenden.

Regionernas tillstånd 2004 handlar om den ekonomiska tillväxten under de senaste åren och dess förutsättningar i svenska regioner.

Tillhörande tabellbilaga (A2004:012) finns för gratis nedladdning på ITPS hemsida www.itps.se.